

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

STUDY AND DESIGN OF POTTERYWARE FOR CULTURAL CAPITAL VALUE,
PHICHIT PROVINCE

รัชณี ลือดารา

RATCHANEE LUEDARA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2561

KMITL-2018-ED-M-222-023

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

STUDY AND DESIGN OF POTTERYWARE FOR CULTURAL CAPITAL VALUE,
PHICHIT PROVINCE

รัชณี ลือดารา

RATCHANEE LUEDARA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2561

KMITL-2018-ED-M-222-023

STUDY AND DESIGN OF POTTERYWARE FOR CULTURAL CAPITAL
VALUE, PHICHIT PROVINCE

RATCHANEE LUEDARA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION
IN TECHNOLOGY OF INDUSTRIAL PRODUCT DESIGN
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY
KING MONKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2018

KMITL-2018-ED-M-222-023

COPYRIGHT 2018

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุน
ทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร
STUDY AND DESIGN OF POTTERYWARE FOR CULTURAL
CAPITAL VALUE, PHICHIT PROVINCE

นักศึกษา

นางสาวรัชนี ลือดารา

รหัสประจำตัว

56603112

ปริญญา

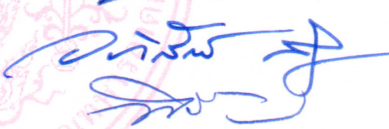
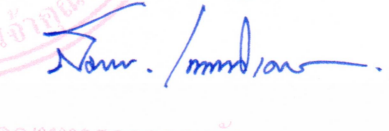
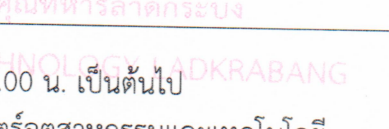
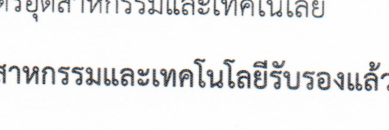
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท	พรเจริญ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ	ภิรมย์การ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์	สินธุ์ศักดิ์	
รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.พิชัย	สติภบาล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย	เซะวิเศษ	

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ
สถานที่สอบ

20 มิถุนายน 2561 เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป
ณ ห้อง ค. 424 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิติพงศ์ มะโน)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

วันที่ 31 เดือน 6-9- พ.ศ. 2561

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
นักศึกษา	นางสาวรัชณี ลือดารา
รหัสนักศึกษา	56603112
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์
สาขาวิชา	เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
พ.ศ.	2561
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชเนศ ภิรมย์การ

บทคัดย่อ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการ และทดสอบเนื้อดินเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ และแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า 1) จังหวัดพิจิตรมีประวัติมาช้านานดังที่ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี มีต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งวัฒนธรรมประเพณี การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ภาษา วรรณกรรม พิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ งานช่างฝีมือ เป็นต้น จากข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมโดยใช้ตารางวิเคราะห์การคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมประเมินความสำคัญ ผลสรุปคือ วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทองมีความโดดเด่นที่สุด 2) การผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร จากข้อมูลที่ได้นำมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้หลักการสร้างสรรค์แนวคิดผลิตภัณฑ์ (Concept Generate) ของริชาร์ด โพลส์ (2550) โดยการสำรวจความต้องการซื้อและความต้องการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทโคมไฟ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุด ผลการออกแบบได้รูปแบบชุดโคมไฟ ประกอบด้วย โคมไฟแขวน โคมไฟตั้งโต๊ะ และโคมไฟสนาม รูปแบบของโคมไฟได้รับแรงบันดาลใจจากรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิม นำมาลดทอนรูปทรงเพื่อให้เกิดความทันสมัยมากขึ้น โดยนำลวดลายจิตรกรรมเรื่องไกรทองในอุทยานบึงสีไฟมาใช้เป็นลวดลายบนตัวผลิตภัณฑ์ เพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร และผู้วิจัยได้นำตัวอย่างดินจำนวน 3 อ่างมาทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน ได้แก่ เนื้อดินอ่างเอมเมือง

พิจิตร อำเภอบางมูลนากและอำเภอดงพวนหิน จากผลการทดสอบพบว่า เนื้อดินอำเภอบางมูลนากมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ผลิตเครื่องปั้นดินเผามากที่สุด 3) ผลการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์จากทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา พบว่ารูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุด 4) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา จำนวน 100 คน มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.52)

Thesis	Study and Design of Potteryware for Cultural Capital Value, Phichit Province
Student	Miss. Ratchanee Luedara
Student ID.	56603112
Degree	Master of Education In Technology of Industrial Product Design
Program	Technology of Industrial Product Design
Year	2018
Thesis Adviser	Assistant Professor. Dr.Thanate Piromgarn

ABSTRACT

Study and Design of Potteryware for Cultural Capita Value, Phichit Province has the following objects : 1) to study history of Phichit Province., 2) to design pottery for Cultural Capital in Phichit Province. 3) to evaluate the satisfaction of tourists towards potteryware for Phichit province. The researcher collected data by studying documents and related researches, Interview experts and space entrepreneurs. And test the soil texture in order to study the possibility of forming products. And were led to the Lule were analyzed using descriptive statistics include percentage, an average ($\bar{x}$) and standard deviation (SD).

The finding from the documents and related research areas in Phichit found. 1) Phichit has long history. As shown by archaeological evidence. And cultural capital inherited from their ancestors. The cultural tradition of residential occupation, language, literature, religious beliefs etc. The data was analyzed by the cultural capital of the province of Phichit. Using tables to analyzed concept selection product. The result is a culture of folk literature of Krai Thong is the most prominent. 2) Pottery production in Phichit. The information was used to develop the product. By using the innovative product concept (Concept Generate) Richards Fobes by exploring the needs and requirements for the development of pottery products. The design of the lamp set consists of a hanging lamp, a table lamp and a lamp field. The style of the lamp was inspired by the form of the original product to reduce shapes to achieve a more modern. Then the attenuation shapes to achieve a more modern. These motifs mural

Krai Thong at Bueng Sri Fai Park was used decorative on pottery lamp. To reflect the uniqueness of Phichit. The researchers tested the soil in Phichit. The researchers have taken soil samples 3 district to test the physical properties of the soil, including soil Muang Phichit. Bang Mun Nak district and district Taphanhin. The results showed that, Ground beef Bang Mun Nak District are suitable for use in the production most 3) evaluation form products from experts in the design, pottery and specialist production found that Type 2 is the most affordable 4). satisfaction of tourists with the 100 pottery products have satisfied the highest level ($\bar{x} = 4.30$,. SD = 0.52)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ, ดร.สมชาย เซะวิเศษ, รศ.ว่าที่ร้อยโท ดร.พิชัย สดพิบาล, ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ และผศ.ดร.อภิศักดิ์ สิ้นธวัค ที่ได้ให้ความกรุณา ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในขั้นตอนสุดท้าย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่าง สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี, ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา, ผศ.ดร. จตุรงค์ เลาะห์เพ็ญแสง, ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของเครื่องมือ ในครั้งนี้ เพื่อนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร นางปรีชญา พรหมชู, นางสาวทิพวรรณ งามพาณิชย์, นางสุรีย์พร ผดุงฉัตร, นางสาวดลยา ปาเวียง ที่ช่วยให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร ให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทางด้านออกแบบเครื่องปั้นดินเผา ผศ.ดร.พิพัฒน์ จิตตอารีย์รักษ์, ดร. สมใจ มะหมื่น และผศ.จิรดา แพร่ใบศรี ที่ช่วยให้คำปรึกษาและแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้วิจัยเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา นางสาวศิรินทรา อาจเจริญ, นายศุภกร กันตาโพธิ์ และนางปิ่นแก้ว อินทับ ที่ช่วยให้คำปรึกษาและแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้วิจัยเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว, พี่ๆ ในสำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา, ศูนย์พัฒนา อุตสาหกรรมเซรามิกลำปางและบริษัทราวันเซรามิก, ทีมแบดมินตันพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตลอดจนผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

รัชณี ลือดารา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 คำนิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร.....	8
2.2 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร.....	32
2.3 ทูทางวัฒนธรรม.....	36
2.4 ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร.....	40
2.5 ข้อมูลทางด้านเครื่องปั้นดินเผา.....	50
2.6 ข้อมูลด้านการออกแบบ.....	64
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
3.2 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย.....	71
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย.....	72
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร.....	76
4.2 ผลการวิเคราะห์การออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร.....	83
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร.....	100
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	104
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	104
5.2 อภิปราย.....	107
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	113
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	113
ภาคผนวก ข แบบประเมินผลความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์.....	130
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	147
ภาคผนวก ง ภาพขั้นตอนการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบร่าง.....	167
ภาคผนวก จ ภาพการทดสอบเนื้อดิน.....	179
ภาคผนวก ฉ ภาพแสดงแบบเพื่อการผลิต.....	182
ภาคผนวก ช ภาพขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร.....	185
ประวัติผู้เขียน.....	188

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 วิเคราะห์และสรุปเปรียบเทียบทางเลือกด้านวัฒนธรรม.....	77
4.2 ผลการทดสอบความเหนียวของเนื้อดินจังหวัดพิจิตร.....	85
4.3 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพก่อนเผา อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส และ 1,200 องศาเซลเซียส.....	85
4.4 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาอุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส.....	86
4.5 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังการเผา 1,200 องศา.....	86
4.6 การประเมินผลความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร	90
4.7 วิเคราะห์และสรุปเปรียบเทียบทางเลือกด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	91
4.8 การวิเคราะห์การประเมินผลด้านการออกแบบ.....	96
4.9 การวิเคราะห์การประเมินผลด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา.....	98
4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	100
4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร.....	102

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 แผนที่แสดงการแบ่งการปกครองและเขตติดต่อของจังหวัดพิจิตร.....	9
2.2 ธงและตราประจำจังหวัดพิจิตร.....	12
2.3 อุทยานเมืองเก่าพิจิตร.....	16
2.4 พระธาตุเจดีย์ วัดมหาธาตุ หรือวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ.....	17
2.5 เกาะศรีมาลา.....	17
2.6 ถ้ำขาละวัน ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตร.....	18
2.7 ศาลหลักเมือง.....	18
2.8 รูปปั้นปิดทองพระยาโคตรตะบอง ตั้งอยู่ชั้นล่างของศาลหลักเมือง.....	19
2.9 เจดีย์ใหญ่ครอบแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎก ภายในวัดโรงช้าง.....	20
2.10 อุโบสถ วัดนครชุม.....	20
2.11 วัดโพธิ์ประทับช้าง.....	21
2.12 บึงสีไฟ.....	22
2.13 วนอุทยานนครไชยบุรี.....	23
2.14 พระพุทธรูปประทับนั่งปางป่าเลไลยก์.....	24
2.15 มณฑปพระพุทธรูป 4 รอย วัดเขารูปช้าง.....	24
2.16 พระพุทธรูปลักษณะศิรีลีลา วัดเขารูปช้าง.....	25
2.17 เจดีย์ทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง วัดเขารูปช้าง.....	25
2.18 วิหารประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อบุญรอด.....	26
2.19 เจดีย์ทรงลังกาบนยอดเขารูปช้าง.....	26
2.20 วัดทับคล้อ.....	27
2.21 วัดท้ายน้ำ.....	28
2.22 วัดท่าหลวง.....	29
2.23 วัดบางคลาน.....	31
2.24 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายกระจับ.....	41
2.25 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายขาเป็ย.....	42
2.26 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายข้าวหลามตัด.....	42
2.27 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง.....	43

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
2.28 ผ้าทอไทครั้ง (ลาวครั้ง).....	45
2.29 กระเป่าจักสานจากเชือกปอเฮ.....	46
2.30 ประเพณีแข่งขันเรือยาว.....	47
2.31 ประเพณีกำฟ้า.....	48
2.32 ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธบาทเขาทราย.....	48
2.33 ขบวนแห่รูปจำลองรูปปั้นพระยาโคตรบอง ในงานสักการะพ่อปู่ บูชาเสาหลักเมือง.....	49
2.34 เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง.....	51
2.35 เครื่องสังคโลก.....	51
2.36 เครื่องถ้วยเบญจรงค์.....	52
2.37 เครื่องถ้วยเบญจรงค์ลายน้ำทอง.....	52
2.38 วัตถุดินในพื้นที่จังหวัดพิจิตร.....	58
2.39 ขั้นตอนการหมักดิน.....	59
2.40 ขั้นตอนการนวดดินและรีดดินด้วยเครื่องรีดดิน.....	59
2.41 แ่งดินที่พร้อมนำไปใช้งาน.....	60
2.42 การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยแป้นหมุน.....	60
2.43 การตกแต่งลายด้วยการขีด.....	61
2.44 ภาพผลิตภัณฑ์ดินดิบในระหว่างขั้นตอนการตากผลิตภัณฑ์.....	61
2.45 การเรียงผลิตภัณฑ์ในเตาเผาแบบทางเดินลมร้อนขนาน (Horizontal Draft Kiln).....	62
2.46 เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาผลิตภัณฑ์.....	62
2.47 เตาเผาแบบทางเดินลมร้อนขนาน (Horizontal Draft Kiln).....	62
2.48 ผลิตภัณฑ์หลังเผา พร้อมจำหน่าย.....	63
2.49 ขั้นตอนการเขียนลายเบญจรงค์.....	63
2.50 ขั้นตอนการเขียนลายเบญจรงค์.....	64
2.51 ชุบน้ำยาเบญจรงค์ลายน้ำทอง.....	64
3.1 แผนผังแสดงวิธีดำเนินการวิจัย.....	75
4.1 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อุทยานบึงสีไฟ.....	78

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
4.2 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในอุทยานนครไชยबर.....	79
4.3 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในวัดถ้ำชาละวัน.....	79
4.4 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในวัดศรีศรัทธาราม.....	80
4.5 รูปปั้นจระเข้ บริเวณทางแยกเข้าเมืองพิจิตร.....	80
4.6 จิตรกรรมกระเบื้องประดับผนังจากรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ติดตั้งภายในศาลา เก้าเหลี่ยม อุทยานบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร.....	81
4.7 รูปปั้นพญาชาละวัน วัดคลองคู้.....	81
4.8 ถ้ำชาละวัน ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตร.....	82
4.9 ภาพจิตรกรรมเกี่ยวกับประวัติเมืองพิจิตร บริเวณหน้าทางเข้าอุทยานเมืองเก่าพิจิตร.....	82
4.10 แผนที่กายภาพของจังหวัดพิจิตร.....	83
4.11 การลงพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของเนื้อดินในจังหวัดพิจิตร.....	84
4.12 การลงพื้นที่สำรวจและเก็บตัวอย่างเนื้อดิน.....	84
4.13 ลักษณะทางกายภาพของเนื้อดินในอำเภอเมืองพิจิตร,อำเภอบางมูลนากและ อำเภอตะพานหิน (ตามลำดับ).....	84
4.14 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอเมืองพิจิตร.....	87
4.15 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอบางมูลนาก.....	88
4.16 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอตะพานหิน.....	88
4.17 รูปแบบเครื่องปั้นดินเผาที่มีในจังหวัดพิจิตร.....	89
4.18 การคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร.....	92
4.19 รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟที่มีอยู่ในจังหวัดพิจิตร.....	92
4.20 ภาพแบบร่าง 30 แบบ.....	93
4.21 ภาพเมตริกซ์ประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์.....	93
4.22 ภาพรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์.....	94
4.23 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 1.....	94
4.24 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 2.....	95

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
4.25 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทูนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 3.....	96
4.26 รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทูนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	100

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดพิจิตรอยู่ในบริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 4,531.013 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,831,883 ไร่ มีความกว้างประมาณ 72 กิโลเมตร ความยาวประมาณ 77 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 346 กิโลเมตร และรถไฟระยะทางประมาณ 351 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัด พิษณุโลก นครสวรรค์ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 3)

พิจิตรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาช้านาน ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ซึ่งปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากมาย อันเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัด ด้วยเหตุที่ทุนทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุนทางสังคม และเป็นจุดแข็งที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ทุนทางเศรษฐกิจและทุนอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เป็นพลังขับเคลื่อนการเสริมสร้างการกินดีอยู่ดีที่มีความสุขร่วมกันของคนในชาติ นอกจากนี้ทุนทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศให้มีความเข้มแข็งอีกทางหนึ่งด้วย การพัฒนาคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมด้วยการสร้างสรรค์ต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม (สหวัดน์ แน่นหนา, 2555 : 66-67)

เครื่องปั้นดินเผาหรือเซรามิกส์ อยู่ในองค์ประกอบหนึ่งของต้นทุนทางวัฒนธรรมที่บอกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของจังหวัดพิจิตร ตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันยังมีผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกส์เป็นอาชีพหลัก ซึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องปั้นดินเผา ใช้ดินในท้องถิ่นจังหวัดพิจิตรเป็นวัตถุดิบหลักโดยเพิ่มคุณสมบัติของเนื้อดินด้วยการผสมทรายละเอียดและน้ำเข้าไปเพื่อให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการขึ้นรูป รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ กระถางต้นไม้ โอ่งดินเผา อิฐก่อสร้าง อ่างบัว เป็นต้น การขึ้นรูปใช้วิธีขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน หล่อน้ำดิน อัดดิน ขึ้นรูปด้วยใบมีด เป็นต้น ตกแต่งด้วยวิธีขีดขีดและกดประทับ ลวดลายที่ใช้ได้แก่ ลายเรขาคณิต ลายดอกไม้ใบไม้ ลายเชือกทาบ เนื้อดินหลังเผามีลักษณะเป็นสีน้ำตาลแดง เนื้อแกร่ง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผลิตเบญจรงค์ลายน้ำทอง ลักษณะของลายที่ใช้ นิยมเขียนเป็นลายไทยและใช้สีทองตกแต่ง ประเภทผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ ชุดสลากพัตร ชุดกาแฟ กรอบรูป ถ้วยกีฬา ของชำร่วย เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตรที่เกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรม เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร เพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร และเพื่อเป็นการส่งเสริมชุมชนใน

การสร้างผลิตภัณฑ์อันเป็นมรดกภูมิปัญญาให้ท้องถิ่นได้อนุรักษ์และสืบทอดฝีมือช่างพื้นถิ่นให้คงอยู่สืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร ใช้กรอบแนวคิดของ (สทวัฒน์ แน่นหนา, 2555 : 68) เรื่องราวอันเป็นประวัติศาสตร์ขององค์ประกอบในผลิตภัณฑ์และแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นความรู้ทางวิชาการเพื่อความเข้าใจในมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติแล้ว ยังมีความสำคัญในการสร้างความซาบซึ้งให้ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นมีคุณค่าอย่างยั่งยืน

1.3.2 กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ใช้กรอบแนวคิดของ (อรัญ วานิชกร. 2559 : 57-62) การออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะมุ่งหาอัตลักษณ์ โดยการจัดการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบที่ดีจะช่วยป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน และสร้างผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น ภาพลักษณ์ชุมชน เรื่องราวคุณค่าของการสืบทอดภูมิปัญญาจากอดีตด้านฝีมือ ด้านแรงงาน การแก้ปัญหาเรื่องวัสดุในท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาคุณค่าเชิงรูปธรรม เช่น เส้นสาย ลวดลาย รูปทรง สี สัน วัสดุ และคุณค่าเชิงนามธรรม เช่น เรื่องราว ปรัชญาแนวคิด

2. การร่างภาพเพื่อศึกษาสัญลักษณ์รูปทรงจากมุมมองต่างๆ

3. การตัดทอนรายละเอียด พื้นผิว ลวดลาย รูปทรง ให้เข้าสู่โครงสร้างรูปทรงที่มีความเรียบง่าย เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทและความหมายแนวคิดของผลิตภัณฑ์ใหม่

4. การถ่ายทอดสัญลักษณ์รูปทรงสู่การจัดการเพื่อคลี่คลายรูปทรงองค์ประกอบต่างๆ

5. การออกแบบเพื่อประสานพฤติกรรมและประโยชน์ใช้สอยในรูปแบบใหม่ เป็นขั้นตอนที่เน้นการวิเคราะห์ จำเป็นต้องพิจารณาความสอดคล้องของรูปทรงกับประโยชน์ใช้สอยด้วย

6. การผลิตต้นแบบ เพื่อตรวจประเมินและดูผลพิจารณาของการออกแบบในด้านต่างๆ ได้แก่ รูปลักษณ์ความสวยงาม ความสอดคล้องกับพฤติกรรม ความเหมาะสมของวัสดุ เป็นต้น

1.3.3 กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ใช้กรอบแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550 : 54-58) ดังนี้

1. หน้าที่ใช้สอย
2. ความปลอดภัย
3. ความแข็งแรง
4. ความสะดวกสบายในการใช้
5. ความสวยงามน่าใช้
6. ราคา
7. การซ่อมแซมง่าย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาด้านประวัติความเป็นมาและต้นทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร และกลุ่มชุมชนที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกสีในจังหวัดพิจิตร ในการศึกษาได้แบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร
2. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
3. ทุนทางวัฒนธรรม
4. ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร
5. ข้อมูลทางด้านเครื่องปั้นดินเผา
6. ข้อมูลด้านการออกแบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องดูแลเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร โดยใช้ในการเลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 166) จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลบทความ เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกเทปและการถ่ายภาพ เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของประวัติความเป็นมาและข้อมูลของทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร เพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัญหาในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 176)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 166) จำนวนทั้งหมด 6 คน โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ด้านละ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 192) ศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยขั้นตอนสัมภาษณ์ ประกอบด้วยแบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบ จำนวน 3 รูปแบบ โดยสัมภาษณ์หรือสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 176)

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจ ณ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ บึงสีไฟ วัดท่าหลวง และอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 192) เพื่อประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วย Sketch Design รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 1 รูปแบบ เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. 2550 : 176)

1.4.3. สถานที่ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสถานที่ดังนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ แหล่งชุมชน โบราณสถานในจังหวัดพิจิตร ที่สามารถเล่าเรื่องราวความเป็นมาและสะท้อนวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. โรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

1.4.4 กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยที่สามารถผลิตและใช้งานได้จริง เป็นการถ่ายทอดความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โดยมีขั้นตอนและกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาของการวิจัย
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กำหนดกรอบแนวความคิดและตั้งสมมติฐาน คำนิยามศัพท์
5. กำหนดรูปแบบการวิจัย
6. กำหนดประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
7. สร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
8. การเก็บรวบรวมข้อมูล (แหล่งปฐมภูมิ, แหล่งทุติยภูมิ)
9. การวิเคราะห์ข้อมูล
10. การนำเสนอผลของการวิจัย (การเสนอรายงานการวิจัย)

1.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของจังหวัดพิจิตร

โดยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหอสมุดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, หอสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และบทความทางอินเทอร์เน็ต

2. เก็บบันทึกข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกเสียง บันทึกเทป และภาพถ่าย โดยการลงพื้นที่จริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัย

3. แบบสอบถามด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่วางขายในจังหวัดพิจิตร เพื่อที่จะนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 คน

4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โดยการประเมินจากนักท่องเที่ยว

1.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดปริมาณความต้องการของผู้บริโภค และความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

โดยใช้ค่าสถิติในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standart Deviation)
4. ค่าสถิติทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน (Related Samples)

1.6 คำนิยามศัพท์

1.6.1 ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง มรดกทางภูมิปัญญาของวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษาวรรณกรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล งานช่างฝีมือดั้งเดิม ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล กีฬา ภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ยังควรหมายรวมถึงมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภาษาวรรณกรรม เอกสารโบราณ จดหมายเหตุ ศิลปะการแสดง และงานศิลปกรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสร้างสรรค์ไว้จนสืบทอดมาเป็นมรดกวัฒนธรรมให้แก่อนุชนรุ่นหลัง (สหวัฒน์ แน่นหนา. 2560 : online)

1.6.2 ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความคิดเห็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.6.3 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความชื่นชอบที่มีต่อตัวผลิตภัณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและพัฒนาในด้านรูปแบบ ความงาม และประโยชน์ใช้สอย โดยการประเมินจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.6.4 เนื้อดินจังหวัดพิจิตร หมายถึง เนื้อดินที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร ซึ่งสามารถหาได้ตามพื้นที่ลุ่มทั่วไป เช่น หนองน้ำ บึง คลอง พื้นที่ที่มีน้ำขังตลอดทั้งปี

1.6.5 เครื่องปั้นดินเผาจังหวัดพิจิตร หมายถึง ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในจังหวัดพิจิตร โดยช่างฝีมือท้องถิ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบข้อมูลและกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยมีข้อมูลดังนี้

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร
- 2.2 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 2.3 ทุนทางวัฒนธรรม
- 2.4 ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร
- 2.5 ข้อมูลทางด้านเครื่องปั้นดินเผา
- 2.6 ข้อมูลด้านการออกแบบ
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร

2.1.1 อาณาเขต

จังหวัดพิจิตรหรือที่รู้จักกันในชื่อเมืองพญาบาละวัน ซึ่งมีที่มาจากนิทานเรื่องไกรทอง อยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 50 ลิปดา กับ 16 องศา และเส้นแวงที่ 99 องศา กับ 150 องศา 45 ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 4,531.013 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,831,883 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ประมาณ 342 กิโลเมตร และรถไฟระยะทางประมาณ 351 กิโลเมตร มีความยาวจากทิศเหนือจดทิศใต้ 77 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตก 72 กิโลเมตร และรถไฟระยะทางประมาณ 351 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางระกำ อำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

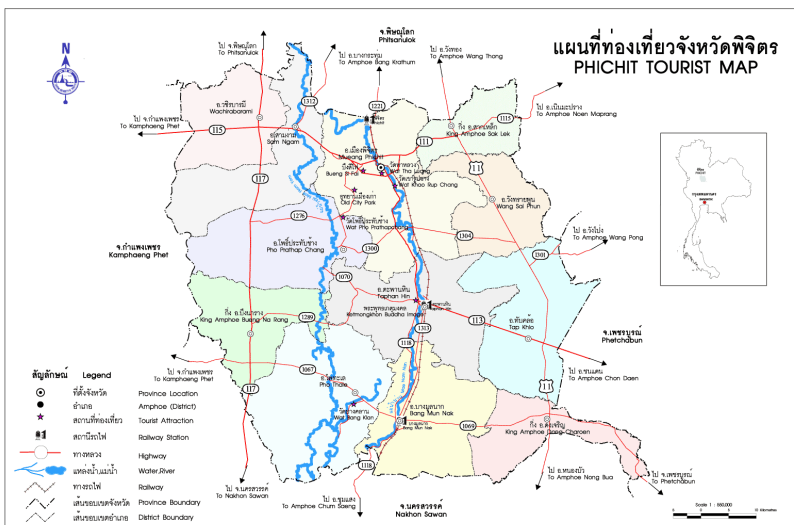
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอไทรงาม และอำเภอขามเฒ่าบุรี อำเภอลานกระบือ อำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอชุมแสง และอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

(ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 4)

2.1.2 การปกครอง

จังหวัดพิจิตรแบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอตะพานหิน อำเภอบางมูลนาก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพทะเล อำเภอสามง่าม อำเภอวังทรายพูน อำเภอทับคล้อ อำเภอสากเหล็ก อำเภอดงเจริญ และอำเภอบึงนาราง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 5)

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงการแบ่งการปกครองและเขตติดต่อของจังหวัดพิจิตร
ที่มา : www.phichit.go.th

2.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดพิจิตร เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ คือที่ราบลุ่มแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ลักษณะพื้นที่สูงด้านทิศเหนือแล้วค่อยๆ ลาดเทลงไปทางใต้ไปยังที่ราบตอนกลางในเขตจังหวัดนครสวรรค์ และต่อลงไปยังเขตภาคกลางตอนล่าง แม่น้ำในเขตนี้จะไหลเร็วและแรงกว่าแม่น้ำทางตอนล่างตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงไป มีการกัดเซาะพื้นดินที่น้ำไหลผ่าน นำกรวด ทราย โคลน ตม มาทับถม การกัดเซาะพังทลายของแม่น้ำค่อนข้างสูง ทางตะวันออกบริเวณขอบในตำบลเขาทราย ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ ตำบลวังจี้ อำเภอดงเจริญ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาเตี้ยๆ พื้นที่สูงๆ ต่ำๆ ซึ่งเกิดจากการสึกกร่อน และประกอบกับการดันตัวของแผ่นดินในยุคหลัง ทำให้เป็นเนินเขาสูง 60-250 เมตร

1. ภูเขา ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีภูเขาน้อย มีลักษณะเป็นเขาลูกเดียวโดดๆ ตั้งอยู่ห่างกัน มีความสูงไม่มากนัก เกิดจากการดันตัวของแผ่นดินในยุคหลัง มีระดับความสูงไม่เกิน 250 เมตร ทางภูมิศาสตร์จัดว่าเป็นเนินเขา เพราะมีความสูงระหว่าง 150-600 เมตร ความต่างระดับกับพื้นที่บริเวณโดยรอบ 220 เมตรเท่านั้น

2. ป่าไม้ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ มีระดับความสูง 30-35 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ทำให้มีการตัดไม้เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก ทำให้พื้นที่บางแห่งที่เคยเป็นป่าหมดไป ต่อมากรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศพื้นที่ป่าสงวน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าหนองดง (อุทยานนครไชยบุรี) ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาเจ็ดยอด-เขาตะพานนก-เขาชะอม ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาทราย-เขาพระ จากการสำรวจพื้นที่ป่าสงวนของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 นครสวรรค์ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2553 กรมป่าไม้ได้ระบุว่า ป่าหนองดงเหลือพื้นที่ 1.4 ตารางกิโลเมตร (884 ไร่) ป่าเขาเจ็ดยอด ป่าเขาตะพานนก และป่าเขาชะอม เหลือพื้นที่ 1.84 ตารางกิโลเมตร (1,150 ไร่) ป่าเขาทรายและป่าเขาพระ เหลือพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร (1,875 ไร่)

โดยทั่วไปของจังหวัดพิจิตรเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำยม และแม่น้ำน่านไหลผ่าน ทั้ง 2 สายไหลผ่านจังหวัดเกือบเป็นลักษณะเส้นขนานจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ โดยมีแม่น้ำพิจิตร(แม่น้ำน่านเดิม) อยู่ระหว่างกลาง ความยาวของแม่น้ำน่านที่ไหลผ่านจังหวัดมีระยะทาง 97 กิโลเมตร และความยาวของแม่น้ำยมที่ไหลผ่านจังหวัดมีระยะประมาณ 128 กิโลเมตร

3. แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดพิจิตรมีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สายได้แก่

3.1 แม่น้ำน่าน มีต้นน้ำจากดอยภูแวในทิวเขาหลวงพระบาง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบัว จังหวัดน่าน แม่น้ำน่านไหลผ่านที่ตั้งตัวจังหวัดพิจิตร อำเภอบางมูลนาก และลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์ มีความยาวทั้งสิ้น 97 กิโลเมตร มีพื้นที่ในลุ่มน้ำน่านประมาณ 2,602 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,626,250 ไร่

3.2 แม่น้ำยม มีต้นกำเนิดในขุนยวมทิวเขาผีปันน้ำ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบึง จังหวัดเชียงราย แม่น้ำยมไหลผ่านเข้าจังหวัดพิจิตรที่อำเภอสามงาม อำเภอบึงสามพัน และอำเภอบึงสามพัน โดยไหลไปบรรจบกับแม่น้ำน่านที่บ้านเกยชัย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครสวรรค์ มีความยาวทั้งสิ้น 124 กิโลเมตร มีพื้นที่ในลุ่มน้ำน่านประมาณ 2,046 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,278,750 ไร่

3.3 แม่น้ำพิจิตร คือทางเดินเก่าของแม่น้ำน่าน ต้นกำเนิดของแม่น้ำพิจิตรนั้นไหลแยกจากแม่น้ำน่านที่บ้านวังกระดี่ทอง ในท้องที่อำเภอเมืองพิจิตร มีทิศทางการไหลของน้ำอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ สภาพลำน้ำคดเคี้ยว บางแห่งร่องน้ำตื้นเขินและแห้งในฤดูแล้ง เนื่องจากมีฝายกั้นน้ำไว้เป็นช่วงๆ เพื่อสูบน้ำขึ้นมาใช้ทำสวนผลไม้ต่างๆ โดยเฉพาะส้มโอในเขตโพธิ์ประทับช้าง

4. ทรัพยากรแร่ธาตุ ที่พบในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ แร่ยิปซัม ที่ตำบลวังจี้ใต้ อำเภอดงเจริญ พบในบริเวณแอ่งที่เกิดจากการเลื่อนตัวของชั้นหินที่ทรุดลงไปและถูกกักเก็บอยู่ในบล็อกรอยเลื่อน (Fault Block) ระหว่างหินชั้น ในมหายุคพาลีโอโซอิก (Paleozoic) และหินอัคนี มีความกว้าง 300-500 เมตร ยาว 3,000 เมตร ภายในแหล่งแร่ยิปซัมหนา 26-40 เมตร อยู่ภายใต้ชั้นดิน ซึ่งหนา 1-6 เมตร แหล่งแร่แผ่ขยายตามแนวยาวไปทางทิศเหนือ-ใต้ ที่ระดับลึกลงไปใต้ชั้นยิปซัมจะพบแร่ยิปซัมเกิดเป็นชั้นสลับกับแร่ชนิดอื่น เช่น แร่แอนไฮไดรต์ (Anhydrite) แร่ยิปซัมที่พบส่วนใหญ่มีสีขาวและสีเทาอ่อน เนื้อคล้ายน้ำตาล หยาบ เปราะ คุณภาพค่อนข้างดี แร่ทองคำ พบว่ามีปริมาณเพียงพอในเชิง

พานิชย์ พบที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ ต่อกับเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และเขาพนมพา ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน

5. แหล่งน้ำใต้ดิน หรือแหล่งน้ำบาดาล จากผลการศึกษาสภาพน้ำใต้ดินของจังหวัดพิจิตร โดยกองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี พบว่าน้ำใต้ดินดังกล่าวมีความลึกตั้งแต่ 24.39-115.85 เมตร แหล่งน้ำใต้ดินหรือแหล่งน้ำบาดาล หมายถึงแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในชั้นกรวดทราย แหล่งน้ำที่สะสมอยู่ในโพรง หรือรอยแตกแยกของชั้นหินซึ่งอยู่ใต้ผิวโลกลงไป แหล่งน้ำบาดาลใหญ่และมีปริมาณมากมักเกิดอยู่ในหินร่วนหรือในแอ่งสะสมของกรวดทรายที่เกิดจากการพัดพาของกระแสน้ำในแม่น้ำในอดีตกาล (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุกภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 5)

6. ยุคศึกษาดำบรรพ์ พื้นที่จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยโครงสร้างชั้นหินยุคเพอร์เมียน อายุ 286-245 ล้านปี และหินตะกอนร่วนยุคควอเตอร์นารี อายุประมาณ 1.8 ล้านปี

6.1 หินยุคเพอร์เมียน กลุ่มหินสระบุรี พบแพร่กระจายอยู่ตามที่ราบแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณจังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ จนถึงจังหวัดสระบุรี และตามแนวขอบด้านตะวันตกของที่ราบสูงโคราช กลุ่มหินสระบุรีโดยส่วนใหญ่เป็นหินปูน พื้นที่จังหวัดพิจิตรพบหมวดหินย่อยของกลุ่มหินสระบุรีเพียงหน่วยเดียว คือ หมวดหินเขาขาด ซึ่งมีการพบซากดึกดำบรรพ์จำพวกฟิวซิลินิด ปะการัง ไครนอยด์ หอยตะเกียง และสาหร่าย พบกระจายตัวในพื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอวังทรายพูน

6.2 หินตะกอนร่วนยุคควอเตอร์นารี กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่จังหวัดพิจิตรเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะบริเวณตอนกลางของจังหวัดที่มีแม่น้ำไหลผ่าน จะมีการแผ่กระจายของตะกอนตามที่ราบที่น้ำท่วมถึง ส่วนทางด้านตะวันตกเป็นตะกอนเนินรูปพัด และด้านตะวันออกเป็นตะกอนน้ำพา

2.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศแบบเขตร้อน อยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน (ระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม) ฤดูหนาว (ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์) และฤดูร้อน (ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน) (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุกภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 8)

2.1.5 ธงและตราประจำจังหวัดพิจิตร

1. ธงประจำจังหวัดพิจิตรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แบ่งเป็น 5 แถบ ใช้สีเขียวเข้ม 3 แถบ สลับด้วยสีขาว 2 แถบ

2. ตราประจำจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย ต้นโพธิ์และสระ ซึ่งต้นโพธิ์ หมายถึง วัดโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งเมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จพระราชดำเนินกลับจากสงครามเมืองเชียงใหม่ ได้นำราชธิดาเมืองเชียงใหม่มาด้วย และได้พระราชทานให้แก่พระเพทราชา เมื่อกองทัพมาหยุดทัพ ณ ที่แห่งนี้ พระนางได้ประสูติบุตรชายที่ใต้ต้นมะเดื่อ บิดาจึงให้นามว่า “เจ้าเดื่อ” ต่อมาได้เป็นพระเจ้า

แผ่นดินครองกรุงศรีอยุธยา ทรงพระนามว่า “สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8” หรือพระเจ้าเสือหรือขุนหลวงสรศักดิ์ ระหว่างครองกรุงศรีอยุธยานั้นพระองค์ได้เสด็จมาคล้องช้างเมืองพิจิตร เลยกไปเยี่ยมมาตุภูมิเดิมที่หมู่บ้านโพธิ์ประทับช้าง โปรดเกล้า ๆ ให้สร้างพระอารามขึ้นที่ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และสระ หมายถึง เมืองสระหลวง ซึ่งเป็นชื่อเดิมของจังหวัด ตามพงศาวดารเหนือ กล่าวว่าเมืองนี้เป็นเมืองโบราณสมัยขอมและเป็นหัวเมืองเอกตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย มีพญาโคตระบองเป็นผู้สร้างเมือง (ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร. 2560 : Online)

ภาพที่ 2.2 ธงและตราประจำจังหวัดพิจิตร

ที่มา : www.phichit.go.th

3. สัญลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร

- 3.1 ต้นไม้ คือ ต้นโพธิ์
- 3.2 ดอกไม้ คือ ดอกบัว
- 3.3 ผลไม้ คือ ส้มโอ
- 3.4 สัตว์ คือ จระเข้

2.1.6 ข้อมูลประชากร

การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นภาคการผลิตหลัก รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรม การค้าส่ง การค้าปลีก และการบริการ ผลผลิตสำคัญได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเขียว และการประมง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 12)

2.1.7 กลุ่มชาติพันธุ์และชุมชน

จังหวัดพิจิตร มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ประกอบด้วย ส่วย(กูย) ไทยเชื้อสายจีน ไทยอีสาน ไทยพวน ลาวครั่ง มุสลิม ไทยทรงดำ ลาวแง้ว

1. ส่วย (กวย) มีถิ่นเดิมอยู่บริเวณตอนเหนือของเมืองกำแพงมณฑล ประเทศกัมพูชา อพยพเข้าสู่ประเทศไทยครั้งใหญ่ ในสมัยอยุธยาตอนปลาย โดยอพยพขึ้นเหนือเข้าสู่เมืองอัตตะปือแสนแปงจำปาศักดิ์ และสาละวัน ทางตอนใต้ของประเทศลาว โดยเดินทางข้ามแม่น้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสานทางแก่งสะพือ อำเภอโขงเจียม มาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในแถบอีสานใต้ ที่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี ส่วย (กวย) ในจังหวัดพิจิตร ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดสุรินทร์ และบุรีรัมย์ โดยเข้ามาจับจองพื้นที่ ซึ่งยังไม่มีใครเป็นเจ้าของ เพื่อเป็นแหล่งทำมาหากิน และตั้งถิ่นฐานจนเกิดเป็นชุมชนที่บ้านยางตะพาย ตำบลบึงบัว อำเภอนครชัยศรี ในปัจจุบัน

2. ไทยเชื้อสายจีน ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีชาวจีนอพยพสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในสมัยนั้นชาวจีนที่เดินทางเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยส่วนใหญ่เป็นชนชาติชาวจีนฮั่น อาทิ จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ จีนกวางตุ้ง เป็นต้น บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่อพยพมาจากเกาะไหหลำ และมณฑลกวางตุ้ง ซึ่งอยู่บริเวณริมชายทะเล ทางตอนใต้ของประเทศจีน เข้ามาประกอบอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม กสิกรรม และรับจ้าง โดยสร้างบ้านเรือนอยู่ใกล้แม่น้ำ เพื่อสะดวกกับการประกอบอาชีพค้าขาย ปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนตั้งรกรากอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดพิจิตร ตามชุมชนใหญ่ๆ และย่านเศรษฐกิจ

3. ไทยอีสาน เป็นชนกลุ่มหนึ่งมีถิ่นเดิมอยู่ในอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยอพยพเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยอยุธยาตอนปลาย จนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบตะวันออกเฉียงเหนือของไทยหลายจังหวัด เช่น กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา มหาสารคาม บุรีรัมย์ มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด หนองคาย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ อุบลราชธานี อุดรธานี เลย เป็นต้น ชาวไทยอีสานในจังหวัดพิจิตรส่วนใหญ่อพยพมาจากอำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม โดยเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดพิจิตร

4. ไทยวน ยวน สืบเชื้อสายมาจากชาวยุโรป เมืองเชียงแสน เป็นกลุ่มชนส่วนหนึ่งที่ถูกกวาดต้อนให้อพยพลงมากับกองทัพหลวงของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 โดยให้มาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่เมืองสระบุรีและราชบุรี บรรพบุรุษของยวนในจังหวัดพิจิตร ย้ายถิ่นฐานมาจากตำบลหนองโน อำเภอหนองยาว อำเภอหนองแค และอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี โดยตั้งหลักแหล่งทำกินอยู่ในหลายอำเภอของจังหวัดพิจิตร เช่น บ้านไคโสณ บ้านหนองสะเดา บ้านห้วยหลัว บ้านลำประดาใต้ ตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก บ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอตะพานหิน และบ้านหนองสองห้อง อำเภอดงเจริญ

5. ไทพวน พวน เป็นคนไทยที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษ มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเมืองโศยหรือเมืองสุ่ย แขวงเมืองพวน เมืองหลวงชื่อเมืองเชียงขวาง ปัจจุบันอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย โดยเข้ามาในรัชสมัย

ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และกระจายไปอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดสระบุรี ลพบุรี และสุพรรณบุรี มากที่สุด ไทยพวนในจังหวัดพิจิตร สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสุพรรณบุรี โดยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมลำคลองห้วยเกตุ ซึ่งต่อมาเรียกชื่อชุมชนว่า บ้านป่าแดง และที่ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอดงพิกุล บางส่วนย้ายต่อไปที่บ้านวังหลุม บ้านวังแดง บ้านวังหินเพลิง บ้านวังกระชั้น และบ้านสายดงยาง ในเขตอำเภอทับคล้อ

6. ลาวครั้ง มีถิ่นเดิมอยู่แถบภูคัง ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของหลวงพระบาง เป็นกลุ่มชนที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ชาวครั้งเคลื่อนย้ายบ้านเรือนอยู่หลายครั้ง จนกระทั่งเข้าสู่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งถาวรอยู่ในเขตอำเภอจระเข้สามพัน จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอหันคา อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท นอกจากนี้ยังมีการย้ายครอบครัวไปยังพื้นที่ใกล้เคียงอีกหลายจังหวัด เช่น พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี นครปฐม เป็นต้น ลาวครั้งในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านสว่าง ปัจจุบันคืออำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยมาจับจองพื้นที่ว่างเปล่าตั้งเป็นหมู่บ้าน เรียกว่าบ้านสระยายชี ในตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน

7. มุสลิม อพยพเข้าสู่ประเทศไทย 2 ครั้งด้วยกัน ในสมัยสุโขทัยและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มุสลิมส่วนใหญ่มาจากอินเดีย มลายู อินโดนีเซีย บางส่วนมาจาก จีน มณฑลยูนนาน เดินทางข้ามแหลมมลายูที่ตะกั่วป่าเข้ามาทางแม่น้ำตาปี ปัจจุบันมุสลิมได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยหลายจังหวัด บรรพบุรุษของชาวมุสลิมในจังหวัดพิจิตรมาจากประเทศปากีสถาน บางกลุ่มมาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดทางภาคใต้ของไทย โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชุมชนเล็กๆ กระจายอยู่ในทุกอำเภอ มีมัสยิดดियाอัลอิสลามซึ่งตั้งอยู่ในตัวเมืองพิจิตรเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีต่างๆ ของชาวมุสลิม

8. ไทยพื้นถิ่น คือ คนไทยที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่มาตั้งแต่อดีต ชาวพิจิตรดั้งเดิม สืบเชื้อสายมาจากชาวละว้า ตั้งภูมิลำเนาอยู่ริมสองฝั่งของแควพิจิตร (แม่น้ำน่านเก่า) และอยู่อาศัยเป็นหมู่บ้าน หรือชุมชนใหญ่เรียงรายตั้งแต่เหนือจดใต้ บางกลุ่มอาศัยอยู่ริมสองฝั่งของแม่น้ำยม เป็นชุมชนเล็กบ้างใหญ่บ้าง แต่ไม่มากเท่าริมแม่น้ำน่าน ชุมชนไทยพื้นถิ่นดั้งเดิมแถบลำน้ำยมจะรวมตัวกันอยู่ที่บ้านกำแพงดิน สามง่าม รวยชะโด รังนก วังจิก ไม้ทาโพ บางลาย ท้ายน้ำ โพทะเล ท่าขมิ้น ท่าเสา ส่วนชุมชนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ห่างไกลแม่น้ำ คนแม่น้ำเรียกว่าบ้านดอน เช่น บ้านป่ามะคาบ สากเหล็ก ดงกลาง ดงป่าคำ ตำบลภูมิจิต ดงตะขบ ห้วยพุก ทะนง เป็นต้น

9. ไทยทรงดำ คือ โข่งดำ เป็นชาวไทยพวกหนึ่ง ผู้ชายแต่งกายโดยนุ่งกางเกงสีดำหรือสีครามแก่ ขากางเกงสั้นได้เข้าเล็กน้อยและแคบ ผู้หญิงนุ่งซิ่นดำหรือสีครามแก่ มีลายขาวเป็นทางลง ชาวไททรงดำมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น ช่ง โข่ง ลาวโข่ง ไทยโข่ง ลาวทรงดำ ผู้ไทยดำ หรือไทยทรงดำ ไทยทรงดำมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่แคว้นสิบสองจุไทยแถบเมืองแถน (เดียนเบียนฟู) ประเทศเวียตนาม อพยพเข้าสู่ประเทศไทย 2 ครั้ง ในสมัยกรุงธนบุรีและสมัยรัชกาลที่ 3 โดยได้รับโปรดเกล้าฯ จาก

พระมหากษัตริย์ไทยให้ไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ต่อมาประชากรเริ่มหนาแน่น ที่ทำกินไม่เพียงพอ จึงพากันเดินทางย้ายขึ้นมาทางภาคเหนือ จนกระทั่งมาถึงจังหวัดพิจิตร บางส่วนได้จับจองที่ทำกินในตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง บ้านวังโป่ง อำเภอสามง่าม และที่ตำบลหนองหลุม ตำบลวังโมกข์ อำเภอลำลูกเกด มาจนถึงปัจจุบัน

10. ลาวแก้ว แก้วเป็นชนกลุ่มน้อยที่ถูกกวาดต้อนมาจากอาณาจักรลาว มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเขตชนบท ชานเมืองเวียงจันทน์ และเมืองหลวงพระบาง เข้าสู่ประเทศไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยได้รับโปรดเกล้าฯ จากพระมหากษัตริย์ไทยให้แยกย้ายไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดลพบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี แก้วในจังหวัดพิจิตร สืบทอดเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษในจังหวัดสิงห์บุรี ราชบุรี และลพบุรี เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองสนวน ตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ บ้านดงเย็น ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก และบ้านป่าหวาย บ้านห้วยตัดไม้ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จนถึงปัจจุบัน (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 7-9)

กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อพยพเข้ามาอาศัยและตั้งรกรากในจังหวัดพิจิตร ล้วนนำวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ติดตัวมาด้วย ทั้งวัฒนธรรมการกิน การอยู่อาศัย ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี งานช่างฝีมือ งานหัตถกรรม การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต จึงส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมในจังหวัดพิจิตร แต่ก็มีใช่เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของจังหวัดพิจิตรโดยแท้จริง เนื่องด้วยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งมีความเหมือนกับต้นกำเนิดเดิมที่กลุ่มได้อพยพมา ยกตัวอย่างเช่น การทอผ้ามัดหมี่บ้านป่าแดง เป็นการทอผ้ามัดหมี่ของชาวไทพวนบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน ลวดลายที่ใช้จึงเป็นลายที่เหมือนกับทางจังหวัดลพบุรีและสุพรรณบุรี

2.1.7 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร

1. อุทยานเมืองเก่าพิจิตร อยู่ห่างจากตัวเมืองพิจิตรไปตามเส้นทางสายพิจิตร-วังจิก (เส้นทางหลวงหมายเลข 1068) ผ่านวัดโรงช้างไปตามเส้นทางเลียบบแม่น้ำน่านเก่า จากการตรวจสอบพบว่าเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าพิจิตร ซึ่งสร้างในสมัยพระยาโคตรบอง เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 1601 ก่อนกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ภายในบริเวณกำแพงเมืองมีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่เศษ มีลักษณะเป็นเมืองโบราณที่ประกอบไปด้วย กำแพงเมือง คูเมือง และเจดีย์เก่า ซึ่งต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2520 ทางกรมป่าไม้ได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นสวนรุกขชาติ โดยตั้งชื่อว่า สวนรุกขชาติกาญจนกุมาร ตามพระนามของกษัตริย์ผู้สถาปนาเมืองแห่งนี้ขึ้นมา กษัตริย์กาญจนกุมารเป็นโอรสของพระยาโคตรบอง ผู้สร้างเมืองชัยบุรีเดิม ภายในสวนรุกขชาติกาญจนกุมาร หรือบริเวณเมืองพิจิตรเก่านี้ ประกอบไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ที่ให้ทั้งความร่มรื่น และเป็นสถานที่ศึกษาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของเมืองเก่าแห่งนี้ ท่ามกลางแมกไม้จะมีศาลหลักเมือง ซึ่งตัวศาลแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นของพระยาโคตรบอง ที่ชาวบ้านเรียกว่า พ่อปู่ ส่วนชั้นบนเป็นที่ตั้งศาลหลักเมืองพิจิตร

ศาลหลักเมืองแห่งนี้ได้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2520 สถาพรอบศาลโดยทั่วไปจะมีต้นไม้มากมายหลายชนิด ทำให้บริเวณแห่งนี้มีความร่มรื่น และใกล้ๆ กับศาลหลักเมืองพิจิตรเก่า ได้สร้างศาลาขึ้นหลังหนึ่งสำหรับให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมเมืองเก่าและไหว้ศาลหลักเมืองได้มาพักผ่อนอีกด้วย (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 21)

ภาพที่ 2.3 อุทยานเมืองเก่าพิจิตร

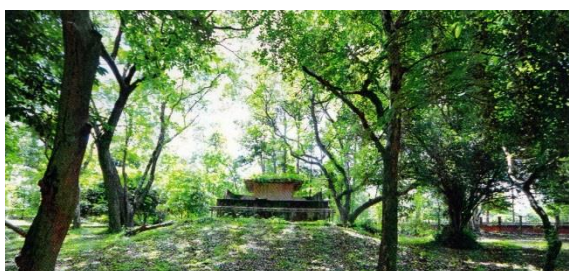
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 เมษายน 2560

2. วัดมหาธาตุ หรือวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ตั้งอยู่กึ่งกลางเมืองพิจิตรเก่า ด้านตะวันออกของแม่น้ำน่านเก่าเป็นโบราณสถานที่ก่อด้วยอิฐ ด้านหน้าเจดีย์เป็นเนินขนาดใหญ่ ในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเมื่อเสด็จมาที่วัดนี้ในปี 2464 เรียกว่า วิหารเก่าห้อง ภายในวัดประกอบด้วย พระธาตุเจดีย์ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์ทรงลังกา ด้านหน้าพระเจดีย์เป็นพระวิหารเก่าห้อง และด้านหลังพระเจดีย์เป็นพระอุโบสถ มีโบสถ์ 2 ชั้น มีรากไทรเกาะอยู่บนหน้าบัน หลังคาถูกต้นไม้ล้มทับหักลงมาพร้อมกับองค์พระที่โค่นลงเช่นกัน ปัจจุบันเหลือเพียงฐานอิฐเท่านั้น ซึ่งทางกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อปีพุทธศักราช 2478 และกรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดแต่งวัดพระศรีรัตนมหาธาตุอีกครั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2534 พบว่าบริเวณใต้เนินดินมีร่องรอยการสร้างถึง 2 ยุค ทั้งสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา บริเวณโดยรอบมีแนวกำแพงขนาดใหญ่ พบเจดีย์รายรอบจำนวนมาก (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 29)

ภาพที่ 2.4 พระธาตุเจดีย์ วัดมหาธาตุ หรือวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 8 เมษายน 2560

3. เกาะศรีมาลา อยู่ในอุทยานเมืองเก่า ตำบลโรงช้าง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นเนินดินสูงขึ้นมาเล็กน้อยคล้ายเกาะเล็กๆ อยู่กลางคูเมืองนอกกำแพงเมืองเก่าพิจิตร สันนิษฐานกันว่าเคยเป็นป้อม หรือหอรักษาการณ์มาก่อน เพราะสอดคล้องในลักษณะของทำเลที่ตั้งที่อยู่กลางคูเมือง ละครนอกกำแพงเมือง แต่เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ปัจจุบันคูน้ำรอบเกาะได้ตื้นเขินหมดแล้ว (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุกภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 22)

ภาพที่ 2.5 เกาะศรีมาลา

ที่มา : ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุกภาคเหนือ จังหวัด
พิจิตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. ถ้ำขาละวัน อยู่ในอุทยานเมืองเก่าพิจิตร มีที่มาจากวรรณคดีเรื่อง ไกรทอง บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 เล่ากันว่าในอดีตเมื่อประมาณ 65 ปี มีพระภิกษุที่วัดนครชุมเคยจุดเทียนเดินเข้าถ้ำจนเทียนหมดก็ยังไม่ถึงถ้ำ จึงไม่ทราบถ้ำนี้ลึกเพียงใดและมีอะไรเหลืออยู่บ้าง ถ้ำขาละวันนี้อยู่ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตรลักษณะของถ้ำเป็นช่องขุดลึกลงไปดิน ปากถ้ำกว้างประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 1.5 เมตร และลึกประมาณ 4 เมตร ปัจจุบันถ้ำนี้ได้ตื้นเขินและพังทลายเกือบหมด ที่ปากถ้ำมีรูปปั้นไกรทองกับจระเข้ขาละวัน ตามวรรณคดีเรื่องไกรทอง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุกภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 18)

ภาพที่ 2.6 ถ้ำชาละวัน ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 เมษายน 2560

5. ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมืองเก่า ลักษณะเป็นศาลาไทยจัตุรมุข มีสองชั้น ชั้นบนประดิษฐานเสาหลักเมืองที่สลักจากไม้ชัยพฤกษ์ ยอดเสาแกะสลักเป็นรูปพระพรหม ชั้นล่างมีรูปปั้นปิดทองของพระยาโคตรตะบอง หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า พ่อปู่ ศาลหลักเมืองพิจิตร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1601 สมัยพระเจ้ากาญจนกุมาร ผู้ครองนครไชยบุรี แต่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา จึงไม่สามารถระบุสถานที่ตั้งได้อย่างแน่ชัด ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2507-2510 สมัยนายแสวง ศรีมาเสริม เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร มีดำริที่จะบูรณะปรับปรุงฟื้นฟูเมืองพิจิตรเก่าขึ้น เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และได้กำหนดให้มีการตั้งเสาหลักเมืองขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวจังหวัดพิจิตร โดยหลวงปู่โง่น โสรโย พระพุทธบาทเขารวก ได้นั่งสมาธิเห็นที่ตั้งศาลหลักเมืองเก่า และเมื่อขุดลงไปก็พบโครงไม้ที่ใช้ทำหลักเมือง สันนิษฐานได้ว่าบริเวณที่ตั้งศาลหลักเมืองปัจจุบันเป็นที่ตั้งศาลหลักเมืองสมัยที่พระยาโคตรตะบองฝังไว้แต่เดิม (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือพิจิตร. 2556 : 35)

ภาพที่ 2.7 ศาลหลักเมือง

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 เมษายน 2560

ภาพที่ 2.8 รูปปั้นปิดทองพระยาโคตรตะบอง ตั้งอยู่ชั้นล่างของศาลหลักเมือง
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 เมษายน 2560

6. วัดโรงช้าง เป็นวัดที่ตั้งอยู่ที่ตำบลโรงช้าง อำเภอเมืองพิจิตร ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองพิจิตรใหม่ประมาณ 5 กิโลเมตร จากเส้นทางนี้จะเลาะริมฝั่งแม่น้ำพิจิตรหรือแม่น้ำน่านเก่า อันเป็นถนนไปสู่อุทยานเมืองเก่าพิจิตร ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 6 แต่เดิมวัดโรงช้างมีชื่อว่า วัดสุวรรณหงษ์ เป็นวัดเก่าแก่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2374 แต่เดิมเมื่อครั้งพระยาโคตรบองขึ้นครองเมืองแห่งนี้ สถานที่นี้เรียกว่า กองช้าง เพราะเป็นที่พักของกองช้าง ต่อมาจึงเรียกเพี้ยนไปเป็นคล้องช้าง จนกระทั่งมีโรงเรียนประชาบาลขึ้นที่วัดแห่งนี้ จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นวัดโรงช้าง ภายในบริเวณวัดมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่อยู่กลางแจ้ง 3 องค์ คือ พระพุทธรูปปางมารวิชัย 1 องค์ พระพุทธรูปปางห้ามญาติ 1 องค์ และพระพุทธรูปปางไสยาสน์อีก 1 องค์ นอกจากนี้ภายในพระอุโบสถหลังเก่า (วิหารหลวงพ่อนาค) ยังมีพระพุทธรูปพระประธานนามว่า หลวงพ่อนาค ซึ่งก็คือพระพิจิตร เป็นหินสลัก หน้าตักกว้าง 1.25 เมตร มีพุทธลักษณะอิมเอิบสมบูรณ์ต่างจากพระเชียงแสน สุขโขทัย และรัตนโกสินทร์ สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดที่มีความโดดเด่นคือ พระเจดีย์องค์ใหญ่สีทอง มีความสูง 20 เมตร ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไปหลายชั้น ซึ่งภายในเจดีย์ได้สร้างเป็นห้องลับใต้ดินเอาไว้เพื่อเก็บแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎก จำนวน 84,000 พระธรรมชั้นดี ด้วยพระครุพิลาศธรรมกิตต์ เจ้าอาวาสวัดท่าพ่อเล็งเห็นว่าในอนาคตอาจจะมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น แผ่นดินถล่ม น้ำท่วมโลก สงครามนิวเคลียร์ อันจะทำให้พระไตรปิฎกสูญหายไปจากโลกได้ จึงได้เริ่มทำแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎก ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2507 ทำทั้งหมด 7 ชุด ชุดหนึ่งใช้แผ่นอิฐ 52,140-52,150 แผ่น และพระสร้างเจดีย์ใหญ่ครอบแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎก เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2523 รอบองค์พระเจดีย์มีตู้พระไตรปิฎกย่อ ทำด้วยแผ่นอิฐ จำนวน 108 ตู้ นอกจากนี้ภายในวัดโรงช้าง ยังมีกรุพระพิจิตรเม็ดข้าวเม่า และพระพิจิตรใบมะขาม ซึ่งเป็นพระเครื่องชื่อดังของจังหวัดพิจิตร และมีปูชนียภาพด้านคงกระพันชาตรี แคล้วคลาดภยันตราย และเมตตามหานิยม (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือพิจิตร. 2556 : 30)

ภาพที่ 2.9 เจดีย์ใหญ่ครอบแผ่นดินอิฐจารึกพระไตรปิฎก ภายในวัดโรงช้าง

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 เมษายน 2560

7. วัดนครชุม เป็นวัดเก่าที่สร้างในสมัยสุโขทัย ตั้งอยู่บนนสายพิจิตร-สามง่าม-วังจิก บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 9 ภายในวัดประกอบไปด้วยพระอุโบสถเก่าแก่ ก่อสร้างด้วยอิฐฉาบปูน เครื่องบนเป็นไม้ใช้สลักไม้แทนตะปู มีช่องระบายลมแทนหน้าต่าง พระอุโบสถหลังนี้เคยเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อเพชรแต่เดิม ปัจจุบันได้ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ก่ออิฐถือปูน ที่มีพุทธลักษณะศิลปะแบบสุโขทัย (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 23)

ภาพที่ 2.10 อุโบสถ วัดนครชุม

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>

8. วัดโพธิ์ประทับช้าง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำพิจิตร (แม่น้ำน่านเก่า) ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ห่างจากตัวเมืองพิจิตรประมาณ 27 กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2242 โดยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (สมเด็จพระเจ้าเสือ) พระมหากษัตริย์องค์ที่ 31 แห่งกรุงศรีอยุธยาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน ณ สถานที่ประสูติของพระองค์ วัดโพธิ์ประทับช้างมีวิหารสูงใหญ่ มีกำแพงศิลปะแบบอยุธยาล้อมรอบ 2 ชั้น ปัจจุบันได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากร เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถาน

ภายในวัด อุโบสถเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย มีกำแพงแก้วล้อมรอบ ขนาดกว้าง 16 เมตร ยาว 24 เมตร ภายในประดิษฐานพระประธานปูนปั้น ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่โต” อุโบสถก่อด้วยอิฐถือปูนหลังคาเครื่องไม้ มุงด้วยกระเบื้อง มีมุขหน้า-หลัง ทั้งประตูและหน้าต่าง ประดับด้วยซุ้มที่มีลวดลายงดงาม โดยอุโบสถและพระประธานหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นแม่น้ำน่านเก่า บริเวณอุโบสถนั้น รายรอบด้วยเจดีย์ราย และมีบรรณศาลารับรองทั้งสองข้าง มีเจดีย์คู่ย่อมุมไม้สิบสอง ประกอบกับปล้องไฉน ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย ฐานกว้าง 5 เมตร สูง 8 เมตร วิหารมีฐานสูง ขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 10.70 เมตร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของโบสถ์ เจดีย์บริเวณหน้าวิหารเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร วิหารตั้งอยู่ทิศใต้ อุโบสถเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระเครื่องบูชา ขนาดกว้าง 11.6 เมตร ยาว 27.80 เมตร มีกุฏิสงฆ์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของวิหารและเจดีย์ มีกำแพงล้อมรอบ มีศาลาเก้าห้อง ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย ล้อมรอบด้วยกำแพง ขนาดกว้าง 20 เมตร ยาว 30 เมตร และสระน้ำ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ (ปัจจุบันได้ถมไปแล้ว ใช้เป็นสนามฟุตบอลและที่จัดตลาดชุมชน) ที่หน้าวัดโพธิ์ประทับช้างมีต้นตะเคียนยักษ์ ซึ่งกล่าวกันว่ามิอายุถึง 260 ปีมาแล้ว วัดโดยรอบได้ 7 เมตร 60 เซนติเมตร ภายในบริเวณวัดจะอุดมไปด้วยต้นยางสูงขนาดใหญ่ เป็นที่อยู่อาศัยของนกนานาชนิด ที่เห็นมีมากคือ นกแก้ว ซึ่งมีอยู่ชุกบนยอดตะเคียนหน้าวัด (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 28-29)

ภาพที่ 2.11 วัดโพธิ์ประทับช้าง

ภาพโดย : รัชนิ ลีอดารา 9 เมษายน 2560

9. บึงสีไฟ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากบึงบอระเพ็ดและกว๊านพะเยา และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร รูปร่างของบึงมีลักษณะกลมคล้ายกะทะ แต่รีไปทางทิศตะวันตกเล็กน้อย สภาพโดยทั่วไปเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่าง และเดิมมีพื้นที่ 28.8 ตารางกิโลเมตร (18,000 ไร่) ต่อมาถูกบุกรุก รัฐบาลได้มอบหมายให้กรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนา ปัจจุบันมีพื้นที่เหลือ 8.6 ตารางกิโลเมตร (5,890 ไร่) เป็นแหล่งประมงที่สำคัญ พื้นที่ผิวดินบริเวณก้นบึงเต็มไปด้วยซากพืชเน่าเปื่อย

ทับถมกัน จึงทำให้ระบบนิเวศของบึงมีความสลับซับซ้อนและมีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบบึงได้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร การประมง อุปโภคและบริโภค

จากการสำรวจของกรมประมงพบว่า บึงสีไฟมีพันธุ์ไม้น้ำ 47 ชนิด พันธุ์ปลาที่พบมากคือ ปลาอีสกเทศ มีแพลงก์ตอนและตัวอ่อนของแมลงและสัตว์หน้าดินจำนวนมาก มีนกประจำถิ่นและนกอพยพมากกว่า 60 ชนิด

นอกจากนี้ภายในบริเวณบึงสีไฟยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่มีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี รูปปั้นพญาชาละวัน สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ ศาสกาลงน้ำ บ่อจระเข้ ภาพวาดพญาชาละวันและภาพวาดน้ำตก (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 19)

ภาพที่ 2.12 บึงสีไฟ

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 9 เมษายน 2560

10. พิพิธภัณฑ์เมืองนครไชยบุรี ในวัดสิริบุญาราม ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นพิพิธภัณฑ์รูปมณฑป 2 ชั้น ชั้นบนประดิษฐานรูปหล่อทองคำจริงของหลวงพ่อกิ่งเงิน ชั้นล่างเป็นสถานที่จัดแสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบในเมืองนครไชยบุรียุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยการรวบรวมของพระครูพิบูลธรรมเวทหรือหลวงพ่อบริเวณ มีโบราณวัตถุที่สำคัญและน่าสนใจหลายอย่าง เช่น เครื่องมือหินขัด เครื่องมือพิมพ์ผ้า เบ้าหลอมโลหะ ฯลฯ ที่ขุดพบบริเวณเมืองไชยบุรี อายุระหว่าง 2,500-3,500 ปีมาแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระปุกมีหู ถ้วยชามสังคโลก ตุ๊กตาดินเผาเคลือบกระเบื้องชิงชาย ดินเผาเทพพนม เครื่องถ้วยลายคราม เครื่องเบญจรงค์ลายน้ำทอง เครื่องเงิน เครื่องทองเหลือง สำริด อาวุธมีดชนิดต่างๆ อาวุธปืน พระทองคำ ตลอดจนพระพุทธรูป พระบูชาแบบต่างๆ เงินตราชนิดต่างๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 20)

11. วนอุทยานนครไชยบุรี ตำบลท่าเสา อำเภอโพทะเล เป็นป่าผืนสุดท้ายของจังหวัด พิจิตร เดิมอุดมสมบูรณ์ด้วยไม้ยางนาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติเอื้อประโยชน์ให้ราษฎรในพื้นที่ได้เจาะ น้ำมันยางไปใช้สอยภายในครัวเรือน ต่อมาประสบปัญหาจากคนต่างถิ่นลักลอบเข้ามาตัดไม้ยางขนาดใหญ่ เพื่อทำการค้า ชาวบ้านหนองดงและบริเวณใกล้เคียงจึงขอให้ทางราชการเข้ามาดำเนินการแก้ไข ปัญหา เมื่อ พ.ศ. 2509 กรมป่าไม้ประกาศให้พื้นที่แห่งนี้เป็น “ป่าสงวนแห่งชาติป่าหนองดง” ตามกฎ กระทรวงฉบับที่ 155 และเพื่อเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อในอนาคต กรมป่า ไม้จึงได้ดำเนินการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยาน ชื่อ “วนอุทยานนครไชยบุรี” เพื่อเป็นเกียรติแก่น นครไชยบุรี เมืองเก่าของอำเภอโพทะเล ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2532 เป็นต้นมา

สภาพพื้นที่วนอุทยานนครไชยบุรี มีพื้นที่ 0.64 ตารางกิโลเมตร (400 ไร่) สามารถจำแนก ได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ สภาพป่าที่ครอบคลุมด้วยพันธุ์ไม้ยางนา ป่าละเมาะหรือป่าต่ำ และป่าไผ่ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 21)

ภาพที่ 2.13 วนอุทยานนครไชยบุรี

ที่มา : <http://paro12.dnp.go.th>

12. วัดเขารูปช้าง ตำบลดงป่าคำ อำเภอเมืองพิจิตร มีลักษณะเป็นก้อนหินซ้อนกันจนมี ลักษณะคล้ายคลึงกับช้าง วัดนี้สร้างในสมัยอยุธยา เมื่อ พ.ศ.2300 ต่อมา พ.ศ.2499 ได้รับ วิสุงคามสีมา ภายในยังคงมีโบราณวัตถุและโบราณสถานศิลปะอยุธยา ทั้งอาคารและพระพุทธรูปหลง เหลืออยู่ เมื่อ พ.ศ.2525 ในโอกาสฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปีได้สร้างเจดีย์องค์ใหญ่ขึ้น เพื่อบรรจุพ ระไตรปิฎกที่จารึกแผ่นอิฐกว่า 50,000 แผ่น ภายในวัดมี

12.1 พระพุทธรูปประทับนั่งปางป่าเลไลยก์ สร้างเมื่อ พ.ศ.2506

ภาพที่ 2.14 พระพุทธรูปประทับนั่งปางป่าเลไลยก์

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

12.2 มณฑปพระพุทธรูป 4 รอย สร้างเมื่อ พ.ศ.2450 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทำด้วยทองสำริด ขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 4.40 เมตร มีมณฑปทรงจัตุรมุขครอบไว้ ภายในฝาผนังมีภาพเขียนเรื่องไตรภูมิพระร่วง ปัจจุบันภาพเขียนชำรุดจนไม่เหลือร่องรอยให้เห็นแล้ว

ภาพที่ 2.15 มณฑปพระพุทธรูป 4 รอย วัดเขารูปช้าง

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

12.3 พระพุทธรูปปางลีลา สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2510 พุทธลักษณะเป็นปางลีลาหน้าตักกว้าง 1.60 เมตร ประทับยืน หันพระพักตร์ไปทางทิศเหนือ สร้างเป็นอนุสรณ์ที่พระ

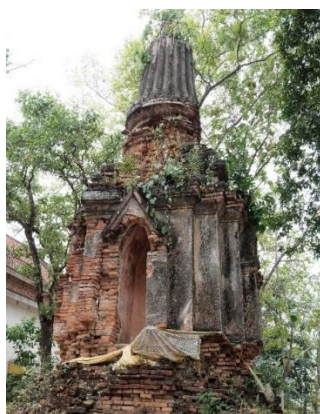
พุทธองค์เสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากเสด็จฯ โปรดพระมารดา ทรงมีพุทธลีลาและพระสิริโฉมงดงามเหนือเหล่าเทวดาและพรหมทั้งหลาย เป็นที่ชื่นชมของพุทธบริษัท

ภาพที่ 2.16 พระพุทธชลักษณะคีรีลีลา วัดเขารูปช้าง

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

12.4 เจดีย์ทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง สร้างเมื่อ พ.ศ.2244 เป็นเจดีย์แบบลังกาทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง สร้างในสมัยสมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) องค์เจดีย์ทรงระฆังครอบ รูปกลีบบะเพอง เป็นสถาปัตยกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา เหมือนเจดีย์วัดโพธิ์ประทับช้าง ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้ว

ภาพที่ 2.17 เจดีย์ทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง วัดเขารูปช้าง

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

12.5 วิหารประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อบุญรอด สร้างเมื่อ พ.ศ.2244 เป็นสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 65 นิ้ว

บูรณปฏิสังขรณ์ครั้งแรกและทำบุญเฉลิมฉลองเมื่อวันที่ 22-26 มกราคม 2376 เจ้าฟ้ามงกุฎพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ขณะทรงผนวชเป็นพระภิกษุได้เสด็จจุดธูปมาทรงวะประทับที่วัดเขารูปช้าง เพื่อร่วมฉลองวิหารหลังนี้ด้วย วิหารหลังนี้ได้บูรณะอีกครั้งเมื่อ พ.ศ.2470

ภาพที่ 2.18 วิหารประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อบุญ

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

12.6 วิหารพระทองพันชั่ง สร้างขึ้นจากวิหารหลังเก่าชำรุด ภายในมีพระพุทธรูปหลวงพ่อบุญพันชั่งทำด้วยทองสำริด ประดิษฐานไว้สักการบูชาเพื่อเป็นสิริมงคล

12.7 โบสถ์/พระอุโบสถ (เก่า) สร้างเมื่อ พ.ศ.2244 พร้อมกับวัดโพธิ์ประทับช้าง ในสมัยสมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) แห่งกรุงศรีอยุธยา โดยสมุหนายกที่เป็นผู้ควบคุมไพร่พลลงมาสร้างวัดโพธิ์ประทับช้าง ได้มาสร้างโบสถ์แห่งนี้ด้วย ตัวโบสถ์หันหน้าไปทางทิศตะวันตก ปัจจุบันชำรุดเหลือแต่ซากปรักหักพัง

12.8 เจดีย์บนยอดเขา เป็นเจดีย์เก่าแก่ทรงลังกา สูงราว 5 เมตร ประดับด้วยกระเบื้องสีทอง บริเวณนี้เป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามของจังหวัดพิจิตร (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 22)

ภาพที่ 2.19 เจดีย์ทรงลังกาบนยอดเขารูปช้าง

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 11 ธันวาคม 2558

13. วัดทับคล้อ (สวนพระโพธิสัตว์) ตำบลทับคล้อ อำเภอทับคล้อ เดิมมีชื่อว่า วัดสวนโพธิสัตว์ เป็นพุทธสถานที่สงบรมเย็น มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมและพัฒนาจิตที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดพิจิตร ภายในวัดมีพระพุทธรูปปางต่างๆ มากมาย มีต้นไม้ที่หายาก ประชาชนจากอำเภอทับคล้อและจากจังหวัดอื่นๆ นิยมมาปฏิบัติธรรม นั่งวิปัสสนากรรมฐานในช่วงเข้าพรรษาและวันส่งท้ายปีเก่าเป็นจำนวนมาก สวนโพธิสัตว์ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2524 จากที่ดินท้องนาว่างเปล่าที่ประชาชนบริจาคให้สร้างวัด พระเดชพระคุณหลวงพ่อมหาโกศลจึงได้ชักชวนให้ญาติโยมไปปลูกต้นไม้ โดยเฉพาะไม้มงคล จนกลายเป็นป่าธรรมชาติในปัจจุบัน (ทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 23)

ภาพที่ 2.20 วัดทับคล้อ

ที่มา : www.dla.go.th

14. วัดท่าช้าง ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก ชาวบ้านเรียกกันว่า วัดช้าง เป็นวัดเก่าแก่ที่ไม่มีหลักฐานบ่งบอกชัดเจนว่าสร้างขึ้นเมื่อใด สันนิษฐานได้ว่าสร้างขึ้นเมื่อต้นรัชกาลที่ 5 หรือประมาณ พ.ศ.2415 เดิมวัดนี้มีชื่อว่า วัดเทพกฤษณชรตติถาวราราม บริเวณวัดแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ปลูกสวนป่าที่มีทั้งไม้ดอกไม้ประดับ และไม้ยืนต้น ภายในวัดเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อกิน ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหินที่เก่าแก่คู่บ้านคูเมือง และมีรูปปั้นช้างขนาดใหญ่ 2 เชือกอยู่ด้านหน้าโบสถ์ หลวงพ่อกินเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 10-17) สลักจากหินทราย มีขนาดหน้าตักกว้าง 1.5 เมตร พบครั้งแรกที่วัดโบราณชื่อ วัดการ้อง (วัดตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน ฝั่งตะวันตกตรงข้ามวัดท่าช้าง ปัจจุบันวัดนี้พังลงหมดแล้วเนื่องจากน้ำเซาะ จึงเหลือแต่ชื่อวัด) ส่วนเศียรแตกหัก เมื่อกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์เสด็จมาพบเข้า จึงอัญเชิญเศียรหลวงพ่อกินไปประดิษฐานยังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร ต่อมาราว พ.ศ.2480 ชาวบ้านได้ช่วยกันหล่อเศียรหลวงพ่อกินขึ้นมาใหม่เสริมองค์เดิมให้สมบูรณ์ และอัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดท่าช้าง ปัจจุบันทางวัดได้สร้างมณฑปหลังใหม่ เพื่อประดิษฐานหลวงพ่อกิน ส่วนรูปปั้นช้าง เป็นรูปปั้นครอบครัวยักษ์ตามตำนานของวัด ประกอบด้วย

พลาญนิมิต พังขวัญใจ และพลาญน้อย ขนาดเท่าตัวจริง ตั้งอยู่ด้านหน้าโบสถ์ (ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภูเก็ตเหนือ พิจิตร. 2556 : 23-24)

15. วัดท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2423 และนำชื่อหมู่บ้านมาเป็นชื่อวัด หมายถึงท้ายของแม่น้ำน่าน ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2499 มีการปรับปรุงและบูรณะวัดมาตลอด โดยเริ่มจากการสร้างเรือนไทยจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้ง และวิหารหลวงพ่ोजินตั้งแต่ พ.ศ.2546 มีเรื่องเล่าว่าเป็นวัดที่หลวงพ่ोजินเคยจำพรรษานานถึง 35 ปีก่อนจะย้ายไปจำพรรษาที่วัดบางคลาน ที่นี่จึงมีวัตถุมงคลอันทรงคุณค่าของหลวงพ่ोजินให้เข้าบูชา ภายในวิหารพิพิธภัณฑ์หลวงพ่ोजินชั้นบนประดิษฐานพระพุทธรูปสี่คำปางมารวิชัยศิลปะเชียงแสน หน้าตักกว้าง 12 นิ้ว สร้างในสมัยอยุธยา และรูปหล่อหลวงพ่ोजินประดิษฐานอยู่ด้วย ด้านหน้าวิหารมีรูปช้างปูนปั้นขนาดใหญ่สองเชือก กล่าวกันว่าเป็นช้างเลี้ยงของหลวงพ่ोजินเมื่อครั้งจำพรรษา ณ วัดนี้ ภายในเรือนไทย ด้านหลังวิหารพิพิธภัณฑ์หลวงพ่ोजิน เป็นที่ประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งหลวงพ่ोजิน ขนาดเท่าองค์จริง ภายในเรือนจัดแสดงเครื่องอัฐบริขารต่างๆ ของหลวงพ่ोजินส่วนบริเวณใต้ถุนเรือน จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน โดยเฉพาะอุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำ ใกล้เคียงกันเป็นที่เก็บรักษาเรือยาวโบราณสวานน้อยคีนซีพ ซึ่งขุดจากไม้ตะเคียนทั้งต้นมีเกียรติประวัติการแข่งขันชนะมาหลายปี (ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภูเก็ตเหนือ พิจิตร. 2556 : 24)

ภาพที่ 2.21 วัดท้ายน้ำ

ที่มา : www.tour-wat.com

16. วัดท่าหลวง อยู่บนถนนบุษบา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดสามัญสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ภาค 4 หนเหนือ วัดท่าหลวงมีอีกชื่อหนึ่งว่า วัดราชดิตถาราม มีพระพุทธรูปหลวงพ่ोजินเพชร เป็นพระประธาน ประจำวัด พื้นที่ของวัดมีลักษณะพิเศษได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน มีถนนบุษบาคั่นระหว่างกลางในแนวเหนือ-ใต้ พื้นที่ปากตะวันออกเป็นเขตพุทธาวาส ประกอบด้วยพระอุโบสถ และศาสนาคารเปรียญเป็นหลัก ส่วนปากตะวันตกนั้นประกอบด้วยเขตสังฆาวาส โรงเรียนปริยัติธรรม เขตประกอบ ฌาปนกิจ และเขตปฏิบัติธรรมของ

ฉราวาส เป็นหลัก ทางราชการเคยใช้สถานที่วัดท่าหลวงในการประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาเป็นประจำ ภายในวัดมีพระพุทธรูปสำคัญ 2 องค์ คือ พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร และพระพุทธรูปหลวงพ่อพัตร (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 25)

ภาพที่ 2.22 วัดท่าหลวง

ที่มา : www.thai-tour.com

17. วัดเทพสิทธิการาม (วัดบ้านไร่) ตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม เป็นศาสนสถานที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวัดที่หลวงพ่อขวัญ (ปวโร) พระอริยสงฆ์ชื่อดังของพิจิตรจำพรรษาจนถึงแก่มรณภาพ และได้เก็บรักษาสังขารท่านไว้ (หลวงพ่อขวัญปวโร) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้ วัดถุ่มงคที่มีชื่อเสียงคือ แหวนพระพิรอด (คนส่วนใหญ่เรียกว่าแหวนตะกร้อ) เป็นวัดที่ชาวบ้านสามง่ามใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ทั้งในวันสำคัญทางศาสนา และประกอบพิธีทางศาสนาทั่วไป บริเวณส่วนหน้าของวัดมีกุฏิไว้บริการสำหรับให้ผู้ที่มาปฏิบัติธรรม (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 26)

18. วัดเทวปราสาท ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันตก ตรงข้ามตลาดตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นวัดที่สำคัญของอำเภอตะพานหิน เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปมณฑลหรือหลวงพ่อดโต พระพุทธรูปปางประทานพรองค์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดพิจิตร มีพุทธลักษณะที่งดงาม หน้าตักกว้าง 20 เมตร สูง 30 เมตร ประดิษฐานอยู่กลางแจ้งบนแท่นสูง 4 เมตร บริเวณรอบองค์หลวงพ่อดโตเป็นวิหารราย ประดิษฐานพระประจำวันนับริ้อยองค์ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 26)

19. วัดป่าเขาน้อย บ้านเนินหัวโล่ ตำบลวังทรายพูน เหตุที่ตั้งชื่อป่าเขาน้อย เพราะเป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่ตั้งอยู่บริเวณเขาน้อย 3 ลูก เรียงติดกัน เมื่อ พ.ศ.2528 หลวงปู่จันทา ถาวโร ได้มาจำพรรษากับหลวงปู่่า อัมมะกาโน ได้ร่วมมือกับพระภิกษุ สามเณรและประชาชน ช่วยกันพัฒนาสำนักสงฆ์จนสามารถสร้างเป็นวัดที่มีอาคารเสนาสนะมั่นคง และสร้างกำแพงล้อมรอบวัด เพื่อความ

สะดวกแก่พระภิกษุ สามเณร และประชาชนที่มาปฏิบัติธรรม (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 27)

20. วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน เดิมมีชื่อเรียกว่าเขารวก สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2472 ตั้งอยู่บนเขารวก อันเป็นที่ดินของชาวบ้านที่บริจาคให้สร้างวัด ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2479 มีการสร้างมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลองไว้บนยอดเขารวก ขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 3 เมตร ปิดทองเป็นรอยพระพุทธบาทซ้อนกันสี่รอย ประดิษฐานอยู่ในมณฑป จำลองแบบมาจาก วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ภายในบริเวณวัดยังมีเจดีย์บรรจุอัฐิหลวงปู่โง่น เจ้าอาวาสรูปแรกของ วัด เป็นเจดีย์แปดเหลี่ยม สูง 12 เมตร ทาสีทอง ด้านหน้าเป็นรูปจำลองของหลวงปู่โง่น สำหรับการสักการบูชา (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 28)

21. วัดสำนักขุนเณร ตำบลสำนักขุนเณร อำเภอดงเจริญ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ภาค 4 สร้างเมื่อ พ.ศ.2479 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2503 เดิมมีนามว่า วัดขุนเณร มีปูชนียวัตถุ คือ พระพุทธรูปปางห้ามสมุทร และมีศพลวงพ่อเขียน ซึ่งเป็นพระอริยสงฆ์ ของจังหวัดพิจิตรตั้งไว้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนสักการบูชา และภายในวัดยังมีพิพิธภัณฑสถานบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หุ่นจำลองรูปเหมือนหลวงพ่เขียนอยู่ด้วย (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 31)

22. วัดห้วยเขน ตำบลห้วยเขน อำเภอบางมูลนาก ภายในวัดมีโบสถ์เก่า สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2456 สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และตัดลูกนิมิตเมื่อ พ.ศ.2461 เป็น สถาปัตยกรรมแบบรัตนโกสินทร์ หน้าบันเป็นลายปูนปั้นประดับกระจกสีรูปเทวดาและพระพุทธเจ้า จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เขียนโดยช่างเขียนฝีมือดีชื่อ “ทัง” เป็นภาพเกี่ยวกับทศชาติและพุทธประวัติ ตอนพระพุทธเจ้าประสูติจนออกผนวช และเสด็จจากกรีกเพื่อโปรดมนุษย์และเทพ ตอนเสด็จไปเทศนา โปรดพระมารดาที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์และทรงรับข้าวมธุปายาสนั้น แทรกด้วยภาพการเดินทางด้วยเรือ ลำเภขนาดใหญ่และวิถีชีวิตของผู้คน สีที่ใช้เป็นโทนน้ำตาลแดงและฟ้าเทา บานประตูโบสถ์เขียนเป็น ภาพเทพารักษ์ อ่อนช้อยงดงาม แต่เลือนรางไปมากแล้ว กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอนุรักษ์โบสถ์ หลังนี้ไว้เมื่อปี 2540 เนื่องจากภายในวัดมีภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่เก่าแก่แต่โบราณ ไม่มีการ ตกแต่งเพิ่มเติมใดๆ มีพระพุทธรูปหินสีเป็นพระประธานในอุโบสถ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 31-32)

23. วัดหิรัญญาราม (วัดบางคลาน) ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านเก่า ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล เดิมมีชื่อว่า “วัดวังตะโก” รู้จักกันทั่วไปในชื่อ วัดหลวงพ่เงิน หลวงพ่เงินเป็นพระอริยสงฆ์ชื่อดังแห่ง เมืองพิจิตร ซึ่งมรณภาพไปประมาณ 100 ปีแล้ว วัดนี้เริ่มรู้จักกันมากขึ้นเมื่อหลวงพ่เงินสร้างและ ปลุกเสกวัตถุมงคล โดยเฉพาะพระเครื่องและเหรียญต่างๆ หลังจากหลวงพ่เงินมรณภาพ เมื่อ พ.ศ. 2462 วัดบางคลานได้สร้างถาวรวัตถุต่างๆ ขึ้นมากมายเพื่อรำลึกถึงท่าน ภายในวัดมีรูปหล่อโลหะ หลวงพ่เงินขนาดเท่าองค์จริงประดิษฐานในวิหาร เพื่อให้ประชาชนสักการะ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 33)

ภาพที่ 2.23 วัดบางคลาน

ที่มา : www.thaivacationholiday.com

24. เหมืองแร่ทองคำเขาพนมพา ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน เป็นเนินเขาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นเขาลูกโดด ครอบคลุมพื้นที่ 0.32 ตารางกิโลเมตร (200 ไร่) เป็นเหมืองทองคำเปิดแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศ เปิดให้ประชาชนเข้าไปซื้อดินที่ถลุงจากเขาพนมพา นำไปร่อนยังสถานที่ที่ทางองค์การบริหารจังหวัดพิจิตรจัดให้ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในจังหวัดพิจิตรมีอยู่ 2 ชนิด คือ แร่ใยหินและแร่ทองคำ ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดอย่างมาก โดยแร่ใยหินพบในบริเวณอำเภอดงเจริญ โดยเฉพาะที่บ้านตลิ่งชัน ส่วนแร่ทองคำ ที่พบบริเวณหมู่ 9 ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อและบริเวณเขาพนมพา เริ่มมีการสำรวจหาสายแร่ทองคำเมื่อ พ.ศ.2530 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ต่อมาในปี 2536 รัฐบาลได้ให้สัมปทานบริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด เข้ามาสำรวจอีกครั้ง ณ บริเวณรอยต่อระหว่างจังหวัดพิจิตร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก ปรากฏว่าพบแหล่งแร่ทองคำจำนวน 2 บ่อ คือ บ่อตะวัน และบ่อจันทร์ ซึ่งบ่อตะวัน ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 9 ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร มีเนื้อที่ 0.33 ตารางกิโลเมตร (206 ไร่) และบริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด ได้รับสัมปทานให้เป็นผู้ประกอบการเหมืองแร่แบบอุตสาหกรรม โดยใช้ชื่อว่า “เหมืองชาตรี” ตามชื่อของนักสำรวจแร่ชาวไทยที่ เป็นผู้ค้นพบ

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2542 กรมทรัพยากรธรณี ได้ดำเนินการขยายพื้นที่การสำรวจออกไป และพบสายแร่ทองคำบริเวณเขาพนมพา หมู่ที่ 7 ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ทำให้ประชาชนทั้งในจังหวัดพิจิตรและจังหวัดใกล้เคียง บุกรุกเข้าไปขุดหาแร่ทองคำในบริเวณพื้นที่เขาพนมพาเป็นจำนวนมาก เกิดความขัดแย้งรุนแรง ต่อมากรมทรัพยากรธรณี จังหวัดพิจิตร และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นว่่าเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรดำเนินการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ทองคำบริเวณเขาพนมพา เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีประโยชน์ร่วมกันในการทำเหมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรจึงได้ยื่นคำขอประทานบัตร และได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการประชาชนแบบมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากทรัพยากร

อย่างเป็นธรรมชาติ ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เกิดการทำให้เมืองแร่แบบพื้นบ้านขึ้น (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 39)

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สามารถให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าไปศึกษาหาข้อมูล และยังมีวัดที่สำคัญที่เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปและพระเกจิอาจารย์ชื่อดังที่คนทั่วไปให้ความเคารพนับถือและตั้งใจเดินทางมาเพื่อสักการะและขอพรอันเป็นมงคลแก่ครอบครัว

2.2 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

ตามประวัติเล่าว่า พระยาโคตรบองเทวราช เจ้าเมืองละโว้ เมื่อเสียดกรุงละโว้ให้แก่เจ้าพระยาแกรก จึงพำริพลอพยพหลบหนีรอนแรมขึ้นไปทางทิศเหนือ จนกระทั่งลุ่มหมู่บ้านแห่งหนึ่ง แต่ไม่ได้บอกชัดเจนว่าอยู่ที่ใด หมู่บ้านนี้มีชื่อว่า บ้านโกญทัตคาม เมื่อพระยาโคตรบองพร้อมไพร่พลทั้งหลายเดินทางมาถึงก็ได้ตั้งค่ายพักแรมอยู่ใกล้บริเวณหมู่บ้านแห่งนี้ ในครั้งนั้นเมื่อนายบ้านรู้ข่าวว่าพระยาโคตรบองเจ้าเมืองละโว้ได้พำริพลหนีมาเช่นนั้น ด้วยความจงรักภักดี จึงได้เรียกประชุมราษฎรลูกบ้านในหมู่บ้านโกญทัตคาม เมื่อตกลงกันแล้วจึงพากันออกไปกราบทูลอัญเชิญให้พระยาโคตรบองเสด็จเข้าไปประทับในหมู่บ้าน และอยู่มาพวกชาวบ้านทั้งหลายก็ได้ทูลถวายหมู่บ้านโกญทัตคามให้แก่พระยาโคตรบอง แล้วปลูกสร้างพระราชฐานขึ้น เพื่อเป็นที่ประทับในราชธานีใหม่

พระยาโคตรบองจึงได้ปกครองหมู่บ้านแห่งนี้ พร้อมกับให้สร้างบ้านเรือนขึ้นเป็นเมืองเป็นราชธานีขึ้นที่บึงชัยบวร (ต่อมาบริเวณเมืองนี้ก็คือ บริเวณระหว่างตำบลบ้านน้อยกับตำบลบางคลาน ซึ่งอยู่ในเขตท้องที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรในปัจจุบัน) เมืองที่เป็นราชธานีใหม่แห่งนี้มีนามว่าเมืองชัยบวรนับแต่นั้นมา พระยาโคตรบองพร้อมด้วยชาวเมืองชัยบวรก็อยู่ด้วยกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขมาช้านาน

ครั้นเมื่อพระยาโคตรบองถึงแก่พิราลัย เจ้ากาญจนกุมารราชบุตรของพระยาโคตรบองก็ได้สืบราชสมบัติแทนพระบิดา จนกระทั่งถึงวันพุธขึ้น 3 ค่ำ เดือน 12 ปีชลา เมื่อพระพุทธศักราชล่วงมาได้ 1601 ปี พระเจ้ากาญจนกุมารผู้ครองเมืองชัยบวร ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาเมืองใหม่อีกเมืองหนึ่ง ณ บริเวณริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำน่าน เหนือตงช้อยขึ้นไป (บริเวณใกล้ๆ ท่าช้อยปัจจุบัน) แล้วก่อกำแพงเมืองด้วยอิฐไปทางด้านเหนือยาว 10 เส้น ออกไปทางด้านใต้ยาว 10 เส้น ด้านตะวันตกยาว 35 เส้น และด้านตะวันออกยาว 35 เส้นเท่ากัน โดยหันหน้าเข้าสู่แม่น้ำน่านหรือหน้าเมืองหันไปทางทิศตะวันตกห่างจากลำน้ำน่านประมาณ 15 วา นอกกำแพงเมืองขุดเป็นคูน้ำลึกประมาณ 6 ศอก ล้อมรอบเมืองเพื่อป้องกันศัตรูจากภายนอกเมือง แล้วก่อเป็นกำแพงขึ้น 2 ชั้น ยาวชั้นละ 35 เส้น กำแพงนี้ห่างกันประมาณ 15 วา มีป้อมคูประตูหอรบที่แข็งแรงและบริบูรณ์ เพื่อเป็นการแผ้วถางอาณาจักรออกไปอีก แล้วทรงขนานนามเมืองแห่งนี้ว่า เมืองพิจิตร

ปัจจุบันยังมีซากอิฐที่ปรักหักพังอยู่ภายในบริเวณตำบลเมืองเก่า ท้องที่อำเภอเมืองพิจิตร ห่างจากตัวจังหวัดพิจิตรประมาณ 10 กิโลเมตร (ภายในบริเวณอุทยานเมืองเก่าพิจิตร) หลังจากที่พระเจ้ากาญจนกุมารได้สร้างเมืองเสร็จแล้ว พระองค์ก็ได้นามใหม่ว่า พระยาโคตรบองเทวราชแทนพระบิดา พระยาโคตรบององค์นี้ไม่มีราชบุตรสืบเชื้อสาย เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ลงแล้ว พระเจ้าธรรมไตรปิฎก ผู้ครองกรุงศรีสัตนาคนาน้อย (สุวรรณโลก) กษัตริย์แห่งราชวงศ์เชียงแสน ซึ่งได้แผ่ขยายอาณาเขตลงมาถึงตอนล่าง จึงได้เข้าครอบครองเมืองพิจิตรแห่งนี้เอาไว้

ดังนั้น เมืองพิจิตรเดิมจึงตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่าแห่งนี้ ซึ่งห่างจากเมืองพิจิตรประมาณ 10 กิโลเมตร ต่อมาจึงได้ย้ายเมืองมาตั้งอยู่ในที่แห่งใหม่ คือย้ายมาตั้งเมืองขึ้นที่บ้านท่าหลวง (ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรในปัจจุบัน) สาเหตุที่ต้องย้ายเมืองครั้งนี้เป็นเพราะเงินทำไร่ ได้ขุดคลองที่บ้านดงเศรษฐี ตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร เพื่อเอามูลดินไปเป็นปุ๋ยทำไร่ฝ้าย จนบริเวณนั้นเป็นคู้่งกว้าง ครั้นเวลาฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลแรง กัดเซาะดินข้างคลองให้กว้างออกไปเรื่อยๆ แล้วน้ำก็ไหลลงไปบรรจบกับคลองเสียด ที่ตำบลท่าหอ คลองท่าหลวง คลองตัน คลองห้วยคด ในตำบลหาดง และคลองบุษบง ที่ตำบลบางมูลนาก จนเกิดเป็นสายน้ำกว้าง เปลี่ยนทางเดินของแม่น้ำน่าน จากบ้านดงเศรษฐีล่องลงใต้เรื่อยไป จนบรรจบกับลำน้ำยม ที่บ้านเกษไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแม่น้ำสายนี้ไหลลงไปบรรจบกับแม่น้ำปิง แม่น้ำวัง ก่อนจะถึงตัวเมืองนครสวรรค์ กลายเป็นต้นน้ำใหญ่ ที่ตำบลปากน้ำโพ เรียกว่า แม่น้ำเจ้าพระยา

สายน้ำนี้ คือ ลำน้ำน่านในปัจจุบัน ส่วนลำน้ำน่านเดิมนั้นคือ แม่น้ำน่านที่หน้าเมืองเก่า ซึ่งในทางภูมิศาสตร์แล้วจะเรียกชื่อตามความนิยมของชาวบ้านว่า แม่น้ำเมืองเก่า หรือแม่น้ำพิจิตร ลำน้ำน่านเก่าจะเริ่มตั้งแต่บ้านดงเศรษฐีเป็นลำน้ำไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำในปัจจุบันที่บ้านไข่นา ท้องที่ตำบลภูมิ อำเภอบางมูลนากแห่งหนึ่ง และที่ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำยม ที่ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเลอีกแห่งหนึ่งนั้นได้ตื่นเงินและรกร้าง เพราะกระแสน้ำเปลี่ยนทางเดิน จนในที่สุดเรือแพต่างๆ ก็สัญจรไปมาไม่ได้ ในหน้าแล้งน้ำจะแห้งติดคลองเลยทีเดียว

ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2424 หลวงนเรนทร ซึ่งเป็นเจ้าเมืองในขณะนั้น ก็ได้ย้ายเมืองไปตั้งชั่วคราวที่บ้านปากทาง ตำบลปากทาง อำเภอเมืองพิจิตร และอีกต่อมาในปีพุทธศักราช 2427 ก็ได้ย้ายเมืองอีกครั้งหนึ่ง ไปตั้งอยู่ที่ริมฝั่งขวาของลำน้ำน่านใหม่ ที่บ้านท่าหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิจิตร ซึ่งมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ต้นทางบึงสีไฟ ปัจจุบันต้นโพธิ์ดังกล่าวได้ถูกโค่นทิ้งไปแล้ว

ในสมัยสุโขทัย เมืองพิจิตร มีชื่อเรียกว่า เมืองสระหลวง เป็นหัวเมืองเอกของกรุงสุโขทัย ซึ่งปรากฏตามพระสุพรรณบัฏ ที่ขุดพบจากองค์พระปรางค์ วัดมหาธาตุ ตำบลเมืองเก่า ว่าในปีพุทธศักราช 1959 เรื่องตั้งพระเถระพุทธสาคร เป็นอาจารย์สอนหนังสือและศิลปวิทยาการต่างๆ ประจำราชวงศ์ ซึ่งครองเมืองพิจิตร สมัยก่อนกรุงสุโขทัยเสื่อมเกือบ 150 ปี และเห็นได้ว่าเมืองสระหลวงมีความเจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะลักษณะฐานเมืองที่สร้างขึ้นนั้นมีความมั่นคงแข็งแรงมาก ภายในกำแพงเมืองมีวัดวาอารามอยู่มากมาย เท่าที่ค้นพบเป็นซากวัดร้างบ้างและเป็นวัดที่ยังเหลืออยู่

ในขณะที่หลายแห่ง เช่น วัดสิงห์ ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือสุดของเมือง วัดตะไล วัดเสื่อ วัดมหาธาตุ วัดนครชุม วัดเขมาภิรตาราม และวัดอื่นๆ ที่ไม่สามารถสืบค้นชื่อได้อีกหลายวัด

เฉพาะวัดมหาธาตุ เมื่อสำรวจดูเค้าบริเวณวัดแล้ว มีพื้นที่กว้างมาก เช่น ขนาดพระปรางค์ใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 16 วา สูงเกือบหนึ่งเส้น มีพระวิหารใหญ่ถึง 9 ห้อง รอบพระวิหาร และพระอุโบสถ มีคูน้ำขนาดใหญ่ล้อมรอบ รอบนอกเป็นกำแพงแก้ว จากซากปรักหักพังเหล่านี้ได้ค้นพบศิลปกรรมหินสลักเป็นรูปต่างๆ หลายชิ้น พบเครื่องปั้นดินเผาและรูปกนกกลดลายเดินทองล่องชาด ซึ่งเชื่อว่าเมืองสรวงแห่งนี้ได้สร้างขึ้นมาอย่างวิจิตรพิสดาร จนต่อมาภายหลังจึงได้ขนานนามใหม่ว่า เมืองพิจิตร ซึ่งมีความหมายว่าเป็นเมืองที่งดงาม

ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากยังมีได้มีการสำรวจขุดค้นเมืองเก่าแห่งนี้ จึงถูกกาลเวลากลับหายไปกับธรรมชาติเกือบหมดสิ้น ยังคงเหลือเพียงบริเวณเมืองเก่าที่ทางการจัดทำเป็นสวนรุกขชาติเมืองเก่าพิจิตร

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อครั้งสมัยที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเสด็จขึ้นมาครองราชย์อยู่ที่เมืองพิษณุโลก เมืองพิจิตรได้ถูกเรียกชื่อว่า เมืองโอฆบุรี ซึ่งมีความหมายได้เป็นสองแง่คือ มีบึงขนาดใหญ่อยู่ในเมือง (บึงสีไฟในปัจจุบัน) อีกแง่หนึ่งภูมิประเทศของเมืองพิจิตร ซึ่งเป็นเมืองในที่ลุ่มที่ประกอบไปด้วยหนองน้ำและลำคลองมากมาย ทั้งนี้ยังมีแม่น้ำน่าน แม่น้ำยม ไหลขนานผ่านใกล้กัน ในพื้นที่เมืองพิจิตรด้วย จึงเรียกว่าเป็นเมืองแห่งห้วงน้ำก็เป็นได้

ในประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยหรือในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็ดี ไม่ปรากฏว่ามีบันทึกถึงความสำคัญหรือเหตุการณ์ที่สำคัญของเมืองพิจิตรไว้สักเท่าใดเลย นอกจากครั้งเดียวเท่านั้น กล่าวคือเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จยกทัพขึ้นไปปราบปรามหัวเมืองฝ่ายเหนือ และได้เสด็จขึ้นไปประทับพลที่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน บริเวณโพธิ์ประทับช้าง พระเพทราชาได้พามเหสีติดตามมาในกองทัพครั้งนี้เพื่อที่จะไปเมืองพิษณุโลกด้วย บังเอิญครรภ์แก่และได้คลอดบุตร ณ ที่ตำบลนี้ และได้ตั้งชื่อบุตรชายที่คลอดออกมาว่า ดอกเตื่อ ต่อมาภายหลังนายดอกเตื่อคนนี้ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินครองกรุงศรีอยุธยา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (สมเด็จพระพุทธเจ้าเสือ หรือขุนหลวงสรศักดิ์) และครั้งพระองค์ได้เสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่ง ณ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ให้ชื่อว่า วัดโพธิ์ประทับช้าง เมื่อจุลศักราช 1024 เพื่อเป็นที่ระลึกแห่งชาติภูมิของพระองค์

วัดโพธิ์ประทับช้าง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดพิจิตรประมาณ 27 กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ในสมัยอยุธยาที่ปรากฏร่องรอยอันเป็นประวัติศาสตร์ให้เราได้ศึกษา และเป็นโบราณสถานที่ถือว่าสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของจังหวัดพิจิตร (สมัย สุทธิธรรม. 2542 : 1-4)

2.2.1 ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ตามรายงานการตรวจสอบแหล่งโบราณคดีที่ตำบลคงป่าคำ อำเภอเมืองพิจิตร ของหน่วยศิลปากรที่ 3 สุโขทัย (สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย ในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2536 ขุดพบโครง

กระดูกมนุษย์ เครื่องมือหิน ภาชนะดินเผา และเศษภาชนะดินเผาแบบลายขีด สันนิษฐานว่าเป็น แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย กำหนดอายุประมาณ 3,000-2,000 ปี

นอกจากนี้ในอำเภอลำทะเมนชัย เคยมีการสำรวจพบหลักฐานทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นเครื่องมือหินและเครื่องใช้ทำจากโลหะ สันนิษฐานว่าเป็นเครื่องใช้ของมนุษย์ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในเขตจังหวัดพิบูลย์รักษ์เคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ยาวนานนับพันปีมาแล้ว

2.2.2 สมัยประวัติศาสตร์

1. สมัยวัฒนธรรมทวารวดี พุทธศตวรรษที่ 12-16 พงศาวดารเหนือกล่าวไว้ว่า พระยาโคตรบอง ราชบุตรของพระยาโคตรมเหศวรราช เป็นผู้สร้างเมืองพิบูลย์รักษ์ หลักฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เชื่อได้ว่าเมืองพิบูลย์รักษ์สร้างขึ้นในสมัยนี้ คือ เงินตราในสมัยทวารวดีจำนวนมากที่ขุดพบในอำเภอลำทะเมนชัย

2. สมัยสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ 16-20 ในสมัยสุโขทัย พิบูลย์รักษ์มีชุมชนโบราณที่น่าสนใจเมืองหนึ่ง คือ เมืองนครชัยบุรีในเขตอำเภอบางบาล มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำยม ในเขตอำเภอบางบาลเป็นชุมชนร่วมสมัยสุโขทัย เช่น พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยสังคโลก เงินพดด้วง เป็นต้น

3. สมัยอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 20-24

พ.ศ.1893 เมืองพิบูลย์รักษ์เป็นหัวเมืองประเทศราชเมืองหนึ่งใน 16 เมือง สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงแบ่งการปกครองออกเป็นฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน รวมทั้งจัดลำดับฐานะหัวเมืองให้เป็นหัวเมือง เอก โท ตรี และจัตวา จากกฎหมายตราสามดวง ฐานะของเมืองพิบูลย์รักษ์เป็นหัวเมืองชั้นตรีขึ้นกับสมุหะกลาโหม มีออกญาเทพาธิบตีศรีณรงค์ฤๅไชยอภัยพิริยภาหะดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง

4. สมัยรัตนโกสินทร์

พ.ศ.2424 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้หลวงธรรณฤทธิ์ (แจ่ม) ย้ายเมืองพิบูลย์รักษ์ไปสร้างใหม่ที่บ้านปากทาง ตำบลปากทาง ต่อมา พ.ศ. 2427 ได้ย้ายเมืองอีกครั้งไปตั้งที่บ้านท่าหลวง ตำบลในเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองพิบูลย์รักษ์ในปัจจุบัน

พ.ศ.2441 พระศรีเทพบาล (พระยาราชฤทธิราช) เจ้าเมืองพิบูลย์รักษ์ได้สร้างโรงเรียนหลังแรกของพิบูลย์รักษ์ ที่วัดท่าหลวง มีขุนพิบูลย์ (เปลื้อง) เป็นครูใหญ่คนแรก ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2443 ได้สร้างโรงเรียนประจำจังหวัดพิบูลย์รักษ์ ชื่อโรงเรียนพิบูลย์รักษ์

พ.ศ.2446 ได้มีการปันเขตปกครองหัวเมือง เมืองพิบูลย์รักษ์แบ่งการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพิบูลย์รักษ์ อำเภอบางบาล และอำเภอภูมิจิตร

พ.ศ.2448 สมัยพระศรีสุริยราชวรภัย (จร) เป็นเจ้าเมืองพิบูลย์รักษ์ ได้สร้างกรมทหารเมืองพิบูลย์รักษ์ที่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน

พ.ศ.2451 มีการเปิดทางรถไฟจากปากน้ำโพถึงเมืองพิษณุโลก ทางรถไฟสายนี้ผ่านเมืองพิจิตร ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างทางรถไฟต่อจากปากน้ำโพถึงเมืองพิษณุโลก เมืองพิจิตรจึงมีทางรถไฟผ่าน

พ.ศ.2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” เมืองพิจิตรจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดพิจิตร และได้เปลี่ยนชื่ออำเภอเมืองเป็นอำเภอท่าหลวง อำเภอภูมิจึงเป็นอำเภอบางมูลนาก

พ.ศ.2473 พระยาชาติตระการ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ได้สร้างศาลากลางจังหวัดขึ้นใหม่ แทนหลังเก่าที่ทรุดโทรม วันที่ 29 พฤศจิกายน 2479 มีการตั้งเทศบาลเมืองพิจิตรขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีนายเทศมนตรีคนแรก คือหลวงประเทืองคดี

2.3 ทูทางวัฒนธรรม

2.3.1 ทูทางวัฒนธรรม

ทูทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ หรือผลงานที่เกิดจากบุคคล กลุ่มชนที่ได้มีการสร้างสรรค์ พัฒนา ส่งเสริม สืบทอด และประยุกต์ใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตมาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละกลุ่มชน อันแสดงให้เห็นถึง อัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยผลงานสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้าน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ วิถีการปฏิบัติซึ่งแสดงออกทางภาษา ศิลปะการแสดง งานช่างฝีมือ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม อาหาร เป็นต้น โดยที่สิ่งต่างๆ ดังกล่าว ได้ส่งผ่านและสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น เป็นแนวทางปฏิบัติหรือในบางเรื่องเป็นเสมือนจิตวิญญาณที่ยึดถือร่วมกันของคนในสังคม รวมทั้งในบางเรื่องยังคงมีความงดงามและมีคุณค่าทางศิลปะสูงยิ่ง

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้ 6 สาขา ดังนี้

1. วรรณกรรมพื้นบ้าน หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้านโดยครอบคลุมทั้งวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยวิธีการบอกเล่าและที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

1.1 นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบทอดต่อๆ กันมา ประกอบด้วยนิทานเทพปกรณัม/ตำนาน นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิตนิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานเรื่องผี มุขตลก และเรื่องไม้ นิทานเข้าแบบของไทย

1.2 ประวัติศาสตร์บอกเล่า หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติการตั้งถิ่นฐาน การอพยพ ความเป็นมา และบุคคลสำคัญของชุมชน

1.3 บทสวดหรือบทกล่าวในพิธีกรรม คำสวดที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมต่างๆ เช่น บททำขวัญ คำบูชา คำสมา คำเวหนทาน บทสวดสรภัญญ์ คาถาบถอนิสงส์บทประกอบการรักษาโรคพื้นบ้าน คำให้พร คำอธิษฐาน ฯลฯ

1.4 บทร้องพื้นบ้าน คำร้องที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาในโอกาสต่างๆ เช่น บทกล่อมเด็ก บทร้องเล่น บทเกี่ยวพาราสี บทจ้อย คำแข็ง ฯลฯ

1.5 สำนวนและภาษิต คำพูดหรือคำกล่าวที่สืบทอดกันมามีสัมผัสคล้องจองกัน เช่น โวหาร คำคม คำพังเพย คำอุปมาอุปไมย คำขวัญ คติพจน์ คำสวดสาบาน คำสาปแช่ง คำชม คำคะนอง ฯลฯ

1.6 ปริศนาคำทาย หมายถึง คำหรือข้อความที่ตั้งเป็นคำถาม คำตอบที่สืบทอดกันมา เพื่อให้ผู้ตอบได้ทายหรือตอบปัญหา เช่น คำทาย ปัญหาเขาวงกต ฆะหมี่

1.7 ตำรา องค์ความรู้ที่มีการเขียนบันทึกในเอกสารโบราณ เช่น ตำรา โหราศาสตร์ ตำราคุณลักษณะคนและสัตว์ ตำรายา ฯลฯ

2. ศิลปะการแสดง หมายถึง การแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก และเรื่องราวต่างๆ โดยมิได้แสดงเป็นสื่อผ่านทางเสียง ได้แก่ การขับร้องหรือการเล่นดนตรี และทางร่างกายเช่น การรำ การเชิด การเต้น การแสดงท่าทาง ฯลฯ

2.1 ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง และ/หรือลีลาจังหวะ เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดัง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ดนตรีมีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงเพื่อการขับกล่อมความบันเทิง ประกอบพิธีกรรม และประกอบการแสดง

2.2 การแสดง หมายถึง แสดงออกทางร่างกาย ท่วงท่าการเคลื่อนไหว ทำเด่น ทำรำ การแสดงกิริยาของการเต้น การรำ การเชิด ฯลฯ ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึก และการเล่าเรื่อง การแสดงอาจแสดงร่วมกับดนตรีและการขับร้องหรือไม่ก็ได้

2.3 ดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม หมายถึง การผสมผสานระหว่างการแสดง การร้อง การรำ และดนตรีที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อในการดำรงชีพ การรักษาโรค การเรียกขวัญกำลังใจการประกอบอาชีพ เป็นต้น

2.4 เพลงร้องพื้นบ้าน หมายถึง บทเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่คิดรูปแบบการร้อง การเล่น เป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนอง ภาษาที่เรียบง่าย มุ่งความสนุกสนานเพลิดเพลินในโอกาสต่างๆ หรือการร่วมแรงร่วมใจการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการประกอบอาชีพ

3. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล ต่างๆ หมายถึง การแสดงออกซึ่งแบบอย่าง ที่นิยมประพฤติปฏิบัติสืบๆ กันมา

3.1 ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือข้อเสนออย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นความจริง การยอมรับเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้จากสติปัญญาโดยมีเหตุผล หรือความศรัทธา หรือไม่มีความจริง หรือโดยไม่มีเหตุผลก็ได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นความเชื่อส่วนบุคคล หรือความเชื่อของกลุ่มบุคคล หรือ

กลุ่มชน เช่น ความเชื่อเรื่องผีและอำนาจเหนือธรรมชาติ โฉลก โชคลาง เครื่องรางของขลัง ข้อห้าม และอื่นๆ เป็นต้น

3.2 ขนบธรรมเนียม หมายถึง แบบอย่างที่คนในท้องถิ่นนิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น การไหว้ การผูกเสี่ยว (อิสาน) การสมมาหรือขอขมา กิริยามารยาทและอื่นๆ เป็นต้น

3.3 ประเพณีและพิธีกรรม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่ยึดถือประเพณีปฏิบัติสืบต่อกัน มาตามความนิยมจนกำหนดเป็นแบบแผน กิจกรรมหรือกรรมวิธี เช่น พิธีกรรมการทำมาหากิน พิธี กรรมการดูแลสุขภาพ พิธีกรรมสำหรับแต่ละขั้นตอนในชีวิต พิธีกรรมในศาสนา พิธีกรรมในรอบปี/ ประเพณี 12 เดือน งานเทศกาล และอื่นๆ เป็นต้น

4. ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติและจักรวาลของกลุ่มชน ชุมชนและท้องถิ่น

4.1 การตั้งถิ่นฐาน เป็นองค์ความรู้ในการเลือกทำเล หรือที่ตั้งชุมชนการสร้างที่อยู่อาศัย และอื่นๆ

4.2 อาหารการกิน เป็นองค์ความรู้ในการผลิต ปรุงแต่ง ถนอมอาหารและอื่นๆ ที่สั่งสม และสืบทอดต่อกันมา เช่น วัฏจักรของอาหาร การแปรรูป การถนอมอาหาร อาหารในพิธีกรรม ภาชนะเครื่องใช้ และอื่นๆ เป็นต้น

4.3 การดูแลสุขภาพ เป็นองค์ความรู้ในการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชนแบบดั้งเดิม จน กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับความเชื่อพิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรที่ แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของชุมชนนั้นๆ เช่น วิธีการปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพ และรักษาโรค ความเชื่อและระบบความสัมพันธ์ในการดูแลสุขภาพ และอื่นๆ เป็นต้น

4.4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นองค์ความรู้ในการจัดการดูแลรักษาและใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในท้องถิ่นและชุมชนที่สั่งสมและสืบทอดต่อกันมา เช่น การ จัดการดินและแร่ธาตุ ป่า น้ำ และอื่นๆ เป็นต้น

4.5 โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนายทายทักดวงชะตา ดวงดาว จักรวาล และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ หรือเป็นวิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยการโคจรของ ดวงดาวเป็นหลัก เช่น การตั้งชื่อการทำนายอนาคต การให้ฤกษ์ และอื่นๆ เป็นต้น

5. งานช่างฝีมือดั้งเดิม หมายถึง ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุและกลวิธีการ สร้างสรรค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ สะท้อนพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชน

5.1 ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า หมายถึง ผลผลิตที่เกิดจากการทอ ย้อม ถัก ปัก ตีเกลียว ยก จก มัดหมี่ พิมพ์ลาย ขิด เกาะ/ล้วง เพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแสดงสถานภาพทางสังคม ลักษณะของ ผ้าไทยเป็นผ้าหน้าแคบ ลวดลายผ้ามีความเกี่ยวข้องกับตำนานพื้นถิ่น ความเชื่อ และธรรมชาติ ซึ่ง ลวดลายดังกล่าวมักเกิดจากเส้นพุ่งเป็นหลัก เอกลักษณ์ของผ้าไทยที่เด่นชัด คือ ไม่นิยมตัดแต่งผ้ามัก ใช้ทั้งผืน เช่น ผ้าขาวม้า ถูย้อม ผ้าซิ่น โสร่ง ถ้าเป็นผ้านุ่งจะใช้ผ้าลาย แต่ถ้าเป็นผ้าห่มจะใช้ผ้าพื้น

5.2 เครื่องจักสาน หมายถึง ภาชนะเครื่องใช้ประจำบ้านของคนไทย เช่น ตะกร้า กระจาด ทำจากวัสดุดิบในท้องถิ่น เช่น ไม้ หวาย กระจูด ลำเจียก โดยนำมาจักและสาน จึงเรียกว่า เครื่องจักสาน กลวิธีในการทำเครื่องจักสาน ได้แก่ การถัก ผูก รัด มัด ร้อย โดยใช้ดอก หวาย เพื่อให้ เครื่องจักสานคงทนและคงรูปอยู่ได้ตามต้องการ

5.3 เครื่องรัก หมายถึง หัตถกรรมที่ใช้รักเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างผลงาน เช่น ปิดทองรดน้ำ ภาพกำมะลอ ประดับมุก ประดับกระจกสี ปั้นกระแหงะ และเงิน รักหรือยางรัก มีคุณลักษณะเป็นยางเหนียว สามารถเกาะจับพื้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ประสงค์จะทาหรือถมทับ หรือเคลือบผิวได้ดีมีคุณสมบัติที่ทำให้ผิวพื้น ซึ่งทาหรือเคลือบรักเป็นผิวมันภายหลังรักแห้งสนิท มีคุณภาพคงทนต่อความร้อนความชื้น กรดหรือด่างอ่อนๆ และยังเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมมุก หรือสีเข้าด้วยกัน

5.4 เครื่องปั้นดินเผา หมายถึง หัตถกรรมที่ใช้ดินเหนียวเป็นวัตถุดิบหลัก ในการผลิต มีทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบ โดยที่เนื้อดินเหนียวต้องมีส่วนผสมของทรายแม่น้ำที่เป็นทรายเนื้อละเอียดและช่วยให้เนื้อดินแห้งสนิทไม่แตกร้าวดินเหนียวที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาจากที่ต่างๆ ให้สีไม่เหมือนกัน เช่น ดินเหนียวเกลินจากลำปาง จะให้เครื่องปั้นดินเผาเป็นสีขาว ดินเหนียวจากราชบุรีให้สีแดงดินเหนียวจากด่านเกวียนให้สีเหลือง น้ำตาลอมม่วง หรือน้ำเงิน

5.5 เครื่องโลหะ หมายถึง สิ่งที่มีวัสดุหลักเป็นเหล็ก ทองเหลือง หรือทองแดง เครื่องเหล็กนิยมทำเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนและการเกษตร โดยการเผาไฟให้อ่อนตัวและตีเหล็กเป็นรูปทรงต่างๆ ให้ได้สัดส่วน เครื่องโลหะที่ทำจากทองเหลืองเป็นวัสดุหลัก นำทองเหลืองมาเผาจนหลอมเหลวแล้วจึงนำไปเทลงในแบบรูปต่างๆ ตามลักษณะที่ต้องการ หลังจากนั้นจึงนำมาตกแต่งให้เรียบร้อย ส่วนเครื่องโลหะที่ทำจากทองแดงเป็นวัสดุหลัก มีการนำทองแดงมาใช้เป็นโลหะเจือหลัก สำหรับผลิตตัวเรือนเครื่องประดับโลหะเงินเจือ

5.6 เครื่องไม้ หมายถึง งานฝีมือช่างที่ทำจากไม้ซุงหรือไม้แปรรูปเป็นท่อน เป็นแผ่น เพื่อใช้ในงานช่างก่อสร้างประเภทเครื่องสับ เครื่องเรือน เครื่องบูชา เครื่องตั้ง เครื่องประดับ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องศาสตรา เครื่องดนตรี เครื่องเล่น และยานพาหนะ โดยอาศัยเทคนิควิธีการแกะสลัก สับ ขุด เจาะ กลึง ถาก ขุด และขัด

5.7 เครื่องหนัง หมายถึง งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำมาจากหนังสัตว์โดยผ่านกระบวนการหมักและฟอกหนังเพื่อไม่ให้เน่าเปื่อย และให้เกิดความนิ่มนวลสามารถบึงงอได้ตามที่ต้องการ เครื่องหนังนิยมนำไปใช้เกี่ยวกับศิลปะการแสดง เช่น ทำเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีหนัง ได้แก่ กลองแขก กลองชนะ กลองชาตรี กลองทัด กลองมลายู กลองมอญ กลองยาว กลองสองหน้า ตะโพน โทน บัณเฑาะว์ เปิงมาง รำมะนา ไหซอง เป็นต้น ประเภทการแสดง เช่น รูปหนังตะลุง หนังใหญ่ รวมถึงอุปกรณ์อื่นๆ ที่มีหนังเป็นส่วนประกอบ

5.8 เครื่องประดับ หมายถึง งานช่างฝีมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อการตกแต่งให้เกิดความงดงาม เริ่มต้นจากการใช้วัสดุที่พบได้ง่ายในท้องถิ่นนำมาผลิตเป็นเครื่องประดับตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย และพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ เป็นการใช้อัญมณีและโลหะมีค่าชนิดอื่น

5.9 งานศิลปกรรมพื้นบ้าน หมายถึง งานที่มีการแสดงอารมณ์สะท้อนออกทางฝีมือการช่าง ให้ประจักษ์เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองในด้านการยังชีพและความต้องการคุณค่าด้านความงาม เช่น ภาพเขียน งานปั้น งานแกะสลัก งานหล่อ เป็นต้น

5.10 ผลิตภัณฑ์อย่างอื่น หมายถึง งานช่างฝีมือดั้งเดิมที่ไม่สามารถ จัดอยู่ใน 9 ประเภทแรกได้ ซึ่งอาจเป็นงานช่างฝีมือที่ประดิษฐ์หรือผลิตขึ้นจากวัสดุในท้องถิ่นหรือจากวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น

6. กีฬา การละเล่นพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือชุมชนการแข่งขัน ศาสตร์การต่อสู้เพื่อความสนุกสนานผ่อนคลาย การพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงชีวิตสังคม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น

6.1 กีฬาพื้นบ้าน

6.2 การละเล่นพื้นบ้าน

6.3 ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

(มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. 2553 : 4-12)

2.4 ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตร เป็นเมืองเก่าบนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม จึงมีมรดกทางวัฒนธรรมให้เห็นอยู่มากมาย ทั้งในรูปของโบราณวัตถุและโบราณสถาน

2.4.1 สถาปัตยกรรม

จังหวัดพิจิตรมีโบราณสถานปรากฏอยู่หลายแห่ง ที่โดดเด่นที่สุดคือ อุทยานเมืองเก่าพิจิตรซึ่งยังคงสภาพร่องรอยอารยธรรมของจังหวัดพิจิตรเอาไว้ได้อย่างเด่นชัดที่ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี โดยเฉพาะวัดมหาธาตุที่เป็นโบราณสถานก่อด้วยอิฐ ขุดพบส่งก่อสร้าง 2 สมัย สมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา นอกจากนี้ยังมีศาสนสถานอีกหลายแห่งที่มีสถาปัตยกรรมในสมัยสุโขทัยและอยุธยา เช่น วัดนครชุมที่สร้างในสมัยอยุธยา เจดีย์แบบลังกาทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองที่วัดเขารูปช้าง เป็นศิลปะสมัยอยุธยา หรือวัดโพธิ์ประทับช้าง โบราณสถานศิลปะสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย

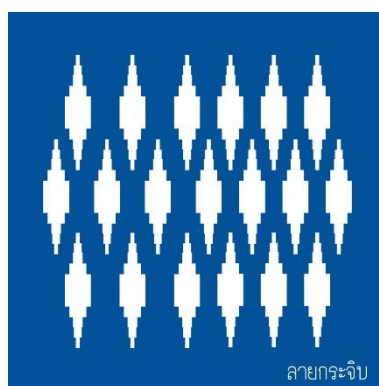
2.4.2 หัตถกรรม

จังหวัดพิจิตรมีงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง, งานจักสานผักตบชวา, งานจักสานเชือกปอเฮ, ผ้าทอไทครั้ง เป็นต้น

1. ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง จากข้อมูลสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร กล่าวว่า เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวบ้านป่าแดง หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 6 ตำบลหนองพะยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร อพยพมาจากอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ชาวบ้านป่าแดงมีภาษาพูดเป็นของตนเองคือ “ภาษาไทยพนวน” ศิลปวัฒนธรรมอย่างของชาวไทยพนวนคือ “การทอผ้า” ซึ่งได้รับการฝึกมาตั้งแต่บรรพบุรุษ อาชีพหลักของชาวบ้านป่าแดง คือ การทำนาและทอผ้าเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากชาวบ้าน

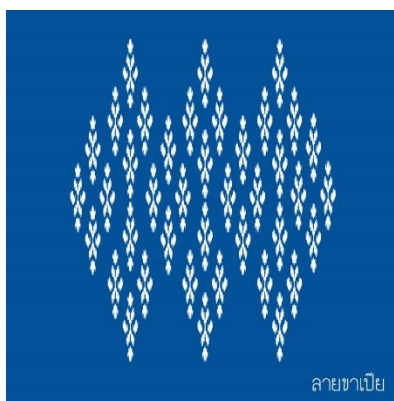
มีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรม จึงส่งผลให้มีการทอฝ้าน้อยลง แต่ต่อมาชาวบ้านประสบปัญหาเรื่องการส่งออกข้าว จึงหันกลับมาทอผ้าส่งจำหน่ายอีกครั้งเพื่อเป็นรายได้เสริมเลี้ยงครอบครัว มีการรวมกลุ่มลงเงินหุ้นเพื่อบริหารจัดการ แต่ทอกันตามบ้าน โดยสมาชิกจะนำผลิตภัณฑ์มาขายที่กลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มได้สนับสนุนทั้งในด้านการผลิต การจัดการ รูปแบบ การพัฒนาคุณภาพฝีมือ และให้บริการเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิก อาชีพการทอผ้าของชาวบ้านป่าแดงได้รับการส่งเสริมจากทางราชการ จัดส่งวิทยากรมาฝึกอบรมความรู้แก่กลุ่มสตรีบ้านป่าแดง จนทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอบ้านป่าแดงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและจัดตั้งกลุ่มทอผ้าป่าแดงขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525

ผ้าทอพื้นเมืองบ้านป่าแดงเป็นการทอผ้าด้วยกี่กระตุก อันเป็นเอกลักษณ์ เน้นความประณีต สวยงาม มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ มีความคงทน สีไม่ตก เนื้อผ้าไม่หดตัว ทั้งยังมีราคาถูกกว่าผ้าทอด้วยมือของท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอป่าแดงเป็นผ้าที่มีความยาวมากกว่าผ้าทอปกติ คือมีความกว้าง 0.90 เมตร และมีความยาว 4.00 เมตร สามารถนำไปตัดเป็นชุดเพื่อนำไปสวมใส่ในวาระสำคัญต่างๆ โดยมีลวดลายที่ทำกันมาแต่บรรพบุรุษ เช่น ลายเครือเถา ลายเรขาคณิต ลายดอกไม้ ลายสัตว์ ต่อมาได้ปรับปรุงลวดลายใหม่ให้เป็นที่นิยมของตลาด แต่ยังคงรักษาลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวป่าแดงไว้คือ ลายเปาบุ๋นจิ้น ลายขาเป็ย ลายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ลายกระจับ ลายโบราณ และลายไทย นอกจากนี้ยังมีประเพณีพิเศษที่มีตัวอักษรตามที่ถูกค้าต้องการ ทั้งนี้ต้องขึ้นกับความชำนาญของผู้ทำด้วย

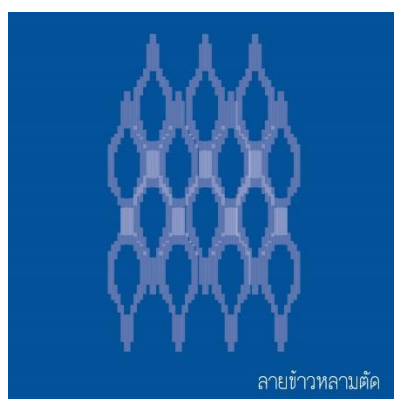
ภาพที่ 2.24 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายกระจับ

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.25 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายขาเป็ย

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.26 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง ลายข้าวหลามตัด

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

1.1 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า มีตั้งแต่โครงกี่ทอผ้า รางกระสวย ข่อยยึดราง กระสวย ใบพัดม้วนด้าย ลูกกลิ้งม้วนผ้าพร้อมไม้ขัด ลูกกลิ้งโยงตะกอก เต้าเหยียบ ไม้ร้อยม้วนด้าย คัน กระตุก

1.2 ขั้นตอนการทอผ้า มีตั้งแต่การกรอด้าย การเดินด้ายยืน หรือคั่นเส้นด้ายยืน การร้อยพันหวี หรือการหวีเส้นด้าย การเก็บตะกอก การมัดลายมัดหมี่ (การเตรียมมัดหมี่) การย้อมด้าย มัดหมี่ การปั่นหมี่ การทอผ้าเป็นผืนผ้า

ทั้งนี้ เพื่อให้การทอผ้ายังคงอยู่ในพื้นที่ คนตำบลหนองพยอมจึงปลูกฝังให้บุตรหลานได้เรียนรู้การทอผ้าจากครอบครัว ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนวัดป่าแดงได้จัดหลักสูตรการทอผ้าให้นักเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดการทอผ้าให้คงอยู่สืบไป

ภาพที่ 2.27 ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง

ที่มา : www.thaitambon.com สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560

2. ผ้าทอไทครั้ง (ลาวครั้ง) จากข้อมูลสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร กล่าวว่า เป็นผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านลาวครั้งบ้านสระยายชี หมู่ที่ 5 ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม ได้อพยพมาจากอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยมีการรวมกลุ่มขึ้นเมื่อปี 2546 เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการทอผ้าแบบโบราณของชาวลาวครั้งไม่ให้สูญหาย ประกอบกับกลุ่มทอผ้าได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก เข้ามาพัฒนาวัตถุดิบและกระบวนการผลิต การทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวลาวครั้งเป็นผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อดิ้น จกตัวตีนขึ้นทอด้วยไหม ซึ่งผ่านการมัดให้เป็นลวดลายเส้นพุ่ง นิยมใช้สีแดงเข้มเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มลาวครั้งจะมีวิธีการย้อมผ้ามัดหมี่ที่เรียกว่า “แจะ” คือการย้อมสีหลักเพียงสีแดง ส่วนสีอื่นๆ จะใช้ไม้จุ่มสีมาแต้มตามตำแหน่งต่างๆ ของลวดลายส่วนที่เรียกว่าตีนขึ้น จะทอจกด้วยฝ้าย ส่วนใหญ่นิยมทำพื้นเป็นสีแดงและทำลวดลายเป็นหยักฟันปลา เป็นทรงเรขาคณิตประกอบกันหลายๆ ลาย จึงไม่มีรูปแบบที่ตายตัวแล้วแต่ความชำนาญของช่างจก และเน้นสีสดใส เช่น สีเหลือง สีแดง สีเขียว สีส้ม เป็นต้น ปัจจุบันการทอผ้าขึ้นหรือการจกลวดลายต่างๆ ของกลุ่มลาวครั้งบ้านสระยายชี ได้พยายามเลียนแบบลวดลายผ้าในสมัยก่อน แต่ความหมายหรือที่มาของลายนั้น จะทราบแต่ชื่อเรียกบางลายเท่านั้น เช่น ลายขอ ซึ่งมีลักษณะคล้ายไม้ขอซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในอดีต เป็นต้น

2.1 การทำเส้นด้ายฝ้าย บ้านสระยายชี

(1) การแยกเมล็ดฝ้าย (อ้วฝ้าย) คือ การนำปุ๋ยฝ้ายที่เลือกขยะออก แล้วมาหีบเอาเมล็ดออกโดยใช้อ้ว การใช้งานอ้ว จะมีฝาปิดกั้นไว้ระหว่าง ด้านหน้าและหลังกระจาดใส่ฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายละเอียดกลายเป็นเนื้อเดียวกัน

(2) การยั้งฝ้าย หรือทำให้ฝ้ายขึ้นปุ๋ย คือ การนำปุ๋ยฝ้ายที่ได้มาติดด้วยกงฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายละเอียดกลายเป็นเนื้อเดียวกัน

(3) การล้อมฝ้าย คือ การนำปุยฝ้ายที่ละเอียดมาล้อมเป็นแท่งกลมยาว ประมาณ 1 เซนติเมตร คล้ายม้วนบุหรีแล้วใช้ผ้าห่อให้แน่นเพื่อไม่ให้ลื้อฝ้ายฟูขึ้นอีก

(4) การเข็นฝ้าย หรือการปั่นฝ้าย เครื่องมือที่ใช้เรียกว่า “โน” หรือ “หลา” จะทำโดยนำปุยฝ้ายที่ลื้อเป็นแท่ง แล้วมาปั่นกับโน เพื่อให้ฝ้ายหมุนตีเกลียวเป็นเส้นด้าย

(5) การเก็บเส้นด้าย เรียกว่าเปียฝ้าย เป็นขั้นตอนที่ทำเพื่อพันพักด้ายที่ปั่นเส้นใยฝ้ายแล้ว เพื่อทำให้เป็นปอยหรือใจฝ้าย โดยใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า ไม้เปีย ไม้เปีย หรือแป

เส้นใยฝ้ายที่สำเร็จเป็นปอยหรือใจฝ้ายนี้ หากนำไปทอโดยไม่ย้อมควรชุบน้ำข้าว เพื่อให้เส้นใยฝ้ายแข็งแรงและไม่เป็นขน ส่วนเส้นใยฝ้ายที่จะนำไปย้อมสีต้องนำไปต้มฟอก เพื่อล้างไขมันออกจึงจะย้อมสีต่อไป

2.2 ฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ บ้านสระยายชี เส้นฝ้ายที่ได้จะเป็นสีขาวหรือสีตุ่น จะขึ้นอยู่กับชนิดของฝ้าย ช่างทอผ้าบ้านสระยายชี ได้อนุรักษ์การย้อมฝ้ายด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งสามารถหาวัตถุดิบได้ตามท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเปลือกไม้ รากไม้ ดอก ผล หรือจากสัตว์บางชนิด เช่น ตัวครั่ง สีสนของผ้าทอลาวครั้งบ้านสระยายชี จึงมีสีอ่อนหวาน สวยงาม ไม่ฉูดฉาดเหมือนผ้าทอที่ย้อมสีเคมี

2.3 การทอผ้าขึ้นตีนจก บ้านสระยายชี คำว่าขึ้น หมายถึง ผ้าที่ทอเป็นถุง ตีน หมายถึง โครงสร้างส่วนล่างที่ประกอบเป็นถุง ซึ่งผ้าขึ้นตีนจกประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หัวขึ้น (ส่วนบน) ตัวขึ้น (ส่วนกลาง) และตีนขึ้น (ส่วนล่าง) จก ตามภาษาพื้นบ้าน แปลว่า ควักหรือล้างด้วยมือ เป็นเทคนิคการทำลายบนผืนผ้าเป็นช่วงๆ ทำให้สามารถสลัดสีสนลวดลายได้ เมื่อรวมคำว่าผ้าขึ้นตีนจกเข้าด้วยกัน จึงหมายถึง การทำลายลายที่มีสีสนสวยงามบนผืนผ้า อาจใช้ฝ้ายหรือไหม แล้วนำมาประกอบหรือต่อตรงส่วนล่างของผ้าขึ้น เมื่อรวมกันเป็นผืนจึงเรียกว่า “ขึ้นตีนจก”

2.4 การเตรียมเส้นฝ้ายเพื่อทอ ในการทอผ้าจะมีเส้นด้ายยืนกับเส้นด้ายขวางสอดขัดกันเป็นลวดลายต่างๆ แล้วแต่ความสร้างสรรค์ของช่างทอผ้า

(1) เส้นด้ายยืน หรือ เส้นด้ายหลักนั้น เมื่อย้อมสีเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปตากแห้ง จากนั้นนำมาใส่ในกวั๊กหรือกวั๊กฝ้าย จะต้องนำมาพักด้ายใส่ปอยหรือใจฝ้ายในระวิง หรือโก้งกวาง แล้วดึงมาพันใส่เมกะวั๊กที่เสียบอยู่กับหางเหิน จนเมื่อได้ปริมาณที่ต้องการก็จะเปลี่ยนเมกะวั๊กไปเรื่อยๆ

(2) การคันหูกหรือการเดินด้าย คือ การนำฝ้ายที่กวั๊กแล้วไปคัน คือนำด้ายมาเรียงยืนตามความกว้างยาวที่ต้องการเป็นเครื่องด้วยหลักเฟือ เรียกว่า เครื่องหูก

(3) การสับหูก คือ การนำเครื่องหูก มาต่อให้ติดกับด้ายพิมซึ่งมีลักษณะเป็นพินซี่ๆ คล้ายหวี สำหรับสอดด้ายและไหมใช้กระทบ ด้ายและไหมประสานกันเรียกว่า สับหูก จากนั้นนำไปเข้าก็พร้อมที่จะทอ

2.5 การทอผ้ามัดหมี่ของลาวชาวลาวครั้ง บ้านสระยายชี ส่วนมากจะใช้เป็นตัวขึ้น เป็นการมัดหมี่แบบกำหนดลวดลายที่เส้นพุ่งอย่างเดียว โดยการออกแบบลายเป็นรูปต่างๆ เช่น รูปสัตว์ ดอกไม้ หรือลายเรขาคณิต เป็นต้น โดยมีอุปกรณ์ที่เรียกว่า “โห่งมัดหมี่” มีลักษณะเป็นหลักเสา 4 ต้น

มีคานไม้สอดเส้นด้าย สำหรับซึ่งจัดเรียงเส้นด้ายให้มีความกว้างเท่ากับความกว้างของหน้าผ้า แขนไม้ตรงกลางที่ยาวยื่นออกมา สำหรับขยายตามความกว้างของผ้า

(1) การย้อมและแฉะสี เป็นการย้อมเส้นพุ่งด้วยสีแดงสีเดียว ย้อมครั้งเดียว แล้วนำมาแกะเชือกที่มัดกันสีออกทีละส่วน จากนั้นใช้วิธีแฉะสีหรือแฉะสีในการให้สีเข้มเพิ่มขึ้น

(2) การขีด การทอแบบขิดนั้น เข้าใจว่าเดิมคงจะเป็นการทอให้มีลวดลาย โดยใช้นิ้วคอยยกเส้นด้ายขึ้นแต่ละเส้น แต่ภายหลังนิยมเตรียมเส้นด้ายไว้เป็นชุด เมื่อต้องการทอก็ยกด้ายแฉะนั้นๆ โดยใช้ไม้เก็บลาย เรียกว่า “ไม้เก็บขิด” ด้วยวิธีการดังกล่าวผ้าขิดจึงมักมีลวดลายที่ซ้ำๆ กัน

(3) การจก เป็นเทคนิคการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่างๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้น-ลง โดยใช้ขนเม่น ไม้ หรือนิ้วสอดด้ายเส้นขึ้นขึ้น แล้วสอดด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ทำให้เกิดลวดลายเป็นช่วงๆ ทำสลับสีลวดลายได้หลากสีและมีลวดลายที่ละเอียดแน่นแทบเต็มผืน การทอผ้าจกจึงใช้เวลานานมาก มักทำเป็นผ้าผืนหน้าแคบใช้ต่อกับตัวขิด เรียกว่า ขิดตีนจก ซึ่งจะแตกต่างจากการขิด ตรงที่ขิดเป็นการใช้ด้ายพุ่งพิเศษเพียงเส้นเดียว

ภาพที่ 2.28 ผ้าทอไทครั้ง (ลาวครั้ง)

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

3. เครื่องจักสานจากเชือกถักปอเฮ เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน โดยเริ่มจากการตั้งกลุ่มเครื่องจักสานจากผักตบชวา ก่อน แล้วมาสังเกตเชือกปอที่ชาวนาใช้มัดกองฟางซึ่งมีลักษณะคล้ายกับผักตบชวา จึงลองนำมาทำกระเป่า แล้วนำมาทดลองใช้กันเองในกลุ่มพอเห็นว่าใช้ได้ดีจึงทดลองขายกันเองในชุมชน คำว่าปอเฮมีที่มาจากเชือกปอ ส่วนคำว่า เฮ เป็นภาษาท้องถิ่นมาจากแห่ง พวกหญ้าแห้งที่ชาวนาใช้เชือกปอมามัด เมื่อเริ่มมีคนรู้จักจากการออกบ้านขายกันเองในชุมชน กระทั่งเจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชนเข้ามาช่วยส่งเสริมทั้งในด้านเงินทุนและวัตถุดิบ รวมถึงการออกแบบขึ้นลายต่างๆ ในที่สุดกระเป่าสานปอเฮก็เริ่มแพร่หลายออกไป เชือกปอเฮเป็นวัสดุที่ทำจากไผ่ล่อนนำมาทดแทนการใช้เส้นตอก ไม้ไผ่และผักตบชวา โดยปกติเชือกปอเฮจะใช้มัดฟางหรือหญ้าแห้งสำหรับเป็นอาหารของสัตว์ แต่เดิมนำเอาเชือกที่ใช้แล้วซึ่งเหลือทิ้งเป็นจำนวนมากมาทำวัสดุ โดยมีจุดเด่นคือเป็นเส้นใยธรรมชาติสีน้ำตาล และมีความอ่อนตัว ง่ายต่อการจักสานลวดลาย

ต่างๆ โดยการนำเชือกปอเฮมาถักเป็นเกลียว นำเชือกที่ถักเสร็จแล้ว มาสานลวดลายตามต้องการ เชือกปอเฮมีความเหนียว แข็งแรง ไม่ขึ้นรา ดูแลรักษาง่าย ทำความสะอาดโดยการซักน้ำได้ อายุการใช้งานยาวนาน จำเป็นต้องใช้โลหะทำโครงสร้างในการขึ้นรูปเพื่อความแข็งแรง มีความเหนียวคงทน ต่อการรับน้ำหนักได้ดี โดยเฉพาะการสานมัดรวมกันจำนวนหลายเส้นจะทำให้รับน้ำหนักได้ดียิ่งขึ้น มีลวดลายหลายแบบและ สามารถขึ้นรูปทรง รูปร่าง โดยการใช้วัสดุที่มีความแข็งเป็นโครงสร้างมา ประกอบ ใช้ทำกระเป๋า ตะกร้า ก่องที่เก็บเอกสาร ชั้นวางของ เป็นต้น

ภาพที่ 2.29 กระเป๋าจักสานจากเชือกปอเฮ

ที่มา : www.thaitambon.com

2.4.3 วัฒนธรรม ชาวพิจิตรมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน และทำอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ งานประเพณีแข่งเรือยาว ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธรบาทเขาทราย

1. งานประเพณีแข่งเรือยาวซึ่งถ้วยพระราชทาน พิจิตรมีแม่น้ำลำคลองมากมายมาตั้งแต่อดีต มีแม่น้ำน่าน แม่น้ำยม และแม่น้ำพิจิตร เป็นแม่น้ำหลักในการคมนาคม ในอดีตจึงมักใช้เรือในการเดินทาง การแข่งขันเรือยาวในจังหวัดพิจิตร มีการพัฒนามาเป็นลำดับ เริ่มจากการแข่งขันเรือยาว ประเพณีของวัดท่าหลวง เมื่อปี 2450 โดยพระธรรมทัสสีมุนีวงศ์ (หลวงพ่อเอี่ยม) เจ้าอาวาสวัดท่าหลวงและเจ้าคณะจังหวัดพิจิตรในสมัยนั้นเป็นผู้ริเริ่ม และจัดติดต่อกันเรื่อยมา จนกระทั่งในสมัยพระทีทัสสีมุนีวงศ์ (หลวงพ่อไป) ได้กำหนดวันทางจันทรคติ คือ วันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี แต่เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงน้ำแห้งเร็ว จึงเปลี่ยนใหม่อีกครั้งเป็นวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 10 ซึ่งตรงกับงานสมโภชประจำปี ปิดทองไหว้พระหลวงพ่อเพชร รางวัลในการแข่งขันเรือยาวสมัยแรกนั้นส่วนใหญ่ทุกคนจะได้รับเป็นของอุปโภคบริโภค เช่น กล้วยทอด ข้าวเม่าพอก ผ้าขาวม้า น้ำมันก๊าด เป็นต้น ส่วนเรือที่ชนะเลิศและรองชนะเลิศจะได้รับผ้าห่มหลวงพ่อเพชรไปครอง ต่อมามีการขยายเป็น 3 วัน เนื่องจากมีเรือเข้าแข่งขันมากขึ้น แบ่งประเภทการแข่งขันออกเป็น 3 ประเภทตามขนาดของเรือ

ได้แก่ เรือยาวใหญ่ (ฝีพายไม่เกิน 55 คน) เรือยาวกลาง (ฝีพายไม่เกิน 40 คน) และเรือยาวเล็ก (ฝีพายไม่เกิน 29 คน) ในแต่ละขนาดยังแบ่งเป็นประเภท ก (ฝีพายจัด คือ เคยชนะเลิศการแข่งขันมาแล้ว) ประเภท ข (เป็นเรือชุดใหม่หรือฝีพายปานกลาง ไม่เคยชนะเลิศการแข่งขันมาก่อน) เมื่อพ.ศ.2524 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลการแข่งขันเรือยาวของจังหวัดพิจิตร ทั้ง 3 ประเภท สร้างความภูมิใจแก่ชาวพิจิตรเป็นอย่างยิ่ง และได้เปลี่ยนชื่อจากประเพณีการแข่งขันเรือยาววัดท่าหลวง เป็นประเพณีการแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทานมาจนถึงปัจจุบัน (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 16-17)

ภาพที่ 2.30 ประเพณีแข่งขันเรือยาว

ที่มา : <https://sites.google.com>

2. งานประเพณีกำฟ้า เป็นพิธีบูชาฟ้า ที่ชาวพวนถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เนื่องจากสมัยก่อนชาวพวนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ต้องพึ่งธรรมชาติ ดังนั้นจึงหันกลับต่อฤดูกาล และเกรงกลัวต่อฟ้า สิ่งใดที่ทำให้ฟ้าพิโรธ ชาวพวนจะไม่กระทำเด็ดขาด หากฝ่าฝืน ฟ้าจะผ่าคนตาย หรือสร้างความแห้งแล้งให้กับหมู่บ้าน ด้วยเหตุนี้ในแต่ละปีชาวพวนจึงจัดให้มีการสักการบูชาฟ้า โดยถือเอาวันที่มีผู้ได้ยินเสียงฟ้าร้องครั้งแรกในเดือน 3 เป็นวันกำฟ้า ต่อมาภายหลังได้กำหนดให้วันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำฟ้า

ประเพณีกำฟ้าแบ่งงานออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ “กำต้อน” ในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันเตรียมการก่อนวันงาน 1 วัน ชาวพวนจะจัดเตรียมอาหารคาวหวาน ข้าวปุ้น (ขนมจีน) เผาข้าวหลามไว้ทำบุญวันรุ่งขึ้นเป็นวันกำฟ้า วันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันงาน ตอนเช้าทำบุญตักบาตรสู่ข้าวขวัญ ตอนกลางวันแสดงการเล่นพื้นบ้าน ตอนเย็นชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาร่วมรับประทาน ตอนกลางคืนจะเล่นตะหมาดเบี้ย ลูกช่วง ต่อไก่ รำแคน มอญซ่อนผ้า เป็นศิลปะวัฒนธรรมประจำหมู่บ้านของลาวพวน บ้านป่าแดง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวชุดภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 16)

ภาพที่ 2.31 ประเพณีกำฟ้า

ที่มา : www.m-culture.go.th

3. งานประเพณีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธบาทเขาทราย เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมากกว่า 50 ปี สมัยก่อนเรียกว่า “งานตักบาตร พระร้อย” จัดที่วัดพระพุทธบาทเขาทราย ตำบลเขาทราย มีผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมพิธีบวงสรวงและแต่งตัวเป็น “ท้าวสักกะเทวราช” นำพระพุทธรองค์เสด็จลงมาสู่โลกมนุษย์ เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีอันดีงาม และยังเป็นระลึกถึงหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

การจัดงานประเพณีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ เกิดจากแรงศรัทธาของชาวบ้านเขาทรายที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลากว่า 50 ปี คณะกรรมการจัดงานถือเอาวันแรม 2 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี เป็นวันทำบุญตักบาตร ซึ่งช้ากว่าวันประเพณีตามพุทธประวัติ 1 วัน เหตุผลที่จัดขึ้นช้ากว่านั้น เพราะผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเขาทรายในอดีตต้องการให้ชาวพุทธญาติธรรมที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ได้มีเวลาเดินทางมาร่วมพิธีโดยพร้อมเพรียงกัน ถือเป็นกุศโลบายอันชาญฉลาด เพื่อรวบรวมชาวพุทธให้มาร่วมทำบุญในวันนี้ให้มากกว่า และยิ่งใหญ่มากกว่า จึงถือปฏิบัติกันเรื่อยมา (ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 17)

ภาพที่ 2.32 ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธบาทเขาทราย

ที่มา : www.watkaosai.com

4. งานบวงสรวงพ่อปู่ บูชาเสาหลักเมือง ได้มีธรรมเนียมการปฏิบัติตั้งแต่เริ่มสร้างหลักเมือง พิจิตรในพิธีวางศิลาฤกษ์ซึ่งขณะนั้นตรงกับเทศกาลสงกรานต์ (วันที่ 16 เมษายน 2511) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรในพื้นที่และหมู่บ้านใกล้เคียงจัดพิธีวางศิลาฤกษ์เสาหลักเมือง ในระหว่างเตรียมงานได้มีการละเล่นสงกรานต์ไปด้วย เพื่อความรื่นเริง ความรักความสามัคคี ในเวลาเดียวกันนั้น พระอาจารย์โง่น โสรโย พระเกจิอาจารย์ในขณะนั้น ผู้สร้างรูปปั้น “พ่อปู่หลักเมือง” เพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับชาวเมืองพิจิตรแล้วเสร็จ จึงอัญเชิญพระวิญญูญาณของพระยาโคตรระบองเทวราช ซึ่งเป็นพระชนกเจ้ากาญจนกุมาร ให้มาทรงสถิตย์ประดิษฐานเป็นพระวสุเทพ ซึ่งหมายถึงเทวดาประจำดินแดนใต้ดิน ประชาชนเกิดความศรัทธาพากันไปกราบไหว้สักการะหลักเมืองและสร้งน้ำขอพรพ่อปู่เพื่อความเป็นสิริมงคลของทุกปี เพราะชาวพิจิตรถือว่าพ่อปู่เป็นตัวแทนของพระยาโคตรระบอง ความสำคัญดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดประเพณี “สงกรานต์ สร้งน้ำพ่อปู่ บูชาหลักเมือง” ของจังหวัดพิจิตรอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2538 โดยส่วนราชการ ส่วนท้องถิ่น พ่อค้าและประชาชน ประกอบด้วยพิธีเจริญพุทธมนต์ ถวายภัตตาหาร พิธีบวงสรวง พิธีสร้งน้ำพ่อปู่ และกิจกรรมอื่นๆ เช่น พิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุแบบไทย การละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น ” เพื่อเสริมสร้างความเป็นสิริมงคลแก่จังหวัดพิจิตรและประชาชนชาวพิจิตร ให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขและถือเป็นการเริ่มต้นประเพณีสงกรานต์ของจังหวัดพิจิตร พร้อมกันนี้ภายในบริเวณอุทยานเมืองเก่า สถานที่ในการจัดงาน ยังมีผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป ภูมิปัญญาท้องถิ่น รากวัฒนธรรม ทั้ง 12 อำเภอ สินค้าอุปโภค บริโภคนำมาออกร้านจัดแสดง สาธิต และจัดจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่เดินทางมาร่วมงาน นอกจากนี้ช่วงกลางคืน ยัง การแสดง แสง สี เสียง ย้อนรอยประวัติศาสตร์เมืองพิจิตร เพื่อถ่ายทอดความเป็นมาก่อนเป็นเมืองพิจิตรจวบจนปัจจุบัน

ภาพที่ 2.33 ขบวนแห่รูปจำลองรูปปั้นพระยาโคตรระบอง งานสักการะพ่อปู่บูชาเสาหลักเมือง
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 9 เมษายน 2560

2.5 ข้อมูลด้านเครื่องปั้นดินเผา

2.5.1 ความสำคัญและความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผา

เครื่องปั้นดินเผาเป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้นเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาและวิวัฒนาการตลอดมาทั้งในด้านรูปร่าง ประโยชน์ใช้สอยและกรรมวิธีการผลิต การนำเทคโนโลยีอันทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต การพัฒนาด้านวัตถุดิบและเทคนิคที่แปลกใหม่ ทำให้เครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันมีคุณค่าและมีบทบาทอยู่ในวงการต่างๆ

เครื่องปั้นดินเผา หมายถึง สิ่งที่ทำจากดิน แร่ หิน ผ่านวิธีการผลิตที่ใช้ความร้อนหรือการเผา เพื่อให้มีความแข็งแรงและสามารถนำไปใช้งานได้ เครื่องปั้นดินเผาเป็นส่วนหนึ่งของเซรามิกส์ซึ่งเป็นวัสดุที่สามารถทนต่อความร้อน และการเสียดสีได้มากกว่าวัสดุชนิดอื่นในโลก และยังทนต่อการขีดข่วน การกัดกร่อนจากสารเคมีและไม่เป็นสนิม

เซรามิกส์ (Ceramics) มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า “การเผา” ตรงกับภาษากรีกว่าเครามอส (Keramos) ซึ่งแปลว่าสิ่งที่เผาแล้ว ซึ่งเซรามิกส์มีได้หมายถึงเพียงเครื่องปั้นดินเผาประเภทจาน ชาม เท่านั้น แต่มีความหลากหลายและครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์หลายชนิด รวมไปถึงวัสดุทนไฟ โลหะเคลือบ ฉนวนไฟฟ้า เครื่องสุขภัณฑ์ อุปกรณ์ที่ใช้ในงานอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนที่ใช้ในวงการแพทย์ เช่น กระดูกเทียม เป็นต้น ปัจจุบันสามารถแบ่งได้อย่างง่าย คือ เซรามิกส์แบบดั้งเดิมหรือเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกส์ยุคใหม่ซึ่งไม่มีดินเป็นส่วนประกอบ แต่ใช้วัสดุ เช่น ซิลิคอนคาร์ไบด์ อะลูมินา เป็นต้น และใช้เทคโนโลยีการขึ้นรูป เรื่อยมา (สุขุมล เล็กสวัสดิ์. 2548 : 1-2)

2.5.2 ประวัติของเครื่องปั้นดินเผาในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการทำเครื่องปั้นดินเผามาเป็นเวลาหลายพันปี การค้นพบเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่ของไทยทำให้สามารถยืนยันถึงความเจริญรุ่งเรืองและความมีวัฒนธรรมของชนชาติไทยในอดีต เครื่องปั้นดินเผาของไทยมีมาตั้งแต่ 6,000 ปีก่อน มีทั้งชนิดที่เคลือบและไม่เคลือบ ในสมัยเริ่มแรกจะเป็นแบบไม่เคลือบ เผาไฟต่ำ ขึ้นรูปด้วยมือ ตกแต่งลวดลายง่ายๆ โดยการขีดขีด กดประทับและเขียนสี จุดมุ่งหมายเพื่อใช้สอยในครัวเรือน เช่น ภาชนะหุงต้มอาหาร หรือบางครั้งใช้ในพิธีกรรม เช่น การฝังภาชนะในหลุมศพ

1. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ตั้งอยู่ในตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งโบราณคดีก่อนยุคประวัติศาสตร์มีอายุประมาณ 5,600 ปีมาแล้ว ลักษณะเครื่องปั้นดินเผาที่พบ ใช้ดินปั้นผสมทราย ข้าว แกลบ ฟาง ขึ้นรูปด้วยมือ โดยใช้ไม้ตีผิวให้ได้รูปและทำผิวให้เรียบ ตกแต่งด้วยการขีดขีด ใช้เชือกทาบ หรือเขียนลายด้วยสีแดง เผาโดยสุญไฟกลางแจ้ง ไฟต่ำ ไม่เคลือบ

ภาพที่ 2.34 เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง

ที่มา : www.baanchiang.com

2. เครื่องสังคโลก หมายถึง เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นถ้วยชาม เครื่องประดับ ประติมากรรม หรือตุ๊กตาที่ผลิตขึ้นจากแหล่งเตาเผาในอาณาจักรสุโขทัย อยู่บริเวณสุโขทัย พิษณุโลกศรีสัชนาลัย แหล่งผลิตที่สำคัญคือที่ศรีสัชนาลัยหรือเมืองเซียงเก่า ได้รับอิทธิพลมาจากจีน มีทั้งชนิดที่เคลือบและไม่เคลือบ และเคลือบรานและไม่ราน ซึ่งชนิดเคลือบแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ เคลือบสีลาดและเคลือบสีอื่นๆ เช่น สีดำ น้ำตาล เทา ขาวชุ่น ทำจากดินหลายประเภท บางชิ้นมีการเขียนใต้เคลือบนิยมทำงาน ถ้วย ชาม กาน้ำ ตลับ พาน โถ ฯลฯ ส่วนชิ้นงานขนาดใหญ่เช่น โอ่ง ไห ขึ้นรูปด้วยวิธีกดขึ้นงานจำพวกภาชนะจะขึ้นรูปด้วยการบีบดินต่อกันบนแป้นหมุน และใช้วิธีการพิมพ์สำหรับงานเครื่องประดับและตุ๊กตาต่างๆ เนื้อดินปั้นอาจเป็นเทอรากอตตา เออร์เทนวาร์ หรือสโตนวาร์ก็ได้ เเผาเคลือบแบบรีดักชัน

ภาพที่ 2.35 เครื่องสังคโลก

ที่มา : <https://www.sanook.com/travel>

3. เครื่องถ้วยเบญจรงค์ เป็นการตกแต่งด้วยการเขียนลายบนเคลือบด้วยสีต่างๆ ตั้งแต่ 3 สีไปจนถึง 8 สี “เบญจรงค์” แปลว่า ห้าสี หมายถึงสีหลักที่นิยมใช้คือ แดง เหลือง ขาว ดำ และเขียว

นอกจากนี้ยังมีสีชมพู ม่วง น้ำเงิน แสด น้ำตาล อีกด้วย เครื่องถ้วยเบญจรงค์มีใช้ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา เนื้อดินที่ใช้เป็นเนื้อดินขาวชั้นดี เรียกว่า กังไส ลวดลาย รูปทรง และสีสันท่างกันตามยุคสมัย ลวดลายที่นิยมมากคือ ลายเทพพนม นรสิงห์ และกนกเปลว

ภาพที่ 2.36 เครื่องถ้วยเบญจรงค์

ที่มา : www.souvenirbuu.wordpress.com

4. เครื่องถ้วยลายน้ำทอง หรือเครื่องเบญจรงค์ลายน้ำทอง มีการเขียนสีบนเคลือบแบบเดียวกับเบญจรงค์ แต่ใช้สีทองตกแต่งในส่วนพื้นภาชนะหรือตัดเส้นทำให้ดูมีคุณค่าเพิ่มขึ้น เครื่องถ้วยลายน้ำทองนี้เริ่มผลิตในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเป็นต้นมา มีรูปแบบต่างๆ เช่น โถมีฝา กระโถน ชามมีฝา ตลับกระปุกต่างๆ นิยมเขียนเป็นลายไทยเช่น ลายกลีบบัว ลายก้านขด ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายก้านแย่ง ลายดอกพุดตาน เป็นต้น

ภาพที่ 2.37 เครื่องถ้วยเบญจรงค์ลายน้ำทอง

ที่มา : www.weddingsmile.in.th

2.5.3 ดินและแหล่งกำเนิด

ดินเป็นผลผลิตจากธรรมชาติส่วนใหญ่เกิดจากหิน Igneous หรือหิน Metamorphic Rock ซึ่งเกิดจากแมกมาร้อนจัดที่พุ่งดันตัวมาจากผิวโลก แต่เย็นตัวก่อนออกสู่ผิวโลกภายนอก จึงจมอยู่ภายใต้พื้นโลกในสภาวะที่เหนียวหนืดจากความร้อน การแบ่งชนิดของดินแบ่งได้หลายชนิดขึ้นอยู่กับ

คุณสมบัติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสี ลักษณะการใช้งาน หรือแหล่งกำเนิด ส่วนดินที่แบ่งตามที่นักธรณีวิทยา แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ดินปฐมภูมิ (Primary Clay) เป็นดินที่พบตามแหล่งเดิม เกิดการย่อยสลายจากธรรมชาติ หรือดินที่ตกค้าง เป็นดินบริสุทธิ์ ประกอบด้วย อะลูมินา ซิลิกา และน้ำในโครงสร้าง ดินชนิดนี้ไม่ถูก บดให้แตกจากการพัดพาจากธรรมชาติจึงมีผิวหยาบและทนไฟสูง เนื้อดินมีสีขาวหรือสีอ่อนเนื่องจาก ไม่มีส่วนผสมของแร่ธาตุหรือวัสดุชนิดอื่น ตัวอย่างของดิน เช่น เกาลิน หรือโซนาเคลย์ เป็นส่วนผสม ของภาชนะประเภทปอร์ซเลน ไม่ค่อยมีความเหนียวและยึดหยุ่น จุดหลอมตัวที่อุณหภูมิ 1,800 C จุด สุกตัวที่อุณหภูมิ 1,480 C ไม่นิยมนำมาใช้เดี่ยวๆ ต้องผสมกับดินชนิดอื่นเพื่อให้เกิดความเหนียว

2. ดินทุติยภูมิ (Secondary Clay) คือดินที่ถูกพัดพาไปจากแหล่งกำเนิดเดิม สามารถ นำมาใช้งานได้ง่าย เนื่องจากมีความเหนียวยึดหยุ่นในตัวเอง เป็นดินที่มีเนื้อละเอียดซึ่งเกิดจากการพัด พามีการกระแทก บดและเสียดสีจนทำให้ขนาดเม็ดดินเล็กลง นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่นอกเหนือจาก แร่ดินเป็นพวกสิ่งเจือปน ทำให้มีผลต่อสีของดิน เช่น สีน้ำตาล เทา ดำ แดง เหลือง ดินทุติยภูมินี้มี คุณสมบัติทนไฟได้น้อยกว่าดินปฐมภูมิ ตัวอย่างดินคือ บอลล์เคลย์ เป็นดินเหนียวเนื้อละเอียด มีสีตาม แหล่งกำเนิด มีจุดสุกตัวที่ 1,300 C นอกจากนี้ยังมีดินไฟร์เคลย์ มักพบที่บริเวณชั้นของถ้ำหิน มีความทนไฟสูงมาก อาจมีความเหนียวมากหรือไม่ค่อยเหนียว มีผิวหยาบ พบบริเวณภูเขาและ ทะเลทราย ใช้ในการทำอิฐทนไฟ ทำอุปกรณ์เตาเผา ชั้นเตาและเสาชั้นเตา

2.5.4 ประเภทของดินที่ใช้ขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา

1. เออร์เทนแวร์ (Earthenware) เป็นดินที่ใช้ในการเผาไฟอุณหภูมิต่ำ ที่อุณหภูมิ 900 - 1,060 C ส่วนมากจะได้จากดินธรรมชาติหรือผสมขึ้น หากได้จากธรรมชาติจะมีสมบัติดูดซึมน้ำ ประมาณ 15 % ขึ้นไป นิยมทำ กระจเบื้อง หม้อดิน กระจ่าง เป็นต้น เนื้อดินมีสีขาว เหลืองอ่อน ชมพู แดง มีออกไซด์ของเหล็กผสมอยู่ เนื้อดินมีความพรุนตัวมากเมื่อเผาแล้วไม่สามารถเก็บน้ำได้ แตกง่าย ไม่คงทนต่อกรดและด่าง น้ำหนักเบา

2. สโตนแวร์ มีจุดสุกตัวอยู่ระหว่าง 1,200 - 1,300 C มีการดูดซึมน้ำ 2-5% หลังเผา ใช้ ทำภาชนะใช้สอยทั่วไปในบ้านจะใช้เนื้อดินที่ละเอียด ส่วนภาชนะขนาดใหญ่หรืองานประติมากรรมจะ ใช้เนื้อดินที่หยาบเพื่อรักษารูปทรงระหว่างการเผา ภาชนะสโตนแวร์ที่เผาไฟสูงเมื่อสุกตัวเนื้อดินจะมีความทึบแสง สามารถใส่น้ำได้โดยไม่ต้องเคลือบ เนื่องจากดินมีความหนาแน่นมาก เนื้อดินขึ้นรูปง่าย ทั้งการขึ้นรูปด้วยมือและแป้นหมุน

3. โบนโซนา เป็นดินที่มีส่วนผสมของเถ้ากระดูก ใช้กระดูกขาหลังวัว เนื่องจากมีขนาดใหญ่ และปริมาณแร่เหล็กในเนื้อกระดูกต่ำ ใช้ประมาณ 30-40% มีความโปร่งแสง ดูดซึมน้ำ 0.3-3% ถ้า เผาด้วยเตาไฟฟ้ามักมีสีงาช้าง ใช้ทำถ้วยชามและงานศิลปะ บางที่จัดอยู่ในกลุ่ม Soft Porcelain ภาชนะที่ทำจากโบนโซนามีความแข็งแรงทนทานมาก สามารถทนแรงกระแทกและทนต่อการบิ่น ของขอบได้ดีกว่าปอร์ซเลน และทนต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิอย่างรวดเร็วได้ดี เผาดิบที่

อุณหภูมิ 1,230 หรือ 1,250 C เพื่อให้เนื้อแกร่ง แล้วเผาเคลือบที่อุณหภูมิ 1,080 หรือ 1,100 C ซึ่งต้องนำภาชนะไปอุ่นประมาณ 100-200 C ก่อนจุ่มเคลือบเพื่อเตรียมให้ผิวของภาชนะให้เคลือบยึดเกาะได้ดี

4. ปอร์ซเลน เป็นดินที่ใช้ในการเผาไฟสูงมาก เนื้อดินขาวละเอียดสีขาว มีทั้งขาวทึบและขาวโปร่งแสง ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบและความหนาแน่นของดิน นิยมใช้ในการหล่อ ยากต่อการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนเนื่องจากอ่อนตัวและแห้งตัวเร็ว มีความเหนียวน้อย เผาดิบที่อุณหภูมิ 1,000 C เผาเคลือบ 1,280 - 1,350 C คุณสมบัติหลังเผามีเนื้อแน่น แกร่ง มีความแข็งสูง เคาะแล้วมีเสียงดังก้างวาล

5. เทอราคอตตา มาจากภาษาอิตาลี หมายถึงดินเผา ลักษณะเป็นดินสีแดงอมส้ม ซึ่งสีจะเข้มมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัตถุดิบและอุณหภูมิในการเผา หากเนื้อดินมีส่วนผสมของเหล็กออกไซด์มากสีจะยิ่งเข้ม และการเผาไฟสูงทำให้สีเข้มมากขึ้นดินเทอราคอตตาไม่จำเป็นต้องเป็นดินไฟต่ำเท่านั้น อาจเป็นดินไฟสูงก็ได้ ขึ้นอยู่กับค่าความดูดซึมน้ำ นิยมใช้ทำ อิฐ ท่อ กระเบื้องผนังหลังคา กระจาดต้นไม้ และภาชนะใช้สอยอื่นๆ หลังเผาอาจมีคราบสีขาวติดเนื่องจากเกลือจากหินปูนหลงเหลือจากความชื้นในดินระเหยไป แก้ได้โดยการเติมแบเรียมคาร์บอเนต 1% ดินชนิดนี้มีส่วนผสมของเหล็กออกไซด์อยู่ 9-10% ทำให้ดินมีความสุกตัวที่อุณหภูมิตำระหว่าง 1,000 - 1,080 C หากเพิ่มทรายลงไปจะทำให้ทนไฟสูงขึ้นถึง 1,200 - 1,300 C ดินเทอราคอตตามีราคาถูก ง่ายต่อการขึ้นรูป ข้อเสียหากเผาที่อุณหภูมิต่ำกว่า 1,120 C จะมีความแกร่งน้อยและดูดซึมน้ำสูงเนื่องจากมีความพรุนตัวสูง

6. ราชู เป็นเครื่องปั้นดินเผาซึ่งชาวญี่ปุ่นใช้ในพิธีชงชาตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 นิยมปั้นเป็นถ้วยชาใบเล็ก เนื้อดินปั้นราชูมีลักษณะพิเศษ กรรมวิธีการเผาที่แตกต่างกัน เนื้อดินมีความพรุนตัวสูง มีความหยาบและมีส่วนผสมของทรายหรือดินเหนียวมาก เพื่อให้ทนต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอย่างรวดเร็ว เผาดิบที่อุณหภูมิ 1,050 - 1,110 C การเผาราชูสามารถใช้ได้ทั้งเตาแก๊สและน้ำมัน ใช้เวลาในการเผาเคลือบเพียงครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมงเพื่อให้เคลือบหลอมละลาย

7. โดโลไมต์ ถูกคิดขึ้นโดยชาวญี่ปุ่น นิยมทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึก มีสีขาว น้ำหนักเบา เผาไฟต่ำอุณหภูมิ 1,050 - 1,100 C ไม่มีความทนทานมากนักจึงไม่นิยมทำภาชนะ แต่สามารถทำผลิตภัณฑ์ใช้สอยในห้องน้ำ เช่น ที่รองสบู่ ที่เสียบแปรงสีฟันได้ เนื่องจากใช้สีสันทึบในการตกแต่งได้ ขึ้นรูปด้วยวิธีการหล่อได้ง่าย เหมาะกับการผลิตจำนวนมาก มีความพรุนตัวสูง ดูดซึมน้ำมาก มีการทรุดตัวต่ำ

2.5.5 สัมกับลักษณะของดิน

ดินมีหลายชนิด สามารถเผาได้อุณหภูมิที่แตกต่างกัน สามารถนำมาทดลองคาดเดาลักษณะและคุณสมบัติจากสีได้ดังนี้

1. สีขาวหรือสีอ่อน มักมีความเหนียวน้อยสามารถเผาได้ไฟสูงถึง 1,250 C หรือมากกว่านั้น
2. สีเหลือง เทา สีครีมอมน้ำตาลอ่อน มีความเหนียวที่ขึ้นรูปได้ง่าย สามารถเผาที่อุณหภูมิระหว่าง 1,150 - 1,230 C
3. สีเข้ม น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม มักมีส่วนประกอบของเหล็กออกไซด์สูง นำมาปั้นได้ง่าย แต่จุดหลอมตัวต่ำ สามารถเผาที่อุณหภูมิประมาณ 900-1,100 C
4. สีดำ เทาดำ อาจเป็นดินทนไฟสูง แต่มีเนื้อสีดำเนื่องจากมีคาร์บอนในปริมาณมาก ทนไฟได้สูงถึง 1,200 C และมีเนื้อสีนวลหลักจากการเผา

2.5.6 สมบัติของดิน

ดินแต่ละประเภทมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน การนำไปใช้งานขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น ดินเนื้อละเอียด มีความเหนียวมาก เหมาะกับการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ดินเนื้อหยาบ เหมาะสำหรับการทำดินแผ่นหรือขึ้นรูปด้วยมือ เป็นต้น คุณสมบัติต่างๆ ควรนำมาทดสอบก่อนนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ควรคำนึงถึงคุณสมบัติดังนี้

1. ความหยาบ-ละเอียด ลักษณะของดินที่มีความหยาบและความละเอียดมีผลต่อการทำงานอย่างมาก หากต้องการปั้นภาชนะขนาดใหญ่ควรเลือกดินเนื้อหยาบเพื่อให้งานทรงตัวได้ดี ถ้าต้องการภาชนะขนาดเล็กควรเลือกดินเนื้อละเอียด โดยสามารถทดสอบความหยาบ-ละเอียดของเนื้อดินได้ดังนี้

- 1.1 การทดสอบการเกาะตัวหรือจับตัว โดยใช้วิธีบีบหรือกดด้วยนิ้วมือกับหัวแม่มือ สิ่งที่เกาะกับนิ้วมือจะมีลักษณะเหมือนซีฟ่อนซึ่งจะบอกให้ทราบถึงปริมาณทรายที่มีอยู่

- 1.2 การทดสอบด้วยการถูบนฝ่ามือ ทำโดยลูกลิ้นแห้งอย่างแรงบนฝ่ามือ ดินละเอียดจะถูกไล่ออกไปเหลือเฉพาะทรายที่ปนอยู่

2. ความเหนียวของดิน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการขึ้นรูป ดินที่มีความละเอียดสูงมักมีความเหนียวดี เช่น ดินเหนียว แต่วัตถุดิบที่มีความละเอียดน้อย เช่น หินฟันม้า หรือควอตซ์ จะไม่มีความเหนียว ทดสอบได้โดยการคลึงดินเป็นเส้นแล้วม้วนเป็นวงกลมเพื่อดูรอยแตกของดิน หากดินที่ใช้มีความเหนียวน้อยให้ผสมเบนทอไนต์เพื่อเพิ่มความเหนียว

3. การหดตัวของดิน ดินจะมีการหดตัวเมื่อแห้งและหลังเผา ดินต่างชนิดกันจะมีเปอร์เซ็นต์การหดตัวที่ต่างกัน ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น การสูญเสียน้ำในดิน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในเนื้อดิน

- 3.1 การหดตัวเมื่อแห้ง เกิดขึ้นเนื่องจากเนื้อดินสูญเสียน้ำออกไป

- 3.2 การหดตัวหลังเผา เกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างของเนื้อดินหรือวัตถุดิบเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในขั้นตอนการเผา

การทดสอบการหดตัวทำได้โดยการเตรียมชิ้นงานเพื่อทดสอบการหดตัว กำหนดความยาวของดิน โดยขีดเส้นลงบนดินยาว 10 เซนติเมตร ทิ้งดินให้แห้งแล้ววัดความยาวอีกครั้ง จะได้ระยะหดตัวเมื่อแห้ง และเมื่อเผาแล้วนำมาวัดอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การหดตัว

4. ช่วงอุณหภูมิการเผา ควรทดสอบอุณหภูมิเพื่อหาช่วงที่ทำให้ดินสุกตัวก่อน โดยการนำดินแผ่นขนาด 6" x 1" หนา ¼ วางบนที่รองเผา ซึ่งจะมีจุดรับน้ำหนักหัวท้ายแล้วนำไปเผาอุณหภูมิที่ต้องการทดสอบ แล้วสังเกตสี ดูการโค้งงอขึ้นดิน

5. การดูดูดซึมความชื้น หากดินมีการดูดซึ่มมากแสดงว่ามีความพรุนตัวสูง หมายถึงมีความทนทานน้อย ซึ่งสามารถหาความดูดซึ่มได้จากการหาความหนาแน่นของดิน และการหาค่าดูดซึ่มน้ำ

6. ความพรุนตัว ดินบางชนิดมีความเหนียวดีแต่ไม่เหมาะจะนำมาทำงาน เพราะเมื่อเผาแล้วเกิดการบิดหรือแตกร้าว แสดงว่าไม่มีความพรุนตัวที่เพียงพอ

2.5.7 ประเภทของเครื่องปั้นดินเผา

1. เครื่องถ้วยชาม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สำหรับใส่อาหารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีลักษณะที่ต่างกันออกแบบตามแต่คุณสมบัติของเนื้อดิน การออกแบบและการเผา

2. กระจเบื้อง หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งในงานก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ได้แก่ กระจเบื้องปูพื้น กระจเบื้องผนังทั้งภายในและภายนอกอาคาร กระจเบื้องโมเสก กระจเบื้องมุงหลังคา เป็นต้น

3. อิฐก่อสร้าง ใช้สำหรับทำผนังกำแพงและปูพื้น เช่น อิฐมอญ อิฐบล็อก อิฐโปร่ง

4. เครื่องตกแต่งบ้าน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการตกแต่งอาคารบ้านเรือนทุกชนิด เช่น เสากระเบื้อง โตะ แก้ว เป็นต้น

5. เครื่องสุขภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในห้องน้ำและห้องปฏิบัติการ เช่น อ่างล้างมือ โถส้วม เป็นต้น

6. เครื่องประดับ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งร่างกาย เช่น ต่างหู สร้อยคอ ที่ติดผม รวมทั้งเครื่องประดับบ้านเรือนเพื่อความสวยงาม เช่น ตุ๊กตาต่างๆ กล้องใส่เครื่องประดับ เป็นต้น

7. เครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวันชนิดอื่นๆ เช่น กระจ่างต้นไม้ โถง หม้อน้ำ แจกัน โคมไฟ เป็นต้น

2.5.8 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเครื่องปั้นดินเผามีหลายชนิดสำหรับนำมาผสมเป็นเนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบ มีดังนี้

1. ดิน

1.1 ดินขาว (China Clay, Kaolin) หมายถึง ดินเกาลิน มีสีขาว และมีความเหนียวน้อย ทนความร้อนได้สูง ใช้เป็นส่วนผสมของเนื้อดินปั้นพอร์ซเลน สโตนแวร์ และเป็นส่วนผสมของน้ำเคลือบ

1.2 ดินดำหรือดินเหนียว (Ball Clay) จะมีสีดำที่คล้ำมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการเจือปนของอินทรีย์สารต่างๆ แต่เมื่อเผาแล้วให้สีขาวหรือขาวอมเทา ดินชนิดนี้เรียกว่า บอลล์เคลย์ เนื่องจากการขุดใช้ในประเทศอังกฤษจะขุดเก็บในลักษณะลูกบอล

1.3 ดินทนไฟ (Fire Clay) เป็นดินที่มีความแข็งแกร่งคล้ายหิน ทนไฟสูง นิยมใช้ทำวัสดุทนไฟ และอุปกรณ์ประกอบเตาเผา เช่น ชั้นเตา เป็นต้น

2. หิน ใช้เป็นส่วนประกอบของการทำผลิตภัณฑ์มีหลายชนิด ดังนี้

2.1 ควอตซ์ (Quartz) ใช้ในการผสมเนื้อดินปั้นทำให้เกิดความแข็งแรงและคงรูปร่างในผลิตภัณฑ์ที่เผาไฟต่ำ และสร้างเนื้อแก้วในการเผาผลิตภัณฑ์ไฟสูง นอกจากนั้นยังเป็นส่วนผสมของน้ำเคลือบด้วย ควอตซ์มีลักษณะเป็นผลึกสีขาวใส

2.2 หินฟันม้า (Feldspar) ใช้ในการผสมเนื้อดินและเคลือบเพื่อลดจุดสุกตัวในการเผา และช่วยเสริมการเกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นเนื้อแก้วระหว่างที่เผาภาชนะ หินฟันม้าแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

(1) โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์ สารประกอบส่วนใหญ่คือ โพแทสเซียม อะลูมิเนียมซิลิเกต มีจุดหลอมตัวที่ 1,200 - 1,250 C

(2) โซดาเฟลด์สปาร์ มีจุดหลอมตัวต่ำประมาณ 1,100 C เหมาะสำหรับผสมน้ำเคลือบที่อุณหภูมิต่ำกว่าโพแทสเซียมเฟลด์สปาร์ สารประกอบส่วนใหญ่เป็นโซเดียม อะลูมิเนียมซิลิเกต

(3) แคลเซียมเฟลด์สปาร์ เป็นหินฟันที่มีส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็นแคลเซียม อะลูมิเนียมซิลิเกต ใช้ผสมน้ำเคลือบแต่ไม่ค่อยพบมากนัก

2.3 หินปูน (Calcium Carbonate) เป็นสารประกอบของแคลเซียมคาร์บอเนต ใช้ผสมเนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบ ปกตินำมาใช้ในลักษณะของผงละเอียดที่เรียกว่า ไวติง (Whiting) ทำให้เกิดความแข็งแกร่งและการหดตัว

2.4 โดโลไมต์ (Dolomite) เป็นสารประกอบของแคลเซียมและแมกนีเซียมคาร์บอเนต ใช้ทำเนื้อดินปั้น น้ำเคลือบ และวัสดุทนไฟ

2.5 สารจำพวกซิลิเกต (Silicate) สารพวกนี้เกิดจากธรรมชาติใช้ผสมเนื้อเคลือบ

(1) ทัลค์ (Talc) หรือหินสบู่ เป็นสารประกอบของแมกนีเซียมซิลิเกต ใช้ผสมในเนื้อดินปั้น โดยเฉพาะภาชนะที่ใช้สำหรับปรุงอาหาร เนื่องจากมีคุณสมบัติที่ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิอย่างกระทันหัน

(2) โวลลาสโทไนต์ (Wollastonite) เป็นสารประกอบของแคลเซียมซิลิเกต ใช้ในการทำกระเบื้องและผลิตภัณฑ์ที่เผาไฟต่ำหรือเผาครึ่งเดียวเพราะไม่มีการสลายตัวที่ให้ออกคาร์บอนไดออกไซด์

2.5.9 กรรมวิธีการขึ้นรูป

1. การขึ้นรูปด้วยมือ (Hand Building) เป็นวิธีการที่ง่าย สามารถควบคุมดินและปั้นในขณะที่ขึ้นรูปได้ตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี คือ

1.1 การบีบกด (Pinching) ทำได้โดยใช้นิ้วโป้งเจาะลงไปนในก้อนดินแล้วบีบทำให้ดินเกิดเป็นหลุม ก่อให้เกิดรูปทรงธรรมชาติ รูปทรงของภาชนะจะขึ้นอยู่กับทิศทางของแรงกด วิธีนี้นิยมขึ้นรูปพวกถ้วย ชาม เป็นต้น

1.2 การกด (Coiling) ทำได้โดยการคลึงดินเป็นเส้นแล้วขดซ้อนต่อๆ กันให้เป็นรูปทรงของภาชนะ สามารถขึ้นรูปทรงกลวงได้ตั้งแต่ภาชนะขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่

1.3 การทำดินแผ่น (Slabbing) ทำได้โดยการคลึงดินบนแผ่นกระดานให้มีความหนาอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งแผ่น แล้วนำมาประกอบเป็นรูปทรงของภาชนะตามต้องการ

2. การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน เป็นวิธีที่ใช้ขึ้นรูปภาชนะประเภททรงกลม ต้องอาศัยความชำนาญในการทำ โดยดินที่ใช้ควรมีความเหนียว ไม่ดูดซึมน้ำเร็วขณะปั้น สามารถทรงตัวได้ดี

3. การทำพิมพ์ (Mold Making) เป็นกรรมวิธีในการขึ้นรูปภาชนะจำนวนมากให้มีความคล้ายคลึงกัน และสามารถผลิตผลงานได้ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

4. การใช้ใบมีด (Jiggering, Jollying) เป็นการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบแน่นอน มีมาตรฐานเดียวกัน ต้องการผลิตเป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว เหมาะกับระบบอุตสาหกรรม

2.5.10 การผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร

1. แหล่งดินที่ใช้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร ได้จากการขุดตามแหล่งน้ำ หนองน้ำ บึงหรือท้องนา ที่มีน้ำแช่ขังอยู่ตลอดทั้งปี หรือที่เรียกว่าที่ลุ่ม ลักษณะเนื้อดินมีความละเอียด เหนียว มีเศษวัสดุเจือปน เช่น ก้อนกรวด รากไม้ เปลือกหอย มีสีน้ำตาลปนเทา

ภาพที่ 2.38 วัตถุดิบดินในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

2. การเตรียมดิน ทำโดยนำดินที่เตรียมไว้ไปแช่น้ำเพื่อให้ดินอ่อนตัวลง เพื่อให้ดินมีความเหนียวเพิ่มขึ้นและมีความละเอียดเป็นเนื้อเดียวกัน และสามารถคัดแยกวัสดุที่เจือปนออกได้อีกด้วย โดยจะหมักทิ้งไว้ประมาณ 3 วัน

ภาพที่ 2.39 ขั้นตอนการหมักดิน

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

3. การผสมดิน หลังจากขั้นตอนการหมักดิน นำดินที่หมักไว้ขึ้นมาผสมทรายละเอียดอัตราส่วน 2:1 ผสมให้เข้ากันโดยใช้เท้าเหยียบให้ดินเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นนำดินเข้าเครื่องรีดดินเพื่อนวดดินและรีดอากาศออก จะได้ดินออกมาเป็นแท่งทรงกระบอกพร้อมใช้งาน โดยจะเก็บรักษาไว้ในถุงพลาสติกเพื่อไม่ให้ดินแห้ง

ภาพที่ 2.40 ขั้นตอนการนวดดินและรีดดินด้วยเครื่องรีดดิน

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.41 แท่งดินที่พร้อมนำไปใช้งาน

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

4. กรรมวิธีการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้กันในจังหวัดพิจิตร มีทั้งการขึ้นรูปด้วยการหล่อ น้ำดิน การขึ้นรูปด้วยไม้มีด การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ซึ่งวิธีที่นิยมใช้มากที่สุดคือการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

ภาพที่ 2.42 การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยแป้นหมุน

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

5. ขั้นตอนการตกแต่งผลิตภัณฑ์ ใช้วิธีชุบขีด กัดประทับ การแกะลายลงบนเนื้อดินในขณะที่ยังหมาดและการระบายสีลงบนผลิตภัณฑ์หลังเผาโดยใช้สีน้ำหรือสีน้ำมัน ลวดลายที่ใช้ ได้แก่ ลายดอกไม้ ลายใบไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 2.43 การตกแต่งลายด้วยการขูด

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

6. ขั้นตอนการตากผลิตภัณฑ์ ทำได้โดยปล่อยให้แห้งเองโดยธรรมชาติอาศัยการผึ่งลม เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ประมาณ 7 วันจึงจะแห้งสนิท ขึ้นอยู่กับความชื้นและสภาพอากาศ

ภาพที่ 2.44 ภาพผลิตภัณฑ์ดินดิบในระหว่างขั้นตอนการตากผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

7. การเรียงผลิตภัณฑ์ในเตาเผา สามารถวางผลิตภัณฑ์ซ้อนกันได้ โดยชิ้นงานขนาดเล็ก สามารถวางซ้อนไว้ภายในชิ้นงานขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการประหยัดพื้นที่และทำให้เผาชิ้นงานได้คราวละหลายๆ ด้วย และจะเรียงชิ้นงานเป็นแถวภายในห้องเตาให้เต็มเตา

ภาพที่ 2.45 การเรียงผลิตภัณฑ์ในเตาเผาแบบทางเดินลมร้อนขนาน (Horizontal Draft Kiln)
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

8. การเผาผลิตภัณฑ์ เตาที่ใช้เป็นเตาเผาแบบทางเดินลมร้อนขนาน (Horizontal Draft Kiln) ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง โดยใช้ไม้มะม่วงสำหรับการอุ่นเตา ส่วนการเผาผลิตภัณฑ์จะใช้ไม้สัก ไม้ยูคาลิปตัส และไม้กระถิน เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่ดี ไฟแรง

ภาพที่ 2.46 เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.47 เตาเผาแบบทางเดินลมร้อนขนาน (Horizontal Draft Kiln)
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

9. รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ กระจ่างต้นไม้ อ่างบัว โองังดินเผา เป็นต้น

ภาพที่ 2.48 ผลิตภัณฑ์หลังเผา พร้อมจำหน่าย

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

10. เครื่องเบญจรงค์ลายน้ำทอง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ลักษณะของลายที่ใช้ นิยมเขียนเป็นลายไทยและใช้สีทองตกแต่ง ประเภทผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ ชุดสลากภัตร ชุดกาแฟ กรอบรูป ถ้วยกีฬา ของชำร่วย เป็นต้น ตัวภาชนะที่ใช้สั่งซื้อมาจากแหล่งอื่น แล้วนำมาเขียนลวดลายเอง

ภาพที่ 2.49 ขั้นตอนการเขียนลายเบญจรงค์

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.50 ขั้นตอนการเขียนลายเบญจรงค์
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 2.51 ชุดน้ำชาเบญจรงค์ลายน้ำทอง
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

2.6 ข้อมูลด้านการออกแบบ

2.6.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

การออกแบบโดยทั่วไปจะมีรูปทรงและโครงสร้างหลายลักษณะด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของรูปทรงที่จะนำมาใช้ในการออกแบบให้ได้ลักษณะที่เหมาะสมกลมกลืนกับประโยชน์ใช้สอย และเพื่อความสวยงาม เช่น แบบที่มีรูปลักษณะเหมือนธรรมชาติ มีลักษณะรูปทรงกลม รูปทรงหลายเหลี่ยมและรูปทรงอิสระ เพราะฉะนั้นการออกแบบจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักเลือกใช้ลักษณะรูปทรงของสิ่งต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานออกแบบแต่ละประเภท ดังที่นักวิชาการด้านการออกแบบได้แบ่งประเภทของการออกแบบไว้ ดังนี้

1. การออกแบบที่มีลักษณะคล้ายธรรมชาติ เป็นการสร้างรูปแบบธรรมชาติ หรือมีลักษณะรูปทรงคล้ายธรรมชาติ เช่น ดัดแปลงมาจากรูปทรงของต้นไม้ ใบไม้ สัตว์ และรูปทรงของมนุษย์ รูปทรงในธรรมชาติเป็นสิ่งบันดาลใจ เป็นแนวคิดที่จะนำมาสร้างสรรค์งานได้อย่างไม่จำกัดบางครั้งแบบชนิดนี้เหมือนจะเป็นการเลียนแบบธรรมชาติ และเหมาะสมสำหรับที่จะออกแบบให้มีความงามแบบธรรมชาติ การเลียนแบบสามารถที่จะสอดแทรกความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ทำให้ได้รูปทรงแปลกใหม่ เพราะรูปทรงในธรรมชาติไม่ใช่รูปทรงที่มีความหมายสมบูรณ์ทั้งหมด

ดังนั้น การนำมาใช้ไม่ควรนำมาโดยตรง จะต้องนำมาดัดแปลงแก้ไขและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงาน โดยอาศัยประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความชำนาญรวมทั้งเทคนิควิธีการเป็นสิ่งที่ช่วยในการออกแบบเป็นประการสำคัญ นอกจากนี้ในการออกแบบจากธรรมชาติ ควรสังเกตสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติเพื่อเป็นแนวทางในการดัดแปลง ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ และประโยชน์ใช้สอยได้มากที่สุด

2. การออกแบบที่มีรูปทรงตามระเบียบนิยม การนำเอารูปทรงเรขาคณิตที่มีรูปแบบเฉพาะตัวของมันเอง เช่น วงกลมสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม นำมาใช้ในการออกแบบ โดยการจัดรูปลักษณะเด่นของรูปทรงเรขาคณิต การออกแบบในลักษณะการใช้รูปทรงเรขาคณิต ผู้ออกแบบสามารถเสนอความคิด และการสร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวางเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะงาน ออกแบบและเป็นที่ยอมรับไปใช้ในการออกแบบในปัจจุบัน

3. การออกแบบที่มีลักษณะรูปทรงเป็นนามธรรม การออกแบบในลักษณะนามธรรมนี้จะไม่คำนึงถึงรูปแบบหรือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ แต่เป็นการคำนึงรูปแบบโดยอาศัยกฎเกณฑ์ทางศิลปะในการแก้ปัญหา การจัดเส้นสี รูปร่าง รูปทรง ปริมาตรมวล พื้นผิว เอกภาพ และอาศัยข้อมูลอื่นๆ มาประกอบเพิ่มเติม

4. การออกแบบที่มีรูปอิสระ การออกแบบโดย อาศัยรูปทรงที่เกิดจากการปรับปรุงดัดแปลง แก้ไข และพัฒนามาจากรูปทรงเครื่องใช้สอยต่างๆ มีชื่อและรูปทรงโดยเฉพาะ เช่น การออกแบบที่มีรูปลักษณะรูปทรงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความคิดและจินตนาการ ถ้ายทอดให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระในด้านรูปแบบจากธรรมชาติ หรือรูปแบบใดๆ โดยเฉพาะการออกแบบในสมัยปัจจุบันนิยมใช้แบบชนิดนี้มาก

5. การออกแบบที่มีรูปลักษณะคล้ายรูปทรงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น การออกแบบในลักษณะนี้จะมีรูปทรงคล้ายสิ่งของเครื่องใช้ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น โดยการเลียนแบบจากรูปทรงเครื่องใช้สอยต่างๆ มีชื่อและรูปทรงโดยเฉพาะ เช่น การออกแบบที่มีรูปลักษณะรถยนต์ เรือ รองเท้า พัดลม ทีวี ตู้เย็น กีตาร์ การออกแบบประเภทนี้ส่วนมากนำไปใช้ในการออกแบบประเภทศิลปะ ประดับตกแต่งและประเภทของที่ระลึก

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปราโมทย์ แก้ววิเชียร (2548) ได้ทำการวิจัยยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม วัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมและเพื่อสร้างยุทธศาสตร์และส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วมวัดโพธิ์ประทับช้าง วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม วัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ช่วงที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมวัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนตำบลโพธิ์ประทับช้างและนักท่องเที่ยว จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม วัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิธีจัดการประชาคม (A-I-C)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกระดับปัญหาการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ระดับ พบว่า มีปัญหาระดับมาก 14 รายการ ปัญหาระดับปานกลาง 10 รายการ และปัญหาระดับน้อย 6 รายการ
2. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นหน่วยระบบงาน 3 หน่วย คือ ยุทธศาสตร์ที่ชุมชนดำเนินการได้เองภายใต้ความรับผิดชอบ และเป็นแผนปฏิบัติการของหมู่บ้าน ชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ชุมชนเสนอขอรับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยุทธศาสตร์ที่ชุมชนแสวงหาทรัพยากร และประสานความร่วมมือจากภาคีความร่วมมือต่างๆ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

อุทิศ ทาหอม และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา และชุดประสบการณ์ความรู้ในการนำทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อค้นหารูปแบบทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านตามาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการเลือกอาสาสมัครเก็บข้อมูลผู้เข้ามาเป็นอาสาสมัครนักวิจัยชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านตามาได้ร่วมกันจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะ 6 ไร่ โดยใช้ชื่อว่า ปลุกป่าคืนแผ่นดิน เน้นการปลูกต้นสัก ต้นยางนา ต้นกล้วย เป็นต้น

จากนั้นได้ขยายไปสู่พื้นที่สาธารณะ 24 ไร่ ชุมชนได้ดำเนินการไปในระยะหนึ่ง แต่ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากขาดความรู้ด้านต่างๆ เช่น การจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การดูแลรักษาพื้นที่ และปัญหาการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงร่วมกันวางแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จนได้เกิดแผนปฏิบัติการในพื้นที่สาธารณะ 24 ไร่ ได้แก่แผนการจัดการน้ำ แผนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจชุมชน แผนการสร้างธนาคารปุ๋ยหมักและเมล็ดพันธุ์

สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ชะอุ่ม (2553) ได้ทำการวิจัยทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท่าคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมจัดหมวดหมู่และ 2) วิเคราะห์ความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมตำบลท่าคา เพื่อเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบหิมะ จนได้ข้อมูลที่ซ้ำกัน ปรากฏกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 14 คน จากประชากรจำนวน 28 คน อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลด้วยแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลและใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ของเนื้อหาซึ่งผลของการวิจัยปรากฏว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลำคลองและการสัญจรทางน้ำยังคงทำหน้าที่เชื่อมโยงอาชีพ การตั้งบ้านเรือน และความศรัทธาของชุมชนท่าคาเข้าไว้ด้วยกัน รวมทั้งการสัมผัสได้ถึงความเป็นตำบลท่าคาผ่านทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่ออกเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยบ้านเรือนไทยของกำนันจัน และตลาดน้ำท่าคา ด้านสังคม เช่น วัดมณีสวรรค์ ศาลเจ้าแม่ตัวเนี้ย ด้านสุนทรียภาพ เช่น วัดเทพประสิทธิ์ วิถีชีวิตริมน้ำและด้านวิชาการ อาทิ การทำน้ำตาลมะพร้าว ตลาดน้ำท่าคา ผลที่ตามมาคือสายน้ำและการสัญจรทางน้ำเชื่อมโยงชุมชนเข้ากับสถานที่สำคัญ และศาสนสถาน รวมทั้งส่งผลต่อการประกอบอาชีพจนกลายเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตำบลท่าคา

เสาวภา ศรีบุรินทร์ (2558) ได้ทำการการศึกษาและพัฒนาเนื้อดินปั้น ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดเลย เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพและคุณสมบัติทางด้านเคมีของเนื้อดินปั้นพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนผสมเนื้อดินและคุณสมบัติทางกายภาพที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่พัฒนาจากดินปั้นพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย 3) เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์จากดินปั้นพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลยตามคุณสมบัติของเนื้อดินเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพที่เหมาะสมสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์

เครื่องมือ/กลุ่มตัวอย่าง กระบวนการทดสอบคุณสมบัติทางเคมีของเนื้อดินโดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์หาปริมาณแร่ธาตุ XRF (X-ray Fluorescence spectrometer) กรมวิทยาศาสตร์และบริการ กรุงเทพมหานคร กระบวนการเปรียบเทียบอัตราส่วนผสมของเนื้อดิน ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ จากการทดลองตารางสามเหลี่ยมด้านเท่าหรือเรียกว่า ไทรแอกเซียลเบลนด์ (Triaxial Blend) จำนวน 36 จุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้เชี่ยวชาญทางด้าน

เทคโนโลยีเซรามิกส์ จำนวน 3 ท่านวิเคราะห์ผลโดยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์วิเคราะห์ผลโดยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบเซรามิกส์ จำนวน 3 ท่าน จากการวิเคราะห์ดินพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลยพบว่าเป็นเนื้อดินสโตนแวร์ โดยมีสัดส่วนของซิลิกาโดยเฉลี่ย ร้อยละ 64.50 อลูมินาโดยเฉลี่ย ร้อยละ 18.55 และเหล็กออกไซด์ ร้อยละ 18.69 โดยมีอัตราส่วนของดินที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ การเปรียบเทียบอัตราส่วนผสมเนื้อดิน คือ ดินปั้นพื้นที่อำเภอกูเรือ ร้อยละ 50 ดินขาวล้างลำปาง ร้อยละ 20 และดินดำ (Ball clay) ร้อยละ 30 และในด้านการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์จากเนื้อดินปั้นอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการประเมินคือ จอกรองน้ำยางพารา มีค่าความพึงพอใจในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.66, S.D= 0.50)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินโครงการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยของแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

โดยวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องดูแลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร โดยใช้การเลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 166) จำนวน 3 คน ได้แก่

1. นางปรีชญา พรหมชู ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
2. นางสาวทิพวรรณ งามพานิชยกิจ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ จังหวัดพิจิตร
3. นางสุรีย์พร ผดุงฉัตร นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ จังหวัดพิจิตร

3.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 166) ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ จำนวน 3 คน ได้แก่

1. ผศ.ดร.พิพัฒน์ จิตตอารีรักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

2. ดร.สมใจ มะหมื่น อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

3. ผศ.จирดา แพร่ใบศรี อาจารย์ประจำสาขาศิลปประยุกต์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่

1. นางสาวศิรินทรา อาจเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

2. นายศุภกร กันตาโพธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

3. นางปิ่นแก้ว อินทับ ผู้ประกอบกิจการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โรงงานปิ่นแก้วกระถางทอง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

3.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจ ณ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ บึงสีไฟ วัดท่าหลวง และอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมบทความ เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกเทปและการถ่ายภาพ เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลของประวัติความเป็นมาและข้อมูลของทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร เพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัญหาในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 176)

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 192) ศึกษาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยขั้นตอนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ประกอบด้วยแบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ โดยสัมภาษณ์หรือสอบถามเพื่อพิจารณาแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 176)

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 192) เพื่อประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วยแบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 1 รูปแบบเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 176)

แบบประเมินการออกแบบ ลักษณะของการประเมินความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักแบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร ผลงานวิจัย หนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนและวิธีการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. สร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม และเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา IOC (Index Of Item Objective Congruence) โดยดูที่ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือในแต่ละข้อ ตรงกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยและความถูกต้องของภาษาโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

-1 คะแนน สำหรับคำถามที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ถ้าข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่ามีความเที่ยงตรง ใช้ได้โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจค่า IOC เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา อาจารย์ประจำภาคครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง อาจารย์ประจำภาคครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลแล้วนำมาทำการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็นภาคเอกสาร และการใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.4.1 การศึกษาข้อมูลภาคปฐมภูมิ

1. ศึกษาจากภาคเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยศึกษากระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ตั้งแต่การหาแหล่งวัตถุดิบ การเตรียมดิน การหมักดิน การผสมดินตามอัตราส่วนเพื่อให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งาน ขั้นตอนการผลิต การขึ้นรูป การเตรียมการเผา การเผา การขนส่ง ไปจนถึงการจัดจำหน่าย โดยการจดบันทึก ถ่ายภาพ สอบถามพูดคุยเกี่ยวกับความต้องการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

2. การสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบเครื่องปั้นดินเผา
- 2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา

3.4.2 การศึกษาข้อมูลภาคทุติยภูมิ

หมายถึง ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ามาจากเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาประกอบงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น

1. ต้นทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร
2. รูปแบบเครื่องปั้นดินเผาที่มีในจังหวัดพิจิตร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และการประเมินมาเรียบเรียงข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ เพื่อนำไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของประวัติความเป็นมาและต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

นำข้อมูลประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตรที่ได้มาทำการวิเคราะห์พิจารณาในส่วนของข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้หลักการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ของริชาร์ด โปปส์ โดยนำข้อมูลด้านวัฒนธรรมมาคัดเลือกลำดับความสำคัญ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมประเมินโดยการให้ลำดับคะแนนความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวคิดของการออกแบบ

3.5.2 การวิเคราะห์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

นำข้อมูลด้านเครื่องปั้นดินเผาที่ได้มาทำการวิเคราะห์พิจารณาในส่วนของข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้หลักการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ของริชาร์ด โปปส์ เพื่อวิเคราะห์แนวคิดผลิตภัณฑ์ นำข้อมูลด้านเครื่องปั้นดินเผามาคัดเลือกลำดับความสำคัญ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยการให้ลำดับคะแนนความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวคิดของการออกแบบ

1. ทำการวิเคราะห์การออกแบบ จากข้อมูลแบบประเมินจากทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา
2. การวิเคราะห์รูปแบบการใช้งาน โดยพิจารณาในส่วนของรูปแบบการใช้งานซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะการใช้งานจากการสัมภาษณ์ และลักษณะพฤติกรรมในการใช้งาน
3. การวิเคราะห์วัสดุและกรรมวิธีการผลิต โดยพิจารณาในส่วนของวัสดุและกรรมวิธีการผลิตเพื่อทำการวิเคราะห์ว่ารูปแบบวัสดุและกรรมวิธีการผลิตแบบใดมีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โดยใช้หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาพิจารณาในการเลือกวัสดุและกรรมวิธีการผลิต

3.5.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

เป็นการวิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการพิจารณาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

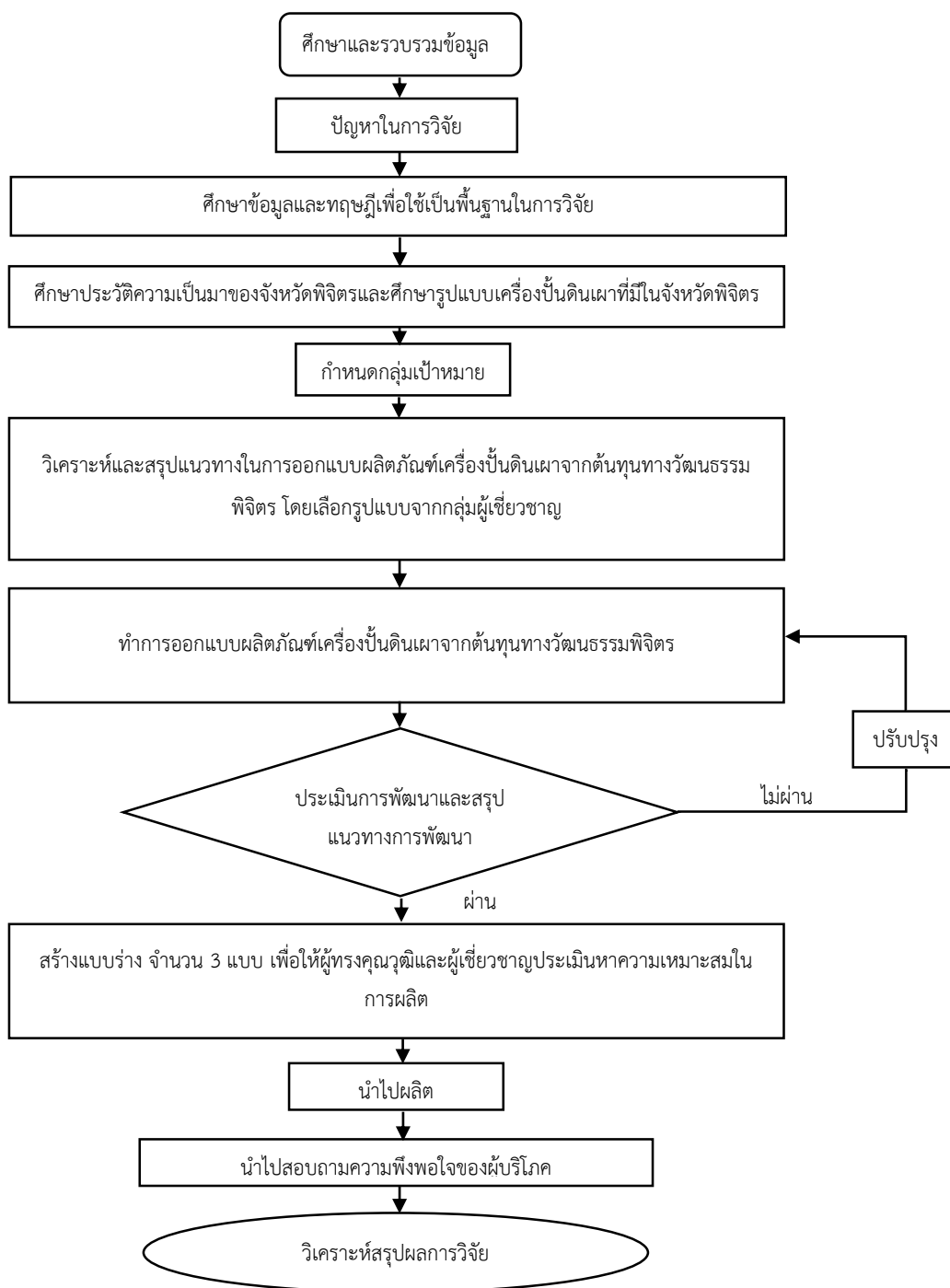
5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก
3.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง
2.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย
1.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล คัดจากสูตรการพิสัยตามช่วงชั้น

น้ำหนักคะแนน	ช่วงคะแนน	ความหมาย
5	4.24 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
4	3.43 - 4.23	เห็นด้วยมาก
3	2.62 - 3.42	เห็นด้วยปานกลาง
2	1.81 - 2.61	เห็นด้วยน้อย
1	1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร มีดังนี้

ภาพที่ 3.1 แผนผังแสดงวิธีดำเนินการวิจัย

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 มีนาคม 2560

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เรื่องศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 4.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 4.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 4.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

4.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ การจดบันทึก และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร เพื่อให้ทราบถึงเรื่องราวอันเป็นประวัติศาสตร์ แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม ความรู้ที่สืบทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

4.1.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร พบว่าจังหวัดพิจิตรมีประวัติมายาวนานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตามรายงานการตรวจสอบแหล่งโบราณคดีที่บ้านดงป่าคำ อำเภอเมือง มีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ เครื่องมือหิน ภาชนะดินเผา และเศษภาชนะดินเผาแบบลายขีดขีด และยังพบมีการสำรวจพบหลักฐานที่เป็นเครื่องมือหินและเครื่องใช้ทำจากโลหะ ที่อำเภอเขาทราย แสดงให้เห็นว่าเคยมีมนุษย์อาศัยอยู่มาช้านานนับพันปีแล้ว และในสมัยประวัติศาสตร์ สมัยวัฒนธรรมทวารวดี มีการขุดพบเงินตราในสมัยทวารวดีจำนวนมาก พบในอำเภอตะพานหิน ส่วนในสมัยสุโขทัย พิจิตรมีชุมชนโบราณ คือ เมืองนครชัยบุรี ในเขตอำเภอโพทะเล มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำยมในเขตอำเภอโพทะเลเป็นชุมชนร่วมสมัยสุโขทัย เช่น พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยสังคโลก เงินพดด้วง เป็นต้น สมัยสุโขทัย และในสมัยอยุธยา มีความสำคัญทางด้านการเมือง กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2424 มีการย้ายตำแหน่งที่ตั้งของเมืองมายังบริเวณเมืองพิจิตรในปัจจุบัน และทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร ได้แก่ วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ประเพณีแข่งขันเรือยาว ประเพณีสักการะ

พ่อปู่บูชาศาลหลักเมือง ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะวัดพระพุทธบาทเขาทราย งานหัตถกรรมผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง งานจักสานเชือกถักปอเฮ งานหัตถกรรมผ้าทอลาวครึ่ง

จากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสำคัญของวัฒนธรรมเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ค่าความสำคัญของเกณฑ์การตัดสินใจด้านวัฒนธรรม

1	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด
3	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
5	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด

ค่าความสำคัญของประเภทวัฒนธรรมด้านต่างๆ

1	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด
5	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
9	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าคะแนนมาสรุปผล

ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์และสรุปเปรียบเทียบทางเลือกด้านวัฒนธรรม

เกณฑ์การตัดสินใจ	ค่าความสำคัญ (1-3-5)	แข่งเรือยาว	ผ้าทอพื้นเมือง	สังคัมเกษตรกรรม	วรรณกรรมไกรทอง	ภาษาท้องถิ่น	ประเพณีกำฟ้า	ประเพณีสักการะพ่อปู่	ตักบาตรเทโวโรหณะ
คุณค่าเชิงรูปธรรม	5	9	5	5	9	1	1	5	1
คุณค่าเชิงนามธรรม	1	5	1	5	5	1	5	5	5
เอกลักษณ์ท้องถิ่น	5	5	1	5	9	5	1	5	1
ความร่วมมือ	3	5	1	5	5	1	1	1	1
คติความเชื่อ	5	5	1	5	9	1	5	5	5
ภูมิปัญญาตกทอด	5	9	5	9	9	5	5	5	5
การพัฒนาให้ดีขึ้น	1	5	1	5	5	1	1	5	1
ผลรวม		43	15	39	55	15	19	31	19
ผลค่าความสำคัญ		165	65	145	205	65	69	113	69

จากตารางที่ 4.1 เป็นการวิเคราะห์แนวคิดผลิตภัณฑ์โดยการประเมินค่าความสำคัญจากเกณฑ์การตัดสินใจที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยในด้านวัฒนธรรมเปรียบเทียบกับประเภทวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตรในแต่ละด้าน พบว่า วัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร แบ่งเป็น 3 อันดับ คือ 1) วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง มีความสำคัญ 205 คะแนน 2) ประเพณีแข่งขันเรือยาว มีความสำคัญ 165 คะแนน 3) วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรม มีความสำคัญ 145 คะแนน ซึ่งวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง มีความสำคัญมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านวัฒนธรรมพบว่า วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง มีความสำคัญมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมภาพจิตรกรรม และรูปปั้นจระเข้หรือพญาละวันที่ตั้งอยู่ในสถานที่สำคัญต่างๆ ที่แสดงความเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร ให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4.1 รูปปั้นพญาละวัน ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อุทยานบึงสีไฟ
ที่มา : <http://www.gonorththailand.com>

จากภาพที่ 4.1 เป็นรูปปั้นพญาละวัน ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อุทยานบึงสีไฟ เป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปนิยมมาถ่ายรูปเพื่อเป็นที่ระลึก นอกจากนี้ด้านในยังถูกจัดให้เป็นห้องประชุมสำหรับโอกาสสำคัญต่างๆ อีกด้วย

ภาพที่ 4.2 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในอุทยานนครไชยबर
ที่มา : www.gonorththailand.com

จากภาพที่ 4.2 เป็นรูปปั้นพญาชาละวันและไกรทอง จากรูปปั้นที่พบแสดงถึงฉากหนึ่งของการต่อสู้กันระหว่างไกรทองกับชาละวัน เป็นภาพขณะที่ไกรทองกำลังใช้หอกที่มแทงไปบนตัวชาละวัน ทำให้ผู้พบเห็นได้ซาบซึ้งถึงอารมณ์ ความมุ่งมั่นของไกรทองที่มีความต้องการจะปราบพญาชาละวัน เพื่อให้บ้านเมืองปลอดภัยจากกระชั๊กกินคนที่ดุร้าย และอีกด้านหนึ่งคือพญาชาละวันที่แสดงอาการเจ็บปวดจากการถูกทำร้าย และพยายามต่อสู้เพื่อเอาชีวิตรอด

ภาพที่ 4.3 รูปปั้นพญาชาละวัน ภายในวัดถ้ำชาละวัน
ที่มา : <http://www.sbl.co.th>

จากภาพที่ 4.3 เป็นรูปปั้นพญาชาละวันตอนจำศีล ตามตำนานเล่าว่าวัดถ้ำชาละวัน อยู่ริมแม่น้ำพิจิตร ซึ่งบริเวณที่ชาวบ้านสันนิษฐานว่าเป็นถ้ำของชาละวัน กระชั๊กกินคน จึงปั้นรูปพญาชาละวัน เพื่อแสดงถิ่นกำเนิดของตำนานเรื่องชาละวัน

ภาพที่ 4.4 รูปปั้นพญาละวั้น ภายในวัดศรีศรีธรรม
ที่มา : www.bloggang.com

จากภาพที่ 4.4 เป็นรูปปั้นพญาละวั้นรูปแบบคล้ายคลึงกับที่อุทยานบึงสีไฟ ทาสีขาวทั้งตัว และภายในมีพระพุทธรูปประดิษฐานให้ประชาชนเข้ามาสักการะ

ภาพที่ 4.5 รูปปั้นจระเข้ บริเวณทางแยกเข้าเมืองพิจิตร
ที่มา : www.bloggang.com

จากภาพที่ 4.5 รูปปั้นจระเข้ บริเวณทางแยกเข้าเมืองพิจิตร เป็นรูปจระเข้ใส่ชุดผ้าร่มฮ่อม คาดผ้าขาวม้าที่เอวแสดงการแต่งกายที่เรียงบ่งตามวิถีชาวนาชาวสวน และถือส้มโอทำข่อย ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพิจิตร รูปปั้นในลักษณะนี้จะพบได้ทั่วไปแทบทุกทางแยกเข้าเมืองในเขตจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.6 จิตรกรรมกระเบื้องประดับผนังจากรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ติดตั้งภายในศาลา
แก้วเหลี่ยม อุทยานบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 มีนาคม 2560

จากภาพที่ 4.6 เป็นภาพจิตรกรรมกระเบื้องประดับผนังจากรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ติดตั้งภายในศาลาแก้วเหลี่ยม อุทยานบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร แสดงถึงตอนสำคัญตอนหนึ่งในวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง เป็นภาพไกรทองขณะกำลังต่อสู้กับชาละวัน ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ถึงตำนานชาละวันแห่งเมืองพิจิตร

ภาพที่ 4.7 รูปปั้นพญาชาละวัน วัดคลองคู
ที่มา : <https://news.mthai.com>

จากภาพที่ 4.7 เป็นภาพพญาชาละวันที่มีลักษณะคล้ายกับที่อุทยานบึงสีไฟ เป็นตอนที่พญาชาละวันกำลังลักพาตัวนางตะเกาทองไป ซึ่งเป็นอีกหนึ่งตอนสำคัญในวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง

ภาพที่ 4.8 ถ้ำชาละวัน ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 8 เมษายน 2560

จากภาพที่ 4.8 ถ้ำชาละวันนี้อยู่ภายในอุทยานเมืองเก่าพิจิตรลักษณะของถ้ำเป็นช่องซุดลึก ลงไปในดิน ปากถ้ำกว้างประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 1.5 เมตร และลึกประมาณ 4 เมตร ปัจจุบัน ถ้ำนี้ได้ตั้งขึ้นและพังทลายเกือบหมด ที่ปากถ้ำมีรูปปั้นไกรทองกับจระเข้ชาละวัน ตามวรรณคดีเรื่อง ไกรทอง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ พิจิตร. 2556 : 18)

ภาพที่ 4.9 ภาพจิตรกรรมเกี่ยวกับประวัติเมืองพิจิตร บริเวณหน้าทางเข้าอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 8 เมษายน 2560

จากภาพที่ 4.9 เป็นภาพจิตรกรรมเกี่ยวกับประวัติเมืองพิจิตร บริเวณหน้าทางเข้าอุทยานเมืองเก่าพิจิตร แสดงถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และยังมีภาพส่วนหนึ่งของวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง อีกด้วย

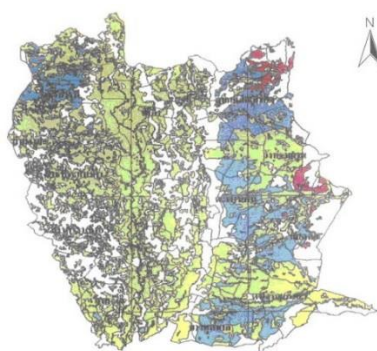
จากผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมที่พบว่าวัฒนธรรมที่โดดเด่นคือวรรณกรรมเรื่องไกรทอง ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลภาพพญาชาละวันและไกรทอง มาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อคัดเลือกรูปแบบมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เลือกรูปจิตรกรรมกระเบื้องประดับผนังจากวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ที่ติดตั้งภายในศาลาแก้วห่อเหลี่ยม อุทยานบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร เนื่องจากเป็นภาพที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก ณ ขณะที่ไกรทองและพญาชาละวันต่อสู้กัน และสามารถนำภาพมาเป็นต้นแบบในการออกแบบลวดลายได้

4.2 ผลการวิเคราะห์การออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัด พิจิตร

4.2.1 ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน และคุณสมบัติของดินในพื้นที่ จังหวัดพิจิตร

การวิเคราะห์คุณสมบัติของดินในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูล และถ่ายภาพ เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน เช่น สีของเนื้อดิน ความชื้น ความเหนียว ความหดตัว การดูดซึมน้ำ และศึกษาข้อมูลจากชาวบ้าน จังหวัด พิจิตร ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาคุณสมบัติเนื้อดินจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของเนื้อดิน โดยการลงพื้นที่เพื่อสำรวจเนื้อดินในจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในพื้นที่กลุ่ม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอบางมูลนาก และอำเภอตะพานหิน

ภาพที่ 4.10 แผนที่กายภาพของจังหวัดพิจิตร
ที่มา : www.phichit.go.th

จากภาพที่ 4.10 แสดงแผนที่ทางกายภาพของจังหวัดพิจิตร พบว่าลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ คือที่ราบลุ่มแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ลักษณะพื้นที่สูงด้านทิศเหนือแล้วค่อยๆ ลาดเทลงไปทางใต้ไปยังที่ราบตอนกลางในเขตจังหวัดนครสวรรค์ และต่อลงไปยังเขตภาคกลางตอนล่าง แม่น้ำในเขตนี้ จะไหลเร็วและแรงกว่าแม่น้ำทางตอนล่างตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงไป มีการกัดเซาะพื้นดินที่น้ำไหลผ่าน นำกรวด ทราย โคลน ตม มาทับถม การกัดเซาะพังทลายของแม่น้ำค่อนข้างสูง ทางตะวันออกบริเวณขอบในตำบลเขาทราย ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ ตำบลวังจั่ว อำเภอดงเจริญ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาเตี้ยๆ พื้นที่สูงๆ ต่ำๆ ซึ่งเกิดจากการสึกกร่อน และประกอบกับการดันตัวของแผ่นดินในยุคหลัง ทำให้เป็นเนินเขาสูง 60-250 เมตร

ภาพที่ 4.11 การลงพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของเนื้อดินในจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 4.12 การลงพื้นที่สำรวจและเก็บตัวอย่างเนื้อดิน
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 4.13 ลักษณะทางกายภาพของเนื้อดินในอำเภอเมืองพิจิตร, อำเภอบางมูลนากและอำเภอ
ตะพานหิน (ตามลำดับ)

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่เพื่อสำรวจคุณสมบัติของเนื้อดิน จังหวัดพิจิตร พบว่า มีความเหนียวค่อนข้างสูง สามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ดี มีความเหมาะสมกับการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาได้ทั้งกรรมวิธีการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน การขึ้นรูปอิสระด้วยมือ และการขึ้นรูปด้วยการ หล่อน้ำดิน

2. ขั้นตอนการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดินจังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน ได้แก่ ความเหนียว การหดตัว ความแกร่ง สีของเนื้อดิน อุณหภูมิการเผา

2.1 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัตถุบ่อนเผา เนื้อดินจังหวัดพิจิตร โดยคัดเลือกมา 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองพิจิตร, อำเภอบางมูลนาก และอำเภอตะพานหิน ซึ่งเป็นดินในพื้นที่ลุ่ม เหมาะกับการนำมาทำเครื่องปั้นดินเผา ผู้วิจัยได้นำเนื้อดินมาทดสอบความเหนียว โดยนำเนื้อดินมา คลึงเป็นเส้น แล้วโค้งเส้นดินสังเกตการเกิดรอยร้าวที่ส่วนโค้งด้านนอก หากเกิดรอยร้าวแสดงว่าเนื้อ ดินยังมีความเหนียวไม่เพียงพอ สามารถเติมน้ำจนกว่าจะขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้แล้วสังเกตเนื้อดินว่ามี ความร่วนหรือเหลวจนเกินไปหรือไม่ นอกจากนั้นต้องหาปริมาณเนื้อดินเพื่อให้มีความเหมาะสมในการ ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ เนื้อดินถ้าเหลวเกินไปจะไม่สามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ ต้องเลือกเนื้อดินให้มีความ เหมาะสม

ตารางที่ 4.2 ผลการทดสอบความเหนียวของเนื้อดินจังหวัดพิจิตร

แหล่งดิน	สีของเนื้อดิน	ความเหนียวของเนื้อดิน	นำมาขึ้นรูปผลิตภัณฑ์
อำเภอเมืองพิจิตร		เหนียว	ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้
อำเภอบางมูลนาก		เหนียว	ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้
อำเภอตะพานหิน		เหนียว	ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการทดสอบความเหนียวของเนื้อดิน ในอำเภอเมืองพิจิตร อำเภอบางมูลนาก และอำเภอตะพานหิน พบว่า มีความเหนียว สามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ดี

ตารางที่ 4.3 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพก่อนเผา อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส และ 1,200 องศาเซลเซียส

แหล่งดิน	สีของเนื้อดิน	การหดตัว (%)
อำเภอเมืองพิจิตร		7.2
อำเภอบางมูลนาก		7
อำเภอตะพานหิน		7.5

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร ก่อนเผามีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7.2, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก ก่อนเผามีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7 และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน ก่อนเผามีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7.5

2.2 การทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดินวัตถุดิบหลังเผา ทดสอบคุณสมบัติของเนื้อดิน ได้แก่ การหดตัวหลังการเผา สีหลังเผาของดิน ความทนไฟ การดูดซึมน้ำ

ตารางที่ 4.4 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผา อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส

แหล่งดิน	ความทนไฟ (800°C)	สีหลังเผา (800°C)	การหดตัว (%)	การดูดซึมน้ำ (%)
อำเภอเมืองพิจิตร	ทนไฟได้		2.25	1.95
อำเภอบางมูลนาก	ทนไฟได้		2.15	1.92
อำเภอตะพานหิน	ทนไฟได้		2.18	1.93

จากตารางที่ 4.4 พบว่าคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาของเนื้อดินที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส พบว่า เนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.25 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.95, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.15 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.92 และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.18 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.93

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาอุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส

แหล่งดิน	ความทนไฟ (1,200 °C)	สีหลังเผา (1,200 °C)	การหดตัว (%)	การดูดซึมน้ำ (%)
อำเภอเมืองพิจิตร	ทนไฟได้		5.40	1.92
อำเภอบางมูลนาก	ทนไฟได้		5.38	1.89
อำเภอตะพานหิน	ทนไฟได้		5.42	1.94

จากตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส พบว่า เนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร สามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.40 การดูดซึมน้ำ 1.92 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก สามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.38 การดูดซึมน้ำ 1.89 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน สามารถทนไฟได้ สีหลังเผา

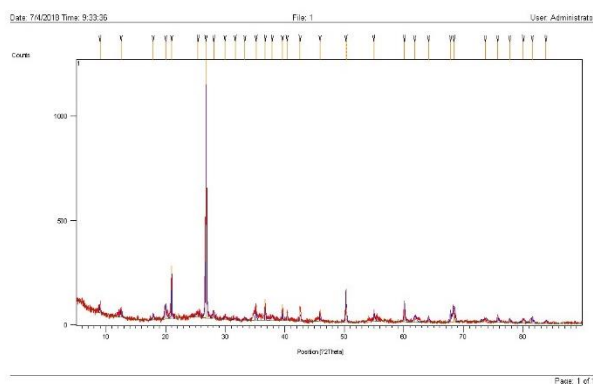
ของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดรัดอยู่ที่ร้อยละ 5.42 การดูดซึมน้ำ 1.94 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน

4.2.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาคุณสมบัติทางเคมี ของเนื้อดินสำหรับการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1. ขั้นตอนการศึกษาคุณสมบัติทางเคมีของเนื้อดินในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ทดสอบคุณสมบัติทางด้านเคมีด้วยเครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคโตมิเตอร์ ยี่ห้อBruker AXS รุ่น Diffractometer D8 ภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 ผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอมืองพิจิตร

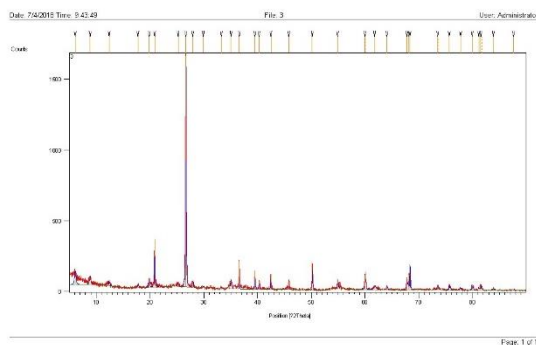

ภาพที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอมืองพิจิตร

ที่มา : เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคโตมิเตอร์ ยี่ห้อBruker AXS รุ่น Diffractometer D8

จากภาพที่ 4.14 ผลการทดสอบพบว่า ตัวอย่างดินอำเภอมืองพิจิตร มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 17, เกาลิน ร้อยละ 27, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 22 และควอตซ์ ร้อยละ 47

1.2 ผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอบางมูลนาก

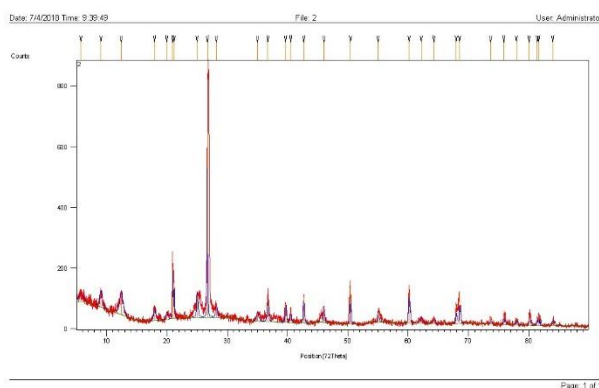

ภาพที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer)

ที่มา : เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคโตมิเตอร์ ยี่ห้อBruker AXS รุ่น Diffractometer D8

จากผลการทดสอบพบว่า ตัวอย่างดินอำเภอบางมูลนาก มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 22, เกาลิน ร้อยละ 24, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 21 และควอตซ์ ร้อยละ 43

1.3 ผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer) ตัวอย่างดินอำเภอตะพานหิน

ภาพที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์การหาปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของดิน XRD (X-ray Diffractometer)

ที่มา : เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคโตมิเตอร์ ยี่ห้อBruker AXS รุ่น Diffractometer D8

จากภาพที่ 4.16 ผลการทดสอบพบว่า ตัวอย่างดินอำเภอตะพานหิน มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 17, เกาลิน ร้อยละ 27, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 0 และควอตซ์ ร้อยละ 55

จากผลการทดสอบคุณสมบัติของเนื้อดิน ผู้วิจัยได้เลือกใช้เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก เนื่องจากมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่สุด โดยเนื้อดินมีความเหนียว สามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ดี ค่าความหดตัวและการดูดซึมน้ำน้อยที่สุดใน 3 ตัวอย่างที่ทดสอบ มีความเหมาะสมในการใช้งาน สามารถทนไฟได้ สีหลังเผามีความสวยงาม และจากการทดสอบการหว่างค์ประกอบแร่ธาตุในดินทำให้ทราบถึงปริมาณแร่ธาตุที่มีอยู่ในเนื้อดิน ซึ่งเนื้อดินอำเภอบางมูลนากมีความเหมาะสมที่สุด แร่ธาตุแต่ละตัวมีผลต่อคุณสมบัติของเนื้อดิน ให้สีที่สวยงาม และมีความแข็งแรง

4.2.3 ผลการวิเคราะห์แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

จากการลงพื้นที่สำรวจศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตรที่ประกอบด้วยต้นทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการลงพื้นที่แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กระบวนการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ ของริชาร์ด โปปส์ โดยนำข้อมูลวัฒนธรรมที่ได้มาคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจนได้แนวคิดวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และในส่วนของรูปแบบผลิตภัณฑ์ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการลงพื้นที่สำรวจรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในจังหวัดพิจิตร พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่นั้นประกอบไปด้วย กระจ่างต้นไม้ อ่างบัว อ่างเลี้ยงปลา โอ่งดินเผา อิฐก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้นมีความเหมือนและคล้ายคลึงกับแหล่งอื่นที่ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่จะสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตรได้ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร เพื่อนำมาทำแบบร่างแนวคิดผลิตภัณฑ์โดยการพัฒนาารูปแบบจากรูปทรงเดิมที่ให้ความทันสมัยมากขึ้น

ภาพที่ 4.17 รูปแบบเครื่องปั้นดินเผาที่มีในจังหวัดพิจิตร

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

ตารางที่ 4.6 การประเมินผลความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร (n=100)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ประเภทของใช้		
1.1 ชุดกาแฟ	4.60	0.50
1.2 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร	4.45	0.67
1.3 เครื่องประดับ	4	0.65
ค่าเฉลี่ย	4.35	0.61
2. ประเภทของตกแต่งบ้าน		
2.1 กระจกต้นไม้	3.45	0.60
2.2 ตุ๊กตาดินเผา	3.80	0.52
2.3 โถงดินเผา	3.30	0.57
2.4 อีฐ	3.65	0.58
2.5 โคมไฟ	4.75	0.44
2.6 แจกัน	3.70	0.57
2.7 น้ำพุจัดสวน	3.55	0.51
2.8 หม้อดินเผา	3.30	0.57
ค่าเฉลี่ย	3.69	0.55
3. ประเภทของที่ระลึก	3.8	0.52

จากตารางที่ 4.6 เป็นการวิเคราะห์ความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุด คือ โคมไฟ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.44)

จากข้อมูลทางจากการสอบถามความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสำคัญของประเภทเครื่องปั้นดินเผาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินใจตามกรอบแนวคิดของการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ค่าความสำคัญของเกณฑ์การตัดสินใจด้านวัฒนธรรม

1	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด
3	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
5	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด

ค่าความสำคัญของประเภทวัฒนธรรมด้านต่างๆ

- 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อยที่สุด
 5 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
 9 หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าคะแนนมาสรุปผล

ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์และสรุปเปรียบเทียบทางเลือกด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เกณฑ์การตัดสินใจ	ค่าความสำคัญ (1-3-5)	ตุ๊กตาดินเผา	น้ำพุร้อน	แจกัน	กระถางต้นไม้	โคมไฟ	ชุดกาแฟ	ของใช้บนโต๊ะอาหาร	โถงดินเผา	หม้อดินเผา	กระเบื้อง/อิฐ	ของที่ระลึก	เครื่องประดับ
การขึ้นรูป	5	5	5	5	5	9	5	5	5	5	5	5	5
ดูแลรักษา ง่าย	3	5	1	1	5	9	9	9	1	1	1	5	5
ขนส่ง สะดวก	3	5	1	5	1	5	5	5	1	1	5	5	5
ความ สวยงาม	5	5	1	5	1	9	9	5	1	1	1	5	5
ความ แข็งแรง	3	5	5	5	1	5	5	5	1	1	5	5	5
ราคาถูก	1	1	1	1	5	9	5	5	1	1	5	1	5
หน้าที่ใช้ สอย	5	1	1	1	1	9	9	9	1	1	1	1	5
ความ สะดวกใน การใช้งาน	1	5	1	1	1	9	9	9	1	1	1	5	5
ผลรวม		32	16	24	20	64	56	52	12	12	24	32	40
ผลค่าความสำคัญ		106	70	94	66	210	186	166	46	46	74	106	130

จากตารางที่ 4.7 เป็นการวิเคราะห์แนวคิดผลิตภัณฑ์โดยการประเมินค่าความสำคัญจากเกณฑ์การตัดสินใจที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบกับรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา พบว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ต้องการให้พัฒนา แบ่งเป็น 3 อันดับ คือ 1) โคมไฟ มีค่าความสำคัญ 210 คะแนน 2) ชุดกาแฟ มีค่าความสำคัญ 186 คะแนน 3) ของใช้บนโต๊ะอาหาร มีค่าความสำคัญ 166 คะแนน ซึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทโคมไฟ มีค่าความสำคัญมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมและรูปแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงนำมาเข้ากระบวนการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์โดยสามารถสรุปกระบวนการได้ดังนี้

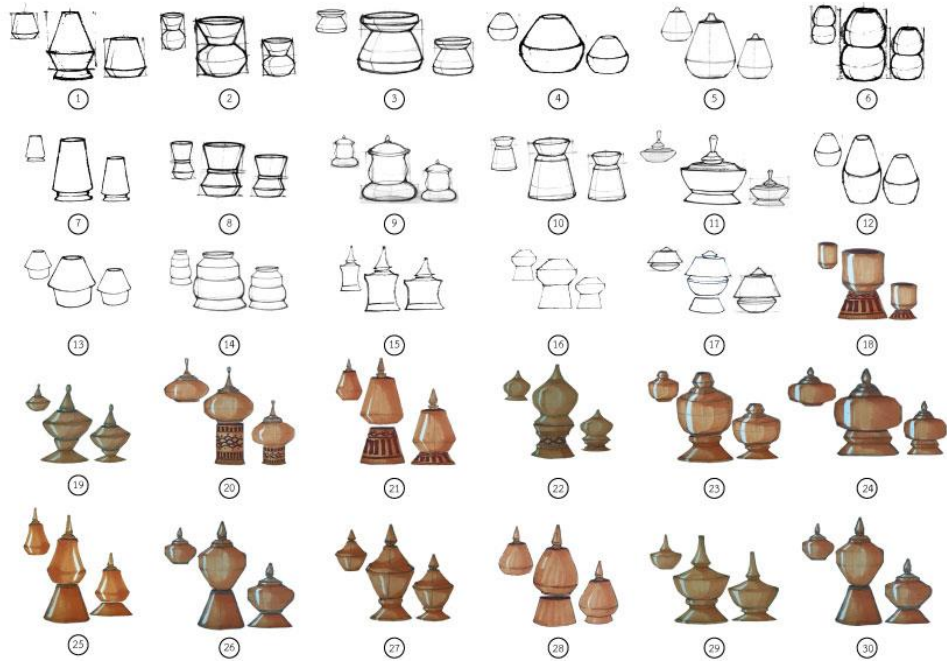
ภาพที่ 4.18 การคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 14 กันยายน 2560

จากภาพที่ 4.18 เป็นกระบวนการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ ใช้หลักการของริชาร์ด โปปส์ โดยนำข้อมูลจากการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมาคัดกรองแนวคิดผลิตภัณฑ์ จากวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร คัดเลือกจนได้วัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด คือ วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง และสร้างแนวคิดด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยพัฒนาจากรูปทรงที่มีอยู่เดิมนำมาปรับให้มีความทันสมัยมากขึ้น และคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยจนได้ข้อสรุปรูปแบบของผลิตภัณฑ์

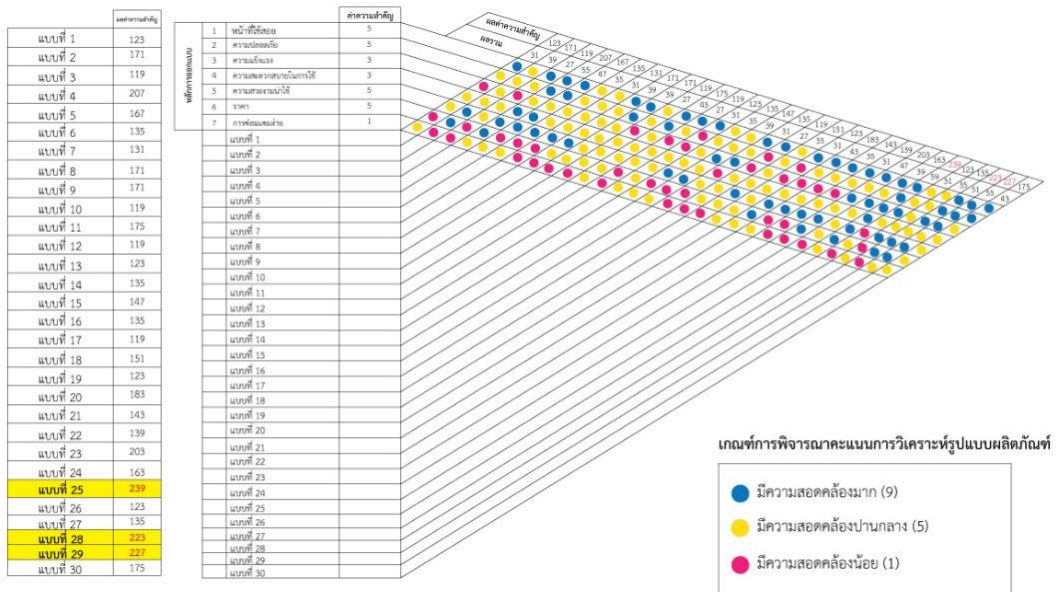
ภาพที่ 4.19 รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟที่มีอยู่ในจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 14 กันยายน 2560

จากภาพที่ 4.19 เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟที่มีอยู่ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนารูปแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.20 ภาพแบบร่าง 30 แบบ

ที่มา : ภาพโดย รัชณี ลือตารา 12 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 4.21 ภาพเมตริกซ์ประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : รัชณี ลือตารา 12 ธันวาคม 2560

จากภาพที่ 4.21 เป็นการประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินคะแนน ผลคือ รูปแบบที่ 25 มีค่าความสำคัญ 239 คะแนน, รูปแบบที่ 28 มีค่าความสำคัญ 223 คะแนน และรูปแบบที่ 29 มีค่าความสำคัญ 227 คะแนน

ภาพที่ 4.22 ภาพรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 12 ธันวาคม 2560

จากภาพที่ 4.22 เป็นภาพที่ได้จากการประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

SKETCH DESIGN

ศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

INSPIRATION
 ลวดลายจากงานจิตรกรรม
 เครื่องปั้นดินเผา
 ในศาลาทำพิธีชงชาบ้านวังสีฟ้า
 เป็นภาพตอนหนึ่งของวรรณกรรมพื้นบ้าน
 เรื่อง "กรรทอง" ที่อินทร์รักนางแก้วไม่

"ชุดโคมไฟ" ประกอบด้วย โคมไฟเขวน โคมไฟลอน โคมไฟตั้งโต๊ะ
 เป็นโคมไฟพัฒนาปรับปรุงจากรูปแบบเดิมที่เคยผลิต ปริมาณที่ได้รับความนิยมมากขึ้น
 การันรับใช้รับชมด้วยเป็นชุมชนซึ่งมีวิถีชีวิตสงบอยู่ในตัวชุมชน ตามแต่
 ผลิตกันด้วยกรรมวิธี ซึ่งนำจลวดลายมาจากจิตรกรรมฝาผนังในศาลาทำพิธีชง
 ชาบ้านวังสีฟ้า เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบ
 เรื่องราววัฒนธรรมผ่านงานเครื่องปั้นดินเผา...

FUNCTION
 ใช้ตั้งโต๊ะภายใน
 และภายนอกอาคาร

#Design 1

โคมไฟลอน
 โคมไฟเขวน
 โคมไฟตั้งโต๊ะ

ภาพที่ 4.23 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 1
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

จากภาพที่ 4.22 เป็นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัด พิจิตร แบบที่ 29 โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นรูปแบบที่ 1 เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน

ภาพที่ 4.24 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 2 ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

จากภาพที่ 4.24 เป็นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัด พิจิตร แบบที่ 25 โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นรูปแบบที่ 2 เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน

ภาพที่ 4.25 แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร รูปแบบที่ 3 ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

จากภาพที่ 4.25 เป็นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัด พิษณุโลก แบบที่ 28 โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นรูปแบบที่ 3 เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์การประเมินผลด้านการออกแบบ (n=3)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์						
1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่สวยงาม น่าใช้	3.33	0.58	4.67	0.58	4.33	0.58
1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง	3.33	0.58	4	0	4	0
1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง	3.67	0.58	4	0	3	0
1.4 ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน	3.67	0.58	4.33	0.58	3	0
ค่าเฉลี่ยรวม	3.50	0.58	4.25	0.29	3.58	0.14
2. ด้านขนาดและสัดส่วน						
2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับรูปทรง	2.33	0.58	5	0	4	0
2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	3	0	4	0	4	0
2.3 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิต	2	0	4.67	0.58	4.33	0.58
2.4 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักเหมาะสมกับการใช้งาน	2.33	0.58	4.33	0.58	4	0
ค่าเฉลี่ยรวม	2.41	0.29	4.5	0.29	4.08	0.14

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
3. ด้านกรรมวิธีการผลิต						
3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป	2.33	0.58	5	0	5	0
3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา	3	1	5	0	4	0
3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน	3.33	0.58	4.67	0.58	4	0
ค่าเฉลี่ยรวม	2.89	0.71	4.89	0.19	4.33	0
4. ด้านความสวยงาม						
4.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามกลมกลืนกับรูปทรง	3	0	5	0	4	0
4.2 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม น่าใช้	3.33	0.58	5	0	4.33	0.58
4.3 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามสอดคล้องกับเอกลักษณ์ท้องถิ่น	3.67	0.58	4.67	0.58	3.67	0.58
ค่าเฉลี่ยรวม	3.33	0.38	4.89	0.19	4	0.38
5. ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น						
5.1 ผลิตภัณฑ์มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	2.67	0.58	5	0	4	0
5.2 ผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงามต่างจากแหล่งอื่น	3.33	0.58	4	0	4	0
5.3 ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิต	4	0	4.33	0.58	4.33	0.58
5.4 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงและลวดลายที่แสดงภูมิปัญญาของท้องถิ่น	2.67	1.15	4.67	0.58	3.67	0.58
ค่าเฉลี่ยรวม	3.17	0.58	4.5	0.29	4	0.29

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลด้านการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.58) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=2.41$, S.D.=0.29) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึง

พอใจระดับมาก ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.71) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.38) ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.17$, S.D.=0.58)

รูปแบบที่ 2 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.29) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.29) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.19) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.89$, S.D.=0.29) ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.29)

รูปแบบที่ 3 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.14) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.14) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.00) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.38) ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.29)

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการออกแบบทั้ง 3 รูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 ท่านเลือกพบว่า รูปแบบที่ 2 มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์การประเมินผลด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา (n=3)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์						
1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปร่างที่เหมาะสมกับการผลิต	2	0	4.67	0.58	3.67	0.58
1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง	3	0	4	0	3.67	0.58
1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง	2.7	0.58	4	0	4	0
ค่าเฉลี่ยรวม	2.56	0.19	4.22	0.19	3.78	0.38
2. ด้านขนาดและสัดส่วน						
2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการผลิต	3	0	4.33	0.58	3.33	0.58

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	3.33	0.58	4.67	0.58	3.67	0.58
2.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน	3	0	3.67	0.58	3.33	0.58
ค่าเฉลี่ยรวม	3.11	0.19	4.22	0.58	3.44	0.58
3. ด้านกรรมวิธีการผลิต						
3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป	2.67	0.58	5	0	4.33	0.58
3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา	3	0	3.67	0.58	3.33	0.58
3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน	2.67	0.58	4	0	4	0
ค่าเฉลี่ยรวม	2.78	0.38	4.22	0.19	3.89	0.38
4. ด้านวัตถุดิบ						
4.1 ใช้วัตถุดิบได้ในท้องถิ่น	5	0	5	0	5	0
4.2 วัตถุดิบมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งาน	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58
ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.29	4.83	0.29	4.83	0.29

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.77$, S.D.=0.38) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.44$, S.D.=0.58) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.89$, S.D.=0.38) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=4.83$, S.D.=0.29)

รูปแบบที่ 2 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.78$, S.D.=0.38) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.44$, S.D.=0.58) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=3.89$, S.D.=0.38) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x}=4.83$, S.D.=0.29)

รูปแบบที่ 3 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =3.78, S.D.=0.38) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =3.44, S.D.=0.58) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =3.89, S.D.=0.38) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.83, S.D.=0.29)

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิตทั้ง 3 รูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 คน เลือกพบว่ารูปแบบที่ 2 มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด

ภาพที่ 4.26 รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตรที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 26 มีนาคม 2561

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนร้อยละ (n=100)

รายการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	73	73
หญิง	27	27
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	7	7
21-30 ปี	54	54

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31-40 ปี	24	24
41-50 ปี	11	11
51-60 ปี	4	4
61 ปีขึ้นไป	0	0
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	11.1	11.1
ปริญญาตรี	62.6	62.6
ปริญญาโท	26.3	26.3
อื่นๆ	0	0
4. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3	3
5,001-10,000 บาท	5	5
10,001-20,000 บาท	13	13
20,001-30,000 บาท	41	41
30,001 บาทขึ้นไป	38	38

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.11 พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านเพศ

เพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73

เพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27

ด้านอายุ

อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7

อายุ 21-30 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54

อายุ 31-40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24

อายุ 41-50 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11

อายุ 51-60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ด้านการศึกษา

ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 11.1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

ปริญญาตรี จำนวน 62.6 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6

ปริญญาโท จำนวน 26.3 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3

อื่นๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ด้านรายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3

5,001-10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5

10,001-20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13

20,001-30,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41

30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร (n=100)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	หน้าที่ใช้สอย			
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.85	0.41	ระดับมากที่สุด
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปร่างที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.35	0.49	ระดับมากที่สุด
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.80	0.41	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.65	0.44	ระดับมากที่สุด
2.	ความปลอดภัย			
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน	4.00	0.65	ระดับมาก
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปร่างที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน	4.25	0.44	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.55	ระดับมาก
3.	ความแข็งแรง			
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน	4.30	0.47	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.47	ระดับมาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D.	
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.47	ระดับมากที่สุด
4.	ความสะดวกสบายในการใช้			
	4.1 ผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกาย	3.95	0.69	ระดับมาก
	4.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการขนส่งและเคลื่อนย้าย	4.30	0.73	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.71	ระดับมาก
5.	ความสวยงามน่าใช้			
	5.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามน่าใช้	4.55	0.51	ระดับมากที่สุด
	5.2 รูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างแรงจูงใจในการซื้อ	4.05	0.22	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.37	ระดับมากที่สุด
6.	ราคา			
	6.1 คุณภาพของผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับราคา	4.45	0.51	ระดับมากที่สุด
	6.2 ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าเหมาะสมกับราคา	4.65	0.49	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.50	ระดับมากที่สุด
7.	การซ่อมแซมง่าย			
	7.1 ผลิตภัณฑ์สามารถซ่อมแซมได้	3.35	0.87	ระดับปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.35	0.87	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร จำนวน 100 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านหน้าที่ใช้สอย มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.44) ด้านความปลอดภัย มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.55) ด้านความแข็งแรง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.47) ด้านความสะดวกสบายในการใช้ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.71) ด้านความสวยงามน่าใช้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.37) ด้านราคา มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.50) ด้านการซ่อมแซมง่าย มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = 0.87)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษิตตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ การจดบันทึก และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร เพื่อให้ทราบถึงเรื่องราวอันเป็นประวัติศาสตร์ แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม ความรู้ที่สืบทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น พบว่าจังหวัดพิจิตรมีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ เครื่องมือหิน ภาชนะดินเผา และเศษภาชนะดินเผาแบบลายขูดขีด และยังพบมีการสำรวจพบหลักฐานที่เป็นเครื่องมือหินและเครื่องใช้ทำจากโลหะ มีชุมชนโบราณ คือ เมืองนครชัยบรร ในเขตอำเภอโพทะเล มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำยมในเขตอำเภอโพทะเลเป็นชุมชนร่วมสมัยสุโขทัย เช่น พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยสังคโลก เงินพดด้วง เป็นต้น และทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร ได้แก่ วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ประเพณีแข่งขันเรือยาว ประเพณีสักการะพ่อปู่บูชาศาลหลักเมือง ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะวัดพระพุทธบาทเขาทราย งานหัตถกรรมผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง งานจักสานเชือกถักปอเฮ งานหัตถกรรมผ้าทอลาวครั่ง

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาผู้วิจัยได้นำมาเข้ากระบวนการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ด้านวัฒนธรรม เพื่อหาวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตรได้ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมประเมินค่าความสำคัญจากเกณฑ์การตัดสินใจที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยในด้านวัฒนธรรมเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตรในแต่ละด้าน พบว่าวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร แบ่งเป็น 3 อันดับ คือ 1) วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง มีค่าความสำคัญ 205 คะแนน 2) ประเพณีแข่งขันเรือยาว มีค่าความสำคัญ 165 คะแนน 3) วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรม มีค่าความสำคัญ 145 คะแนน ซึ่งวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง มีค่าความสำคัญมากที่สุด

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์การออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน และคุณสมบัติของดินในพื้นที่ จังหวัดพิจิตร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาและลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจเนื้อดิน โดยสุ่มตัวอย่าง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอบางมูลนาก และอำเภอตะพานหิน โดยศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน ได้แก่ ความเหนียว การหดตัว ความแกร่ง การดูดซึมน้ำ สีของเนื้อดิน อุณหภูมิการเผา

1. จากการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของ เนื้อดินทั้ง 3 อำเภอ พบว่า มีความเหนียวสามารถขึ้นรูปได้ดี มีความเหมาะสมกับการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาได้ทั้งกรรมวิธีการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน การปั้นด้วยมือ และการขึ้นรูปด้วยการหล่อหน้าดิน โดยเนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร ก่อนเผา มีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7.2, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก ก่อนเผา มีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7 และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน ก่อนเผา มีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7.5

1.1 การทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส พบว่า เนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.25 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.95, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.15 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.92 และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.18 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.93

1.2 การทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพหลังเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส พบว่า เนื้อดินอำเภอเมืองพิจิตร สามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.40 การดูดซึมน้ำ 1.92 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน, เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก สามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.38 การดูดซึมน้ำ 1.89 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน และเนื้อดินอำเภอตะพานหิน สามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง มีค่าความหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.42 การดูดซึมน้ำ 1.94 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาคุณสมบัติทางเคมี ของเนื้อดินสำหรับการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร พบว่า

2.1 ตัวอย่างดินอำเภอเมืองพิจิตร มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 17, เกาลิน ร้อยละ 27, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 22 และควอตซ์ ร้อยละ 47

2.2 ตัวอย่างดินอำเภอบางมูลนาก มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 22, เกาลิน ร้อยละ 24, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 21 และควอตซ์ ร้อยละ 43

2.3 ตัวอย่างดินอำเภอตะพานหิน มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 17, เกาลิน ร้อยละ 27, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 0 และควอตซ์ ร้อยละ 55

จากผลการทดสอบคุณสมบัติของเนื้อดิน ผู้วิจัยได้เลือกใช้เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก เนื่องจากมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่สุด โดยเนื้อดินมีความเหนียว สามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ดี ค่าความหดตัวและการดูดซึมน้ำน้อยที่สุดใน 3 ตัวอย่างที่ทดสอบ มีความเหมาะสมในการใช้งาน สามารถทนไฟได้ สีหลังเผามีความสวยงาม และจากการทดสอบการหาลงประกอบแร่ธาตุในดินทำให้ทราบถึงปริมาณแร่ธาตุที่มีอยู่ในเนื้อดิน ซึ่งเนื้อดินอำเภอบางมูลนากมีความเหมาะสมที่สุด แร่ธาตุแต่ละตัวมีผลต่อคุณสมบัติของเนื้อดิน ให้สีที่สวยงาม และมีความแข็งแรง

3. ผลการวิเคราะห์แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร จากการลงพื้นที่แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดพิจิตร พบว่า มีผลิตภัณฑ์ประเภท กระถาง ต้นไม้ อ่างบัว อ่างเลี้ยงปลา โอ่งดินเผา อิฐก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมือนและคล้ายคลึงกับแหล่งอื่นที่ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่จะสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตรได้ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร เพื่อนำมาทำแบบร่างแนวคิดผลิตภัณฑ์โดยการพัฒนาแบบจากรูปทรงเดิมที่ให้ความทันสมัยมากขึ้น

จากการวิเคราะห์แนวคิดผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความสำคัญจากเกณฑ์การตัดสินใจที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบกับรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา พบว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ต้องการให้พัฒนา แบ่งเป็น 3 อันดับ คือ 1) โคมไฟ มีค่าความสำคัญ 210 คะแนน 2) ชุดกาแฟ มีค่าความสำคัญ 186 คะแนน 3) ของใช้บนโต๊ะอาหาร มีค่าความสำคัญ 166 คะแนน ซึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทโคมไฟ มีค่าความสำคัญมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมและด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ทำแบบร่างจำนวน 30 รูปแบบ คัดเลือกโดยใช้เมตริกซ์ประเมินแนวคิดผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินคะแนน ผลคือ รูปแบบที่ 25 มีค่าความสำคัญ 239 คะแนน, รูปแบบที่ 28 มีค่าความสำคัญ 223 คะแนน และรูปแบบที่ 29 มีค่าความสำคัญ 227 คะแนน จากนั้นนำไปพัฒนารูปแบบโดยทำ Sketch Design ของทั้ง 3 รูปแบบ โดยผู้วิจัยกำหนดให้รูปแบบที่ 29 คือ แบบร่างที่ 1, รูปแบบที่ 25 คือ แบบร่างที่ 2 และ รูปแบบที่ 28 คือ แบบร่างที่ 3

3.1 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลด้านการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 คน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์แบบร่างที่ 2 มากที่สุด โดยผลการประเมินประกอบด้วย ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.29) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=0.29) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.56, S.D.=0.19) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.89, S.D.=0.29) ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=0.29)

3.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์แบบร่างที่ 2 มากที่สุด โดยผลการประเมินประกอบด้วย ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.38) ด้านขนาดและสัดส่วน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.58) ด้านกรรมวิธีการผลิต มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.38) ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.83$, S.D.=0.29)

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค ตามกรอบแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550 : 54-58) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหน้าที่ใช้สอย ด้านความปลอดภัย ด้านความแข็งแรง ด้านความสะดวกสบายในการใช้ ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านราคา ด้านการซ่อมแซมง่าย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยด้านหน้าที่ใช้สอย มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.44) ด้านความปลอดภัย มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.55) ด้านความแข็งแรง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.47) ด้านความสะดวกสบายในการใช้ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.71) ด้านความสวยงามน่าใช้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.37) ด้านราคา มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.50) ด้านการซ่อมแซมง่าย มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.87)

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ตามหัวข้อวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.2.1 อภิปรายผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร ใช้กรอบแนวคิดของ (สหวัดน์ แนนหนา, 2555 : 68) เรื่องราวอันเป็นประวัติศาสตร์ขององค์ประกอบในผลิตภัณฑ์และแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นความรู้ทางวิชาการเพื่อความเข้าใจในมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติแล้ว ยังมีความสำคัญในการสร้างความซาบซึ้งให้ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นมีคุณค่าอย่างยั่งยืน พบว่า ต้นทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตรประกอบด้วยวัฒนธรรมหลายด้าน ผู้วิจัยจึงใช้กระบวนการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ของริชาร์ด โพลส์ โดยวิเคราะห์จากต้นทุนทาง

วัฒนธรรมที่มีอยู่ในจังหวัดพิจิตร ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจนได้ผลสรุปวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุดคือ วรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

5.2.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์การออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

อภิปรายผลการวิเคราะห์การออกแบบในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาใช้ดินในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบหลัก ขุดได้พื้นที่ลุ่มหรือพื้นที่ที่มีน้ำขังทั่วไป เช่น ตามท้องนา หนองน้ำ บึงน้ำทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ (อรัญ วาณิชกร. 2559 : 57-62) การออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมุ่งหาอัตลักษณ์เพื่อการสร้างสรรคผลงานการออกแบบ โดยจะช่วยป้องกันและลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดกับชุมชน และสร้างสรรคผลงานที่ดีให้กับชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากอดีต ทั้งด้านฝีมือ ด้านแรงงาน การใช้วัสดุในท้องถิ่น จากการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพ ซึ่งได้เลือกใช้เนื้อดินอำเภอบางมูลนาก พบว่า เนื้อดินมีความเหนียว สามารถขึ้นรูปได้ดีทั้งการขึ้นรูปอิสระด้วยมือ การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน การหล่อน้ำดิน เป็นต้น ซึ่งวิธีที่นิยมใช้คือการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน จากผลการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน พบว่าเนื้อดินก่อนเผา มีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7, เนื้อดินก่อนเผา มีสีน้ำตาลเข้ม และมีการหดตัวเมื่อแห้ง ร้อยละ 7, ที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส เนื้อดินสามารถทนไฟได้ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง เนื้อดินหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.15 การดูดซึมน้ำร้อยละ 1.92, ที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส เนื้อดินสามารถทนไฟ สีหลังเผาของเนื้อดินมีสีน้ำตาลแดง เนื้อดินหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.38 การดูดซึมน้ำ 1.89 มีเม็ดทรายปรากฏบนผิวดิน ซึ่งเนื้อดินที่ศึกษานี้จัดอยู่ในประเภทเนื้อดินเอิธเทนแวร์ เหมาะกับการเผาด้วยอุณหภูมิไม่เกิน 1,100 องศาเซลเซียส จากการศึกษาคุณสมบัติทางเคมีของเนื้อดิน พบว่า มีปริมาณอลูมินา ร้อยละ 22, แกลีน ร้อยละ 24, เหล็กออกไซด์ ร้อยละ 21 และควอตซ์ ร้อยละ 43 จึงเหมาะกับการนำมาใช้กับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ด้วยคุณสมบัติทางกายภาพและปริมาณแร่ธาตุในเนื้อดินมีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะให้สีสันที่สวยงาม และเนื้อดินมีความแกร่งตัว แข็งแรง และผลการวิเคราะห์แบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยทำการสำรวจความต้องการซื้อและความต้องการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาซึ่งประเภทของผลิตภัณฑ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าคะแนนความสำคัญ ซึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทโคมไฟ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้มีการพัฒนาที่มากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยพัฒนารูปแบบจากผลิตภัณฑ์เดิม จำนวน 30 แบบ คัดเลือกมา 3 แบบ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาประเมินแบบ ได้รูปแบบที่ 2 ซึ่งมีความเหมาะสมกับการผลิตที่สุด แล้วนำไปขึ้นรูปต้นแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ (อรัญ วาณิชกร. 2559 : 57-62) ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีกระบวนการ คือ การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น, การร่างภาพเพื่อศึกษาสัญลักษณ์รูปทรงจากมุมมองต่างๆ, การตัดทอนรายละเอียด พื้นผิว ลวดลาย รูปทรง ให้เข้าสู่โครงสร้างรูปทรงที่มีความเรียบง่าย เพื่อเป็นการ

เพิ่มบทบาทและความหมายแนวคิดของผลิตภัณฑ์ใหม่, การถ่ายทอดสัญญาะรูปทรงสู่การจัดการเพื่อคลี่คลายรูปทรงองค์ประกอบต่างๆ, การออกแบบเพื่อประสานพฤติกรรมและประโยชน์ใช้สอยในรูปแบบใหม่ เป็นขั้นตอนที่เน้นการวิเคราะห์ จำเป็นต้องพิจารณาความสอดคล้องของรูปทรงกับประโยชน์ใช้สอยด้วย, การผลิตต้นแบบ เพื่อตรวจประเมินและคุณผลพิจารณาของการออกแบบในด้านต่างๆ ได้แก่ รูปลักษณ์ความสวยงาม ความสอดคล้องกับพฤติกรรม ความเหมาะสมของวัสดุ

5.2.3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

อภิปรายผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โดยใช้กรอบแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550 : 54-58) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) พบว่า ด้านหน้าที่ใช้สอย มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.44) ด้านความปลอดภัย มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.55) ด้านความแข็งแรง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.47) ด้านความสะดวกสบายในการใช้ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.71) ด้านความสวยงามน่าใช้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.37) ด้านราคา มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.50) ด้านการซ่อมแซมง่าย มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.87)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ในการออกแบบครั้งนี้ไปใช้ร่วมกับข้อมูลทางด้านอื่นนอกเหนือจากด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงสถานที่ในการติดตั้งผลิตภัณฑ์ เช่น การติดตั้งภายนอกอาคาร รูปแบบผลิตภัณฑ์ควรมีการป้องกันการเกิดความเสียหายต่อผลิตภัณฑ์หรือโคมไฟ กรณีมีฝนตก รูปแบบผลิตภัณฑ์ต้องสามารถป้องกันหลอดไฟที่ติดตั้งอยู่ในภายในได้

2. ควรพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยแต่ละรูปแบบสามารถติดตั้งได้ตามแต่ละสถานที่

3. ลวดลายในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยช่างที่ชำนาญ ควรคำนึงถึงกรรมวิธีการผลิตซึ่งต้องใช้เวลาในการผลิตนาน

4. ลวดลายที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ มีโอกาสพัฒนาไปใช้บนผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นได้
5. ควรพัฒนาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความสะดวกต่อการขนส่งเพิ่มขึ้น เช่น ชิ้นงานขนาดเล็กสามารถวางซ้อนกันภายในชิ้นงานขนาดใหญ่ได้ เพื่อเป็นการประหยัดพื้นที่และป้องกันผลิตภัณฑ์ได้รับความเสียหายขณะขนส่ง
6. ควรพัฒนาเทคนิคการใช้แสงและเงาเข้ามาช่วยประกอบเรื่องราว
7. ควรพัฒนาเนื้อดิน โดยใช้สีของเนื้อดินที่ต่างกันมาใช้กับตัวผลิตภัณฑ์เพื่อประกอบเป็นเรื่องราวของลวดลายบนผลิตภัณฑ์
8. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้กับผลิตภัณฑ์ เช่น การสั่งงานเปิด-ปิดไฟ ด้วยเสียงหรือระบบสัมผัส
9. ควรพัฒนากรรมวิธีการผลิต เช่น การขึ้นรูปด้วยการหล่อน้ำดิน เพื่อใช้กับแรงงานไร้ฝีมือได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. 2560. **ประเพณีกำฟ้า**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : www.m-culture.go.th
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2560. **อุโบสถ วัดนครชุม**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://thai.tourismthailand.org>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2556. **ทรัพยากรท่องเที่ยวไทย ชุดภาคเหนือ พิจิตร**. กรุงเทพฯ. :
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กลุ่มบ้านหม้อดินบ้านเชียง. 2560. **เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.baanchiang.com>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2560. **วัดทับคล้อ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.dla.go.th>
- ฉันชอบเที่ยวเมืองไทย. 2560 **วัดบางคลาน**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
www.thaivacationholiday.com
- ซีริว. 2560. **รูปปั้นจระเข้ บริเวณทางแยกเข้าเมืองพิจิตร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
www.bloggang.com
- ซีริว. 2560. **รูปปั้นพญาละวัน ภายในวัดศรีศรัทธาราม**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
www.bloggang.com
- ณรงค์ โพธิ์พุกพานันท์. 2550. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Research Methodology**.
พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพฯ. : โอเดียนสโตร์
- ทศากร เหลือบรรจง. 2560. **ประเพณีแข่งขันเรือยาว**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://sites.google.com/site/mygalaxysky/vdu-bimi-rwng>
- เที่ยววัดไทย. 2560. **วัดท้ายน้ำ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tour-wat.com>
- ไทยตำบลดอทคอม. 2560. **ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.thaitambon.com>
- ไทยตำบลดอทคอม. 2560. **กระเป่าจักสานจากเชือกปอเฮ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.thaitambon.com>
- ธนสิทธิ์ จันทะรี. 2552. **เครื่องปั้นดินเผาขั้นพื้นฐาน : Basic Ceramics**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นิรัช สุดสังข์. 2559. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการออกแบบ (Research Methodology)**. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์
- บันทึกประเทศไทย. 2560. **รูปปั้นพญาละวัน ภายในวัดถ้ำชาละวัน** [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.sbl.co.th>

- บริษัทเทนเซ็นต์ (ประเทศไทย) จำกัด. 2560. **เครื่องสังคโลก**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.sanook.com/travel/1390131/>
- ปุณรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. 2538. **เครื่องเคลือบดินเผา เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มาเรียน ณ ไกลบ้าน. 2560. **รูปปั้นพญาละวัน ภายในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อุทยานบึงสีไฟ**.
 [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.gonorththailand.com>
- มณฑล ศาสนนันท์. 2550. **การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิศวกรรม
 ย่นร้อย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม อรัญ วาณิชกร. 2559. **การออกแบบ
 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วัดเขาทราย. 2560. **ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธบาทเขาทราย**. 2560 [Online].
 เข้าถึงได้จาก : <http://www.watkaosai.com/8.htm>
- สถาพร ตีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550. **การศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอ
 เดียนส์ไตร์
- สวัฒน์ แน่นหนา. 2555. **9 สิ่งควรรู้กับ “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”**. กรุงเทพฯ. : กอง
 บรรณาธิการและสำนัก
- สฤกษ์ พรหมสายใจ. 2555. **เครื่องปั้นดินเผาทุ่งหลวง**. โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีออกแบบ
 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- สุขุมาล เล็กสวัสดิ์. 2548. **เครื่องปั้นดินเผา พื้นฐานการออกแบบและปฏิบัติงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานจังหวัดพิจิตร. 2560. **แผนที่แสดงการปกครองจังหวัดพิจิตร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.phichit.go.th>
- สำนักงานจังหวัดพิจิตร. 2560. **ธงและตราประจำจังหวัดพิจิตร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.phichit.go.th>
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์). 2560. **วนอุทยานนครไชยबर**. [Online]. เข้าถึงได้
 จาก : <http://paro12.dnp.go.th>
- Mthai. 2560. **รูปปั้นพญาละวัน วัดคลองคู้**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://news.mthai.com>
- Souvenir. 2560. **เครื่องถ้วยเบญจรงค์**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.souvenirbuu.wordpress.com>
- Weddingsmile. 2560. **เครื่องถ้วยเบญจรงค์ลายน้ำทอง**. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.weddingsmile.in.th>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	หนังสือราชการ
ภาคผนวก ข	แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์
ภาคผนวก ค	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ภาคผนวก ง	ภาพขั้นตอนการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบร่าง
ภาคผนวก จ	ภาพการทดสอบเนื้อดิน
ภาคผนวก ฉ	ภาพแสดงแบบเพื่อการผลิต
ภาคผนวก ช	ภาพขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอข้อมูลเบื้องต้น

หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการวิจัย

หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัย

หนังสือตอบรับเพื่อนำเสนอบทความ

ใบประกาศนียบัตรการนำเสนอผลงานวิจัย

ที่ ศธ 0524.04/ 2990

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

22 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา

เรียน นางปิ่นแก้ว อินทับ

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เรื่อง ขั้นตอนการผลิตปั้นดินเผา ขอข้อมูลและขอถ่ายภาพ ขั้นตอนการผลิตปั้นดินเผา เพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าวและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 083-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/ 1647

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

22 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม

เรียน นางปรีชญา พรหมชู

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียน วัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smur alm

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/ 1633

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม

เรียน นางสาวทิพวรรณ งามพาศนิชยกิจ

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Sinnahn
(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/ 1647

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม

เรียน นางสาวรัชณี ลือดารา

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 1336 วันที่ 30 เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Smr Nn

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ดร. นพสริน

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 1336 วันที่ 30 เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒินงศา

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Sims Atm

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒินงศา
ภาควิชาครุศาสตร์ สถาบันดยกรรรมและการออกแบบ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล.

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 1765 วันที่ ๕1 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบประเมิน

เรียน รศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบประเมิน ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

อนัติ ให้อัตถอนตระน

ที่ ศธ 0524.04/ 1633

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา

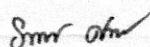
เรียน ผศ.พิพัฒน์ จิตรอารีย์รักษ์

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผาของ นางสาวรัชณี ลือดารา

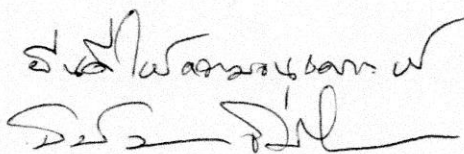
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 329-8436
ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/ 1633

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา

เรียน ดร.สมใจ มะหมื่น

ด้วย นางสาวรัชณี ลีอดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผาของ นางสาวรัชณี ลีอดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Srirat Siriphan

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/ 1633

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา

เรียน ผศ.จิรดา แพร่ใบศรี

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผาของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr dtm

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 329-8436
ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ยื่นส่งในซองซอง ๐๕๑๕๖

Ju

< ผศ. จิรดา แพร่ใบศรี

ที่ ศธ 0524.04/ 1337

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

30 เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา

เรียน นางสาวศิริทรา อาจเจริญ

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ยื่นให้คณะกรรมการ

ที่ ศธ 0524.04/ 1337

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๐ เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา

เรียน นายศุภกร กันตาโพธิ์

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบและผลิตเครื่องปั้นดินเผา ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 329-8436
ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ธนส์ ไม้ทาม ๑๙/๐๖/๖๑

ที่ ศธ 0524.04/ 1765

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑/ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องปั้นดินเผา

เรียน นางปิ่นแก้ว อินทับ

ด้วย นางสาวรัชณี ลือดารา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร” โดยมี ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องปั้นดินเผา ของ นางสาวรัชณี ลือดารา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศรีพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 08.3-962-4765

ที่ ศธ 0524.04/1622

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง หนังสือตอบรับเพื่อนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8

เรียน นางสาวรัชณี ลือดารา

ด้วยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความยินดีเรียนเชิญท่านเข้านำเสนอบทความ เรื่อง **“ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร”** ในการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8 “การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริง: นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน” ซึ่งจะจัดขึ้นในระหว่าง วันที่ 31 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2561 ณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิติพงศ์ มะโน)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทรศัพท์ 0 2329 8000 ต่อ 3722
โทรสาร 0 2329 8435

DEVELOPING

EXPERIENCES

REAL-LIFE

การประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ
การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริง
08th นวัตกรรมและเทคโนโลยี
เพื่อการเรียนการสอน

ใบประกาศนียบัตรการนำเสนอผลงานวิจัย

รัชณี ลือดารา และ ธนศ ภิรมย์การ

นำเสนอความเรื่อง

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากดินกุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วันศุกร์ที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2561

[รองศาสตราจารย์ ดร. กัฒพงศ์ มณี]
คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
ประธานกรรมการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8

LEARNING

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ ด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความ
คิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายถึง	รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1	หมายถึง	รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา มา ณ โอกาสนี้

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	วัฒนธรรมใดของจังหวัดพิจิตรที่ท่านมีความคิดเห็นว่ามีคุณค่าเด่นมากที่สุด			
1	วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ไกรทอง			
2	ศิลปะการแสดง รำวงย้อนยุค			
3	ประเพณีแข่งขันเรือยาวประจำปี			
4	ประเพณีกำฟ้า			
5	ประเพณีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ วัดพระพุทธบาทเขาทราย			
6	ผ้าทอมัดหมี่บ้านป่าแดง			
7	ภาษาท้องถิ่น			
8	ประเพณีสักการะพ่อปู่ บูชาเสาหลักเมือง			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความต้องการ ซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม

จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายถึง	รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1	หมายถึง	รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทใดที่ท่านอยากให้มีการพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตรมากที่สุด			
1	ประเภทของใช้			
	- ชุดกาแฟ			
	- ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร			
	- เครื่องประดับ			
	- อื่นๆ โปรดระบุ			
2	ประเภทของตกแต่งบ้าน			
	- กระจกต้นไม้			
	- ตุ๊กตาดินเผา			
	- อ่างบัว			
	- อิฐ			
	- โคมไฟ			
	- แจกัน			
	- น้ำพุจัดสวน			
	- อื่นๆ โปรดระบุ			
3	ประเภทของที่ระลึก			
	- แม่เหล็กติดตู้เย็น			
	- พวงกุญแจ			
	- ที่เสียบปากกา			
	- ที่ทับกระดาษ			
	- อื่นๆ โปรดระบุ			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม

จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก

ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1 หมายถึง รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

- 1 หมายถึง รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา มา ณ โอกาสนี้
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1	ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์			
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่สวยงาม น่าใช้			
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง			
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง			
	1.4 ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน			
2	ด้านขนาดและสัดส่วน			
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับรูปทรง			
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน			
	2.3 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิต			
	2.4 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักเหมาะสมกับการใช้งาน			
3.	ด้านกรรมวิธีการผลิต			
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป			
	3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา			
	3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน			
4	ด้านความสวยงาม			
	4.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามกลมกลืนกับรูปทรง			
	4.2 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม น่าใช้			
	4.3 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามสอดคล้องกับเอกลักษณ์ท้องถิ่น			
5	ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น			

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	5.1 ผลิตภัณฑ์มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น			
	5.2 ผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม ต่างจากแหล่งอื่น			
	5.3 ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิต			
	5.4 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงและลวดลายที่แสดงภูมิปัญญาของท้องถิ่น			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)
 ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านการผลิต เครื่องปั้นดินเผา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม

จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก

ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัด

พิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา มา ณ โอกาสนี้

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1	ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์			
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปร่างที่เหมาะสมกับการผลิต			
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง			
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง			
2	ด้านขนาดและสัดส่วน			
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการผลิต			
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน			
	2.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน			
3.	ด้านกรรมวิธีการผลิต			
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป			
	3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา			
	3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน			
4	ด้านวัตถุดิบ			
	4.1 ใช้วัตถุดิบหาได้ในท้องถิ่น			
	4.2 วัตถุดิบมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งาน			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านความพึงพอใจของ
 นักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
 หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
 จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
 สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
 ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
 ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์
 เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความ
 คิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายถึง	รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1	หมายถึง	รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร มา ณ โอกาสนี้ด้วย

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ชื่อ	ชื่อคำถาม			
1.	1.1 ชื่อ .....นามสกุล..... 1.2 ชื่อสถานที่ทำงาน..... 1.3 ตำแหน่ง..... 1.4 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง 1.5 อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 61 ปีขึ้นไป 1.6 การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่นๆ ..... 1.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 5,001-10,000 บาท ☐ 10,001-20,000 บาท ☐ 20,001-30,000 บาท ☐ 30,001 บาทขึ้นไป			
		ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
		+1	0	
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม			

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	หน้าที่ใช้สอย				
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน				
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่เหมาะสมกับการใช้งาน				
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน				
2.	ความปลอดภัย				
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน				
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน				
3.	ความแข็งแรง				
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน				
4.	ความสะดวกสบายในการใช้				
	4.1 ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย				
	4.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการขนส่งและเคลื่อนย้าย				
5.	ความสวยงามน่าใช้				
	5.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามน่าใช้				
	5.2 รูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างแรงจูงใจในการซื้อ				
6.	ราคา				
	6.1 คุณภาพของผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับราคา				
	6.2 ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าเหมาะสมกับราคา				

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
7.	การซ่อมแซมง่าย				
	7.1 ผลิตภัณฑ์สามารถซ่อมแซมได้				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตสภาพปัจจุบันของผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร
การวิจัยเรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง แบบสังเกตนี้เป็นเป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยเพื่อศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. จำนวนพนักงาน ชาย.....คน หญิง.....คน รวม.....คน
2. อายุเฉลี่ยของพนักงาน .....ปี
3. การเดินทางมาทำงาน
4. ระดับการศึกษาของพนักงาน
  - ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น
  - มัธยมศึกษาตอนต้น
  - มัธยมศึกษาตอนปลาย / อนุปริญญา / ปวส.
  - ปริญญาตรี
  - อื่นๆ .....
5. ภูมิลำเนา ตำบล .....อำเภอ ..... จังหวัด.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลกำลัการผลิต

7. เวลาในการผลิตต่อวัน ..... ชั่วโมง
8. จำนวนชิ้นงานในการผลิตต่อวัน ..... ชิ้น
9. รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เคยผลิต
  - ของตกแต่ง เช่น ตุ๊กตาดินเผา น้ำพุจัดสวน แจกัน กระจ่างต้นไม้ โคมไฟ
  - ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร เช่น ชุดกาแฟ ถ้วย จาน ชาม แก้วน้ำ
  - ของใช้ทั่วไป เช่น ที่วางสบู่
  - ของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ แม่เหล็ก ที่วางปากกา
  - กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องหลังคา
  - อื่นๆ .....
11. วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต
  - 11.1 แหล่งที่มาของดิน.....
  - 11.2 วัตถุดิบเสริม.....

12. กรรมวิธีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

- การปั้นด้วยมือ
 การหล่อน้ำดิน
 การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

13. เทคนิคที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์

- การชุบ-ขีด
 การกดประทับ
 การแกะสลัก
 การเขียนสี
 อื่นๆ.....

14. เตาเผาที่ใช้ในการผลิต

- เตาฟืน
 เตาแก๊ส
 เตาไฟฟ้า
 อื่นๆ.....

15. รูปแบบบรรจุภัณฑ์

- กล่องกระดาษ
 กล่องพลาสติก
 ลังไม้
 ไม่บรรจุ
 อื่นๆ.....

16. การกระจายสินค้า

- จำหน่ายเอง
 จัดส่งที่ร้านค้า
 ร้านค้ามารับเอง
 อื่นๆ.....

17. สถานที่วางจำหน่ายสินค้า

- หน้าโรงงาน
 ร้านค้าปลีก
 ร้านค้ารับเอง
 อื่นๆ.....

18. การชำระสินค้า

- เงินสด

- ภายใน 15 วัน
- ภายใน 30 วัน
- อื่นๆ.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลความต้องการผลิต

19. รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ต้องการผลิต

- ของตกแต่ง เช่น ตุ๊กตาดินเผา น้ำพุจัดสวน แจกัน กระจ่างต้นไม้ โคมไฟ
- ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร เช่น ชุดกาแฟ ถ้วย จาน ชาม แก้วน้ำ
- ของใช้ทั่วไป เช่น ที่วางสบู่
- ของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ แม่เหล็ก ที่วางปากกา
- กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องหลังคา
- อื่นๆ .....

20. กรรมวิธีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

- การปั้นด้วยมือ
- การล่อน้ำดิน
- การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

21. เทคนิคที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์

- การขูด-ขีด
- การกดประทับ
- การแกะสลัก
- การเขียนสี
- อื่นๆ.....

22. เตาเผาที่ใช้ในการผลิต

- เตาฟืน
- เตาแก๊ส
- เตาไฟฟ้า
- อื่นๆ.....

23. การกระจายสินค้าที่ต้องการ

- จำหน่ายเอง
- จัดส่งที่ร้านค้า
- ร้านค้ามารับเอง
- อื่นๆ.....

24. สถานที่วางจำหน่ายสินค้าที่ต้องการ

- หน้าโรงงาน
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้ารับเอง
- อื่นๆ.....

25. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์
ผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร
การวิจัยเรื่อง การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

1. ประสบการณ์ในการทำเครื่องปั้นดินเผา.....

2. สถานที่ทำงาน.....

3. ที่อยู่ผู้สัมภาษณ์.....

4. ประวัติเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร.....

.....

.....

.....

5. วัสดุที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดพิจิตร.....

.....

.....

6. เครื่องปั้นดินเผาส่วนมาก ที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อ เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใด.....

7. ผู้บริโภคจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยพิจารณาจากสิ่งใด.....

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....

เวลา.....

แบบสอบถามความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก

ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1 เพศ

- ชาย หญิง

2 อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3 การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ .....

4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทใดที่ท่านอยากให้มีการพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตรมากที่สุด

1. ประเภทของใช้

- ชุดกาแฟ ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร เครื่องประดับ
 อื่นๆ โปรดระบุ .....

2. ประเภทของตกแต่งบ้าน

- กระจกต้นไม้ ตุ๊กตาดินเผา อ่างบัว
 อีฐ โคมไฟ แจกัน
 น้ำพุจัดสวน อื่นๆ โปรดระบุ .....

3. ประเภทของที่ระลึก

- แม่เหล็กติดตู้เย็น พวงกุญแจ ที่เสียบปากกา
 ที่พับกระดาษ อื่นๆ โปรดระบุ .....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือตารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง

- 2 หมายถึง น้อย
1 หมายถึง น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ ที่	รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1					รูปแบบที่ 2					รูปแบบที่ 3				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์															
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่สวยงาม น่าใช้															
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง															
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง															

ข้อ	รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1					รูปแบบที่ 2					รูปแบบที่ 3				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	1.4 ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน															
2	ด้านขนาดและสัดส่วน															
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับรูปทรง															
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน															
	2.3 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิต															
	2.4 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักเหมาะสมกับการใช้งาน															
3	ด้านกรรมวิธีการผลิต															
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป															
	3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา															
	3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน															
4	ด้านความสวยงาม															
	4.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามกลมกลืนกับรูปทรง															
	4.2 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม น่าใช้															

ข้อ	รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1					รูปแบบที่ 2					รูปแบบที่ 3				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4.3 ผลิตรถยนต์ที่มีความสวยงามสอดคล้องกับเอกลักษณ์ท้องถิ่น															
5	ด้านเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น															
	5.1 ผลิตรถยนต์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น															
	5.2 ผลิตรถยนต์มีลวดลายที่สวยงาม ต่างจากแหล่งอื่น															
	5.3 ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิต															
	5.4 ผลิตรถยนต์มีรูปทรงและลวดลายที่แสดงภูมิปัญญาของท้องถิ่น															

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านการผลิต เครื่องปั้นดินเผา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัด
พิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความ
คิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1					รูปแบบที่ 2					รูปแบบที่ 3				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์															
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่เหมาะสมกับการผลิต															
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกต่อการขนส่ง															
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรง															
2	ด้านขนาดและสัดส่วน															
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการผลิต															

ข้อ	รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1					รูปแบบที่ 2					รูปแบบที่ 3				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน															
	2.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน															
3	ด้านกรรมวิธีการผลิต															
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการขึ้นรูป															
	3.2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกในการดูแลรักษา															
	3.3 กรรมวิธีการผลิตไม่ซับซ้อน															
4	ด้านวัตถุดิบ															
	4.1 ใช้วัตถุดิบหาได้ในท้องถิ่น															
	4.2 วัตถุดิบมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งาน															

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

**แบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรม
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย นางสาวรัชณี ลือดารา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจาก
ต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความ
คิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก

3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ความกรุณาประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง/หน้าที่ในปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ .....

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุ่นทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุ่นทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	หน้าที่ใช้สอย					
	1.1 ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน					
	1.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่เหมาะสมกับการใช้งาน					
	1.3 ผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักที่เหมาะสมกับการใช้งาน					
2.	ความปลอดภัย					
	2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน					
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีรูปทรงที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน					
3.	ความแข็งแรง					
	3.1 ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน					
4.	ความสะดวกสบายในการใช้					
	4.1 ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย					
	4.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการขนส่งและเคลื่อนย้าย					
5.	ความสวยงามน่าใช้					
	5.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามน่าใช้					
	5.2 รูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างแรงจูงใจในการซื้อ					
6.	ราคา					
	6.1 คุณภาพของผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับราคา					
	6.2 ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าเหมาะสมกับราคา					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7.	การซ่อมแซมง่าย					
	7.1 ผลิตภัณฑ์สามารถซ่อมแซมได้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ง
ภาพขั้นตอนการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบร่าง

ภาพที่ ง.1 ศาลาเก้าเหลี่ยม อุทยานบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 23 สิงหาคม 2560

ภาพที่ ง.2 จิตรกรรมกระเบื้องประดับผนัง จากวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ตอนไกรทอง
ปราบพญาชาละวัน
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 23 สิงหาคม 2560

ภาพที่ ง.3 จิตรกรรมกระเบื้องประดับผนัง จากวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องไกรทอง ตอนไกรทอง
ปราบพญาชาละวัน

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 23 สิงหาคม 2560

ภาพที่ ง.4 วัดถุดิบดินในท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร

ภาพโดย : รัชนี้ ลือดารา 27 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.5 การหมักดิน

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 27 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.6 เครื่องผสมดินและรีดดิน

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 27 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.7 การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 27 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.8 การตกแต่งลวดลายบนภาชนะ

ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.9 การฝังดินให้แห้งตัวก่อนการเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

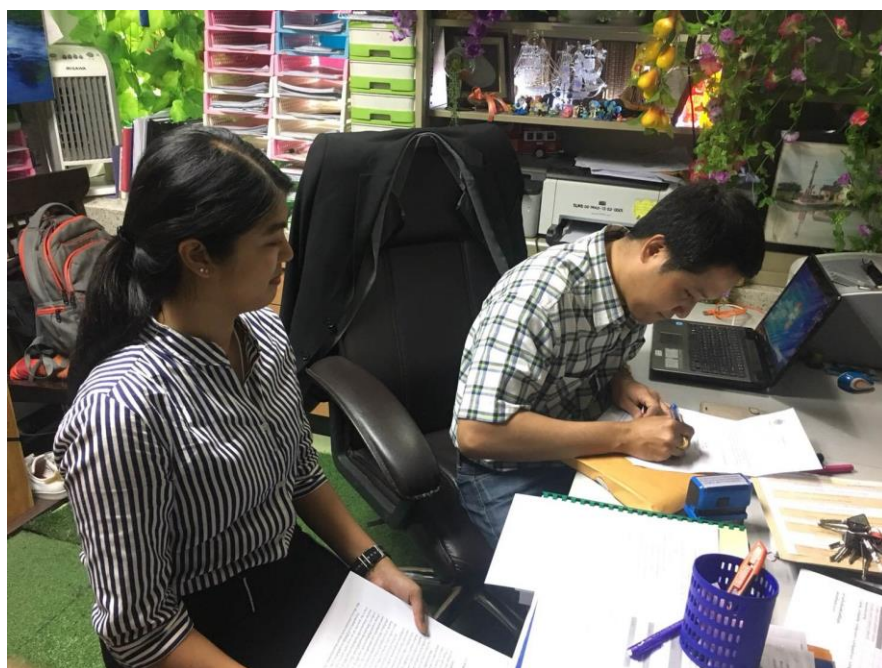
ภาพที่ ง.10 การเรียงผลิตภัณฑ์เข้าเตาเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.11 เตาทางเดินลมร้อนแบบขนาน (Horizontal draft kiln)
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

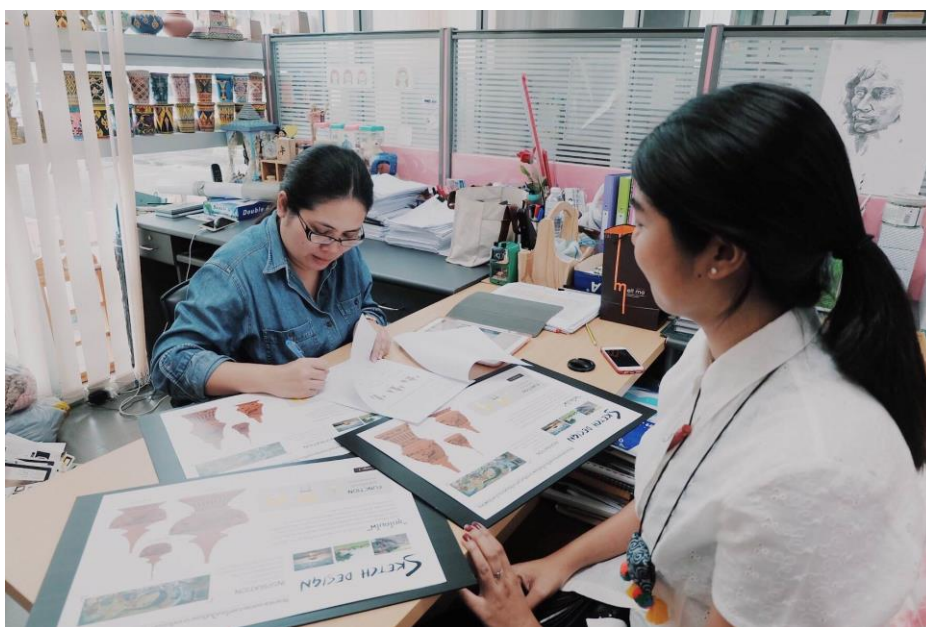
ภาพที่ ง.12 ผลิตภัณฑ์หลังเผา
ภาพโดย : รัชณี ลีอดารา 28 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ ง.13 เข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 19 เมษายน 2561

ภาพที่ ง.14 เข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 25 เมษายน 2561

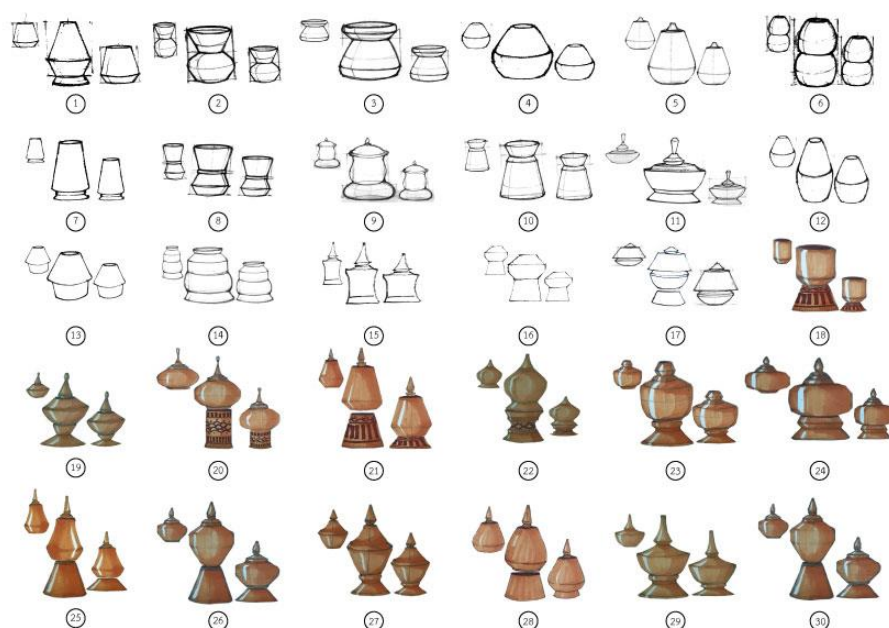
ภาพที่ ง.15 เข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ผลิตเครื่องปั้นดินเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 25 เมษายน 2561

ภาพที่ ง.16 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 27 เมษายน 2561

ภาพที่ ง.17 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผา
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 21 เมษายน 2561

ภาพที่ ง.18 แบบร่างผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

SKETCH DESIGN

ศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุงทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

INSPIRATION

ลวดลายจากงานจิตรกรรม
กระเบื้องประดับผนัง
ในศาลาทำห้อยอุยานึงสีไฟ
เป็นภาพตอนหนึ่งของวรรณกรรมพื้นบ้าน
เรื่อง "ไทรทอง" ที่เป็นรู้จักของคนทั่วไป

"ชุดโคมไฟ" ประกอบด้วย โคมไฟแขวน โคมไฟสนาม โคมไฟตั้งโต๊ะ
เป็นโคมไฟที่พัฒนารูปทรงมาจากรูปแบบต้นที่เคยผลิต ปรับให้มีความทันสมัยมากขึ้น
การขึ้นรูปใช้วิธีขึ้นรูปด้วยเป็นหมุนซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ผลิตงานอยู่แล้วในปัจจุบัน ตกแต่ง
ผลิตภัณฑ์ด้วยการลวดลาย ซึ่งนำลวดลายมาจากจิตรกรรมฝาผนังในศาลาทำห้อย
อุยานึงสีไฟ เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการนำเอา
เรื่องราววัฒนธรรมผ่านงานเครื่องปั้นดินเผา ...

FUNCTION

ติดตั้งได้ทั้งภายใน
และภายนอกอาคาร

#Design 1

โคมไฟสนาม

โคมไฟแขวน

โคมไฟตั้งโต๊ะ

ภาพที่ ง.19 แบบร่างผลิตภัณฑ์ แบบที่ 1

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

SKETCH DESIGN

ศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุงทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

INSPIRATION

ลวดลายจากงานจิตรกรรม
กระเบื้องประดับผนัง
ในศาลาทำห้อยอุยานึงสีไฟ
เป็นภาพตอนหนึ่งของวรรณกรรมพื้นบ้าน
เรื่อง "ไทรทอง" ที่เป็นรู้จักของคนทั่วไป

"ชุดโคมไฟ" ประกอบด้วย โคมไฟแขวน โคมไฟสนาม โคมไฟตั้งโต๊ะ
เป็นโคมไฟที่พัฒนารูปทรงมาจากรูปแบบต้นที่เคยผลิต ปรับให้มีความทันสมัยมากขึ้น
การขึ้นรูปใช้วิธีขึ้นรูปด้วยเป็นหมุนซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ผลิตงานอยู่แล้วในปัจจุบัน ตกแต่ง
ผลิตภัณฑ์ด้วยการลวดลาย ซึ่งนำลวดลายมาจากจิตรกรรมฝาผนังในศาลาทำห้อย
อุยานึงสีไฟ เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการนำเอา
เรื่องราววัฒนธรรมผ่านงานเครื่องปั้นดินเผา ...

FUNCTION

ติดตั้งได้ทั้งภายใน
และภายนอกอาคาร

#Design 2

โคมไฟตั้งโต๊ะ

โคมไฟแขวน

โคมไฟสนาม

ภาพที่ ง.20 แบบร่างผลิตภัณฑ์ แบบที่ 2

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

SKETCH DESIGN

ศึกษาและออกแบบเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

INSPIRATION

ลวดลายจากงานจิตรกรรม
ศรีเมืองประจันตัง
ในศาลาเก่าห้วยอุทยานงิ้วสีไฟ
เป็นภาพตอนหนึ่งของวรรณคดีบ้าน
เรื่อง "กรรทอง" ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

"ชุดโคมไฟ"

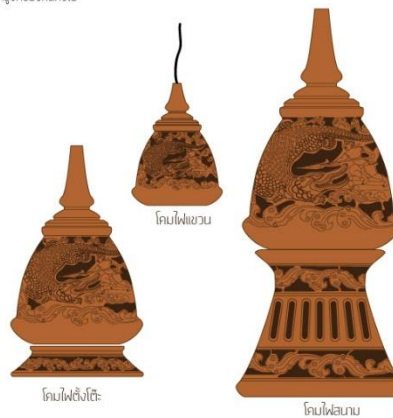
ประกอบด้วย โคมไฟแขวน โคมไฟโถแบบ โคมไฟตั้งโต๊ะ
เป็นโคมไฟที่พัฒนารูปทรงมาจากรูปแบบเดิมที่เคยผลิต ปรับให้มีความทันสมัยมากขึ้น
การใช้รูปใช้สีในรูปแบบเป็นเหมือนสิ่งมีชีวิตผลงานอยู่ในปัจจุบัน ตกแต่ง
ผลิตภัณฑ์ด้วยการฉลุลาย ซึ่งนำลวดลายมาจากจิตรกรรมฝาผนังในศาลาเก่าห้วย
อุทยานงิ้วสีไฟ เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการฉลุ
เรื่องราววัฒนธรรมผ่านงานเครื่องปั้นดินเผา ...

FUNCTION

ติดตั้งได้ทั้งภายใน
และภายนอกอาคาร

#Design 3

ภาพที่ ง.21 แบบร่างผลิตภัณฑ์ แบบที่ 3

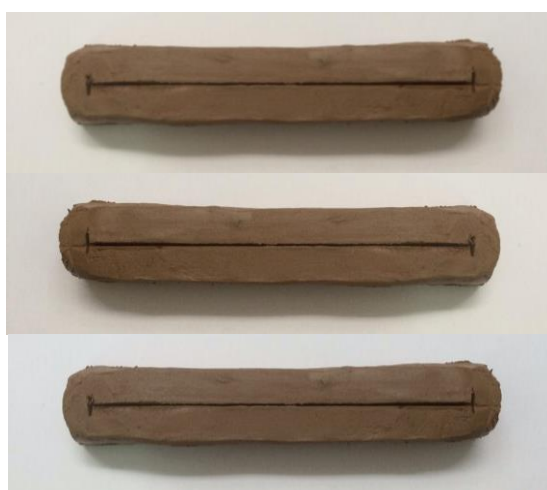
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มกราคม 2561

ภาคผนวก จ
ภาพการทดสอบเนื้อดิน

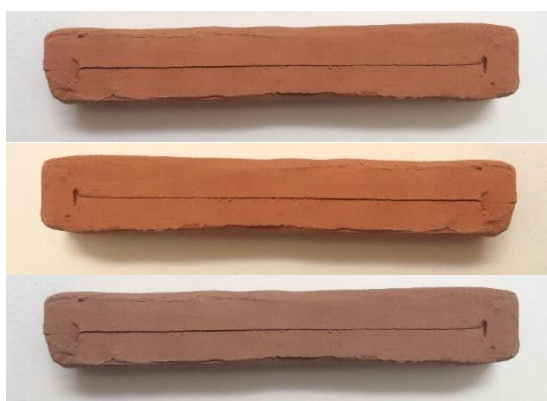
ภาพที่ จ.1 การทดสอบความเหนียวของเนื้อดิน

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

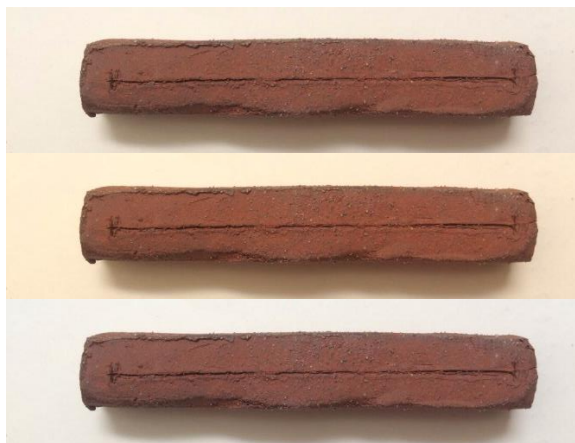
ภาพที่ จ.2 การทดสอบความหดตัวก่อนเผาของเนื้อดิน

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 17 มิถุนายน 2560

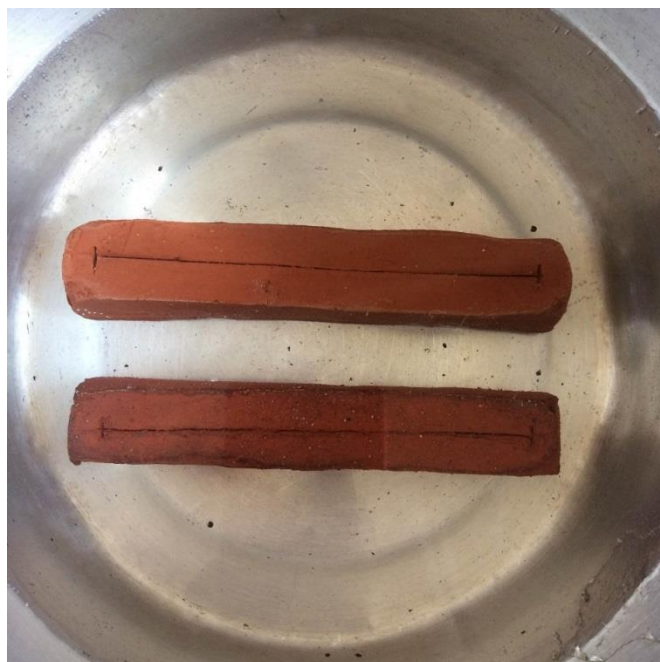

ภาพที่ จ.3 การทดสอบความหดตัวหลังเผา ที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียสของเนื้อดิน

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 กรกฎาคม 2560

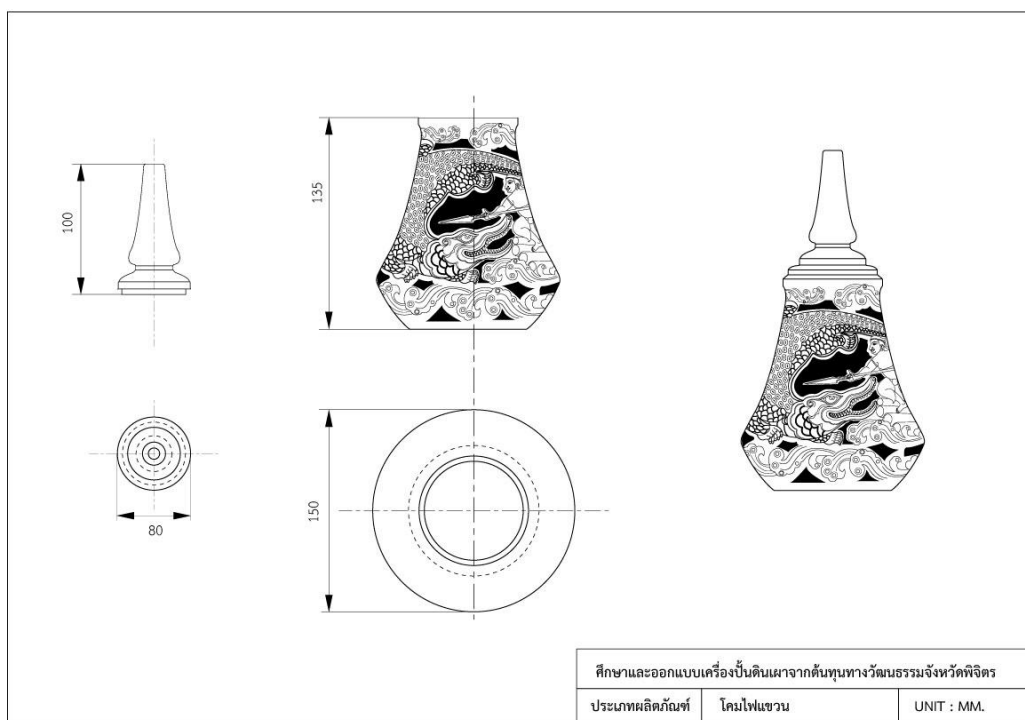

ภาพที่ จ.4 การทดสอบความหดตัวหลังเผา ที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียสของเนื้อดิน
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 กรกฎาคม 2560

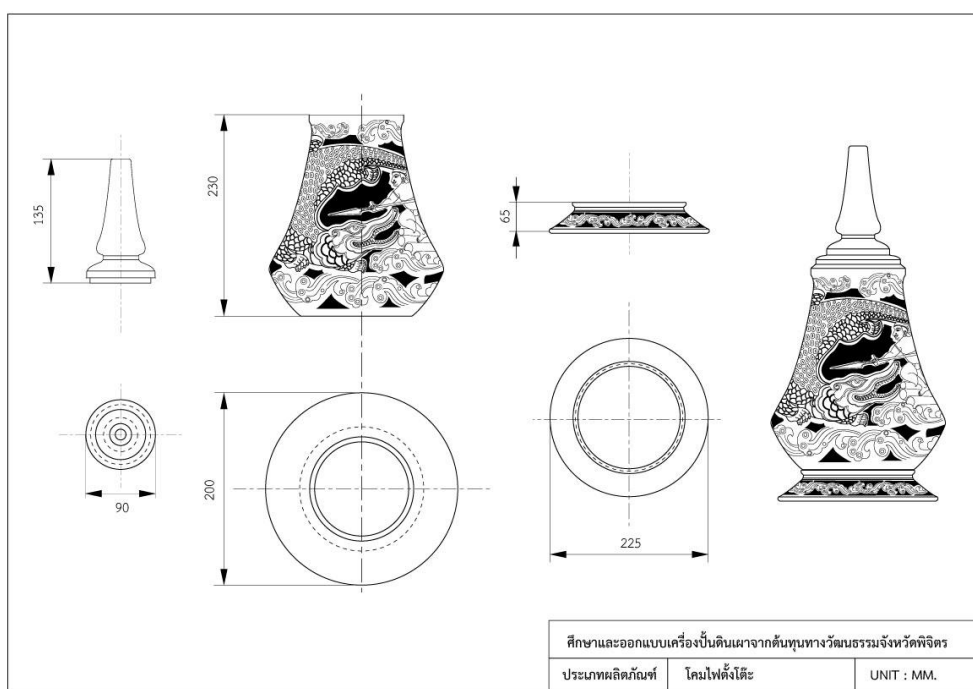

ภาพที่ จ.5 การทดสอบการดูดซึมน้ำของเนื้อดิน
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 8 กรกฎาคม 2560

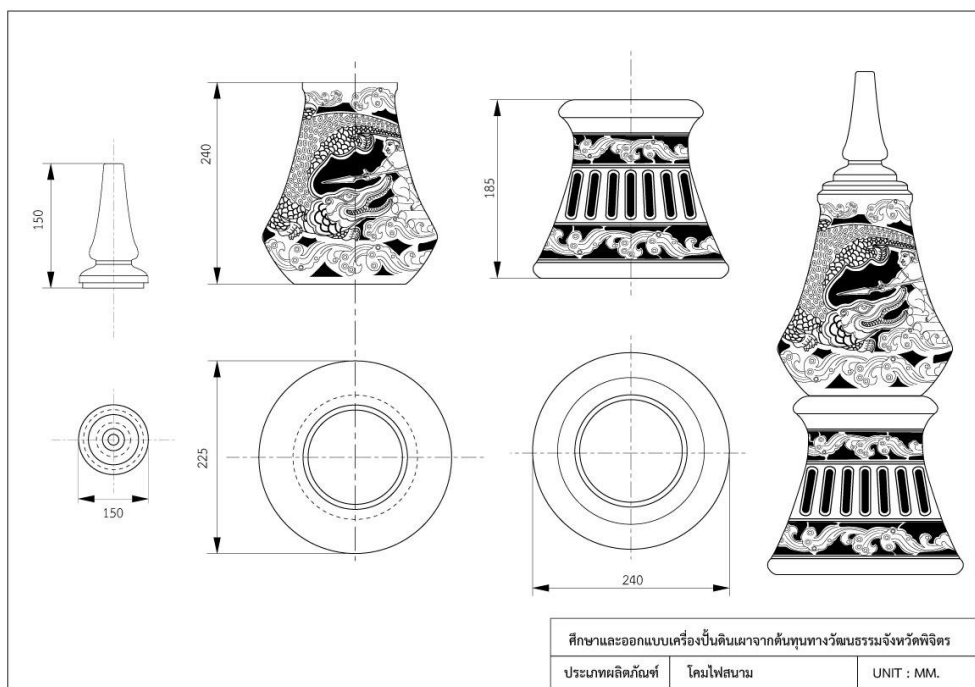
ภาคผนวก ฉ
ภาพแสดงแบบเพื่อการผลิต

ภาพที่ ฉ.1 ภาพการเขียนแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดาราร 23 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ ฉ.2 ภาพการเขียนแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุเรียนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดาราร 23 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ ฉ.3 ภาพการเขียนแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชนี ลือดารา 23 กุมภาพันธ์ 2561

ภาคผนวก ข

ภาพแสดงขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ ช.1 ภาพการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 5 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ ช.2 ภาพการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 5 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ ข.3 ภาพขั้นตอนการแกะลายลงบนผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 5 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ ข.4 ภาพเครื่องปั้นดินเผาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร
ภาพโดย : รัชณี ลือดารา 25 พฤษภาคม 2561

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวรัชณี ลือดารา
วัน เดือน ปีเกิด	25 เมษายน พ.ศ. 2531
ภูมิลำเนา	จังหวัดพิจิตร
ที่อยู่ปัจจุบัน	219/6 ถ.บุษบา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิจิตร 66000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2543 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลวชิร จังหวัดพิจิตร พ.ศ.2547 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน พิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร พ.ศ.2550 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเครื่องกล วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ พ.ศ.2556 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) สาขาวิชาออกแบบเซรามิกส์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ.2561 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	นักออกแบบ บริษัทคราวน์ เซรามิค นักวิชาการโสตทัศนศึกษา สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ